

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
(G.D.P.R.) ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ»*

Μεταπτυχιακός Φοιτητής: ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΜΑΔ 20023)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Β' Εξετάστρια: ΧΑΪΝΟΓΛΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2023

«Δηλώνω υπεύθυνα ότι όλα τα στοιχεία στην παρούσα εργασία, τα απέκτησα, τα επεξεργάστηκα και τα παρουσιάζω σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ακαδημαϊκής δεοντολογίας, καθώς και τους νόμους που διέπουν την έρευνα και την πνευματική ιδιοκτησία. Δηλώνω επίσης υπεύθυνα ότι, όπως απαιτείται από αυτούς τους κανόνες, αναφέρομαι και παραπέμπω στις πηγές όλων των στοιχείων που χρησιμοποιώ και τα οποία δε συνιστούν πρωτότυπη δημιουργία μου»

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Δημήτριος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα πρωτίστως να ευχαριστήσω θερμά την οικογένειά μου για την υποστήριξη και βοήθειά τους σε κάθε επιλογή και προσπάθειά μου καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Ακολούθως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου για την ευκαιρία που μου δώσανε να παρακολουθήσω το συγκεκριμένο Π.Μ.Σ. και ιδιαίτερος την επιβλέπουσα καθηγήτρια κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Δέσποινα, καθ' ότι το διδάσκον μάθημά της μου προσέφερε πληθώρα γνώσεων και αποτέλεσε το έναυσμα για την επιλογή του θέματος της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	13
1.1. Από το 18 ^ο αιώνα στο σήμερα.....	13
1.2. Από την Οδηγία στον Κανονισμό.....	15
1.2.1. . Οδηγία 95/46/ΕΚ	15
1.2.2. Η επιλογή του Κανονισμού	17
1.2.3. Κανονισμός (Ε.Ε.) 2016/679.....	18
1.2.4. Στοχοθεσία και περιεχόμενο του Κανονισμού	19
1.2.5. Νόμος 4624/2019	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΝΤΕΟΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ	25
2.1. Εισαγωγή	25
2.2. Ορισμός Συστήματος Βιντεοεπιτήρησης	26
2.3. Επεξεργασία δεδομένων με συστήματα βιντεοεπιτήρησης	27
2.3.1. Δεδομένα εικόνας.....	27
2.3.2. Ιδιαιτερότητα δεδομένων ήχου.....	28
2.4. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του Γ.Κ.Π.Δ.....	29
2.4.1. Αρνητική οριοθέτηση πεδίου εφαρμογής.....	30
2.4.2. Αποφάσεις του Δ.Ε.Ε. επί προδικαστικών ερωτημάτων.....	31
2.5. Αποφάσεις της Α.Π.Δ.Π.Χ.....	37
2.6. Συμπεράσματα.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΧΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ Ή ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΗΧΟΥ Ή ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ	40
3.1. Εισαγωγή	40
3.2. Νόμος 3917/2011	40
3.3. Προεδρικό Διάταγμα 75/2020	44
3.3.1. Ανάλυση.....	44
3.3.2. Ορισμός υπεύθυνου επεξεργασίας	48
3.4. Συμπεράσματα.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	50
4.1. Εισαγωγή	50

4.2. Κοινή Υπουργική Απόφαση για την εγκατάσταση και λειτουργία του ηλεκτρονικού συστήματος εμποτείας	51
4.2.1. Προδιαγραφές και κέντρο ελέγχου του συστήματος	52
4.2.2. Ενημέρωση κοινού	53
4.2.3. Λειτουργία των συστημάτων εμποτείας και διαχείριση των δεδομένων	54
4.3. Συμπεράσματα.....	56
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ	57
5.1. Θέσπιση Κανονισμού για τα «βιομετρικά διαβατήρια».....	57
5.2. Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας .	58
5.3. Βιομετρικά δεδομένα	59
5.4. Σύστημα του επιγραμμτικού μητρώου γνήσιων και πλαστών εγγράφων «FADO»	62
5.5. Αξιολόγηση των διαβατηρίων	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.....	67
7.1. Γενικά περί πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.....	67
7.2. Τι είναι διοικητικά έγγραφα;	68
7.2.1. Δημόσια - διοικητικά έγγραφα	68
7.2.2. Ιδιωτικά έγγραφα	69
7.3. Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών της Ελληνικής Αστυνομίας.....	70
7.4. Πρόσβαση σε διοικητικά έγγραφα και χορήγηση αντιγράφων εκ των εγγράφων ..	71
7.4.1. Γνωστοποίηση έγγραφης καταγγελίας.....	72
7.4.2. Χορήγηση εγγράφων κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας.....	73
7.5. Εφαρμογή του Γ.Κ.Π.Δ. και του Νόμου 4624/2019	75
7.6. Σχέση διαφάνειας μεταξύ κρατικής δράσης - πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και της προστασίας δεδομένων	76
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	78
8.1. Λόγοι ύπαρξης της Οδηγίας (Ε.Ε.) 2016/680	79
8.2. Ελληνική έννομη τάξη.....	79
8.3. Τι είναι η Σύμβαση Prüm;	80
8.4. Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου	83
8.5. Προεδρικό Διάταγμα 81/2021	85
8.5.1. Διάρκεια αποθήκευσης των δεδομένων	88

8.5.2. Ειδικοί κανόνες που διέπουν την αυτοματοποιημένη και μη αυτοματοποιημένη παροχή	89
8.5.3. Μοναδικός αναγνωριστικός αριθμός και τεχνικά μέσα προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων	90
8.5.4. Δικαιώματα υποκειμένων	91
8.6. Αξιολόγηση και Πρόταση Επιτροπής	91
8.7. Συμπεράσματα.....	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	95
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	99
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	100
Βιβλία.....	100
Διαδίκτυο.....	100
Νομοθεσία.....	102
Ευρωπαϊκό Δίκαιο.....	102
Συμβάσεις και Πράξεις Συμβουλίου της Ευρώπης	104
Ελληνικό δίκαιο	104
Νομολογία	108
Αποφάσεις Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.).....	108
Αποφάσεις Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.)	109
Αποφάσεις - Γνωμοδοτήσεις Δικαστικών-Εισαγγελικών Αρχών.....	109

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Προσωπικά δεδομένα, δύο λέξεις που συναντώνται καθημερινά και καθίστανται άμεσα συνυφασμένες με πολλούς τομείς της καθημερινότητάς μας. Σημείο των καιρών μας αποτελεί η διαχείριση, επεξεργασία, αποθήκευση προσωπικών δεδομένων ή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως μνημονεύονται σε πλήθος πλέον νομοθετημάτων.

Σκοπός της παρούσας εργασίας καθίσταται η ανάλυση της νομοθεσίας επί της επίδρασης του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων, εκ του G.D.P.R. (General Data Protection Regulation) στο έργο της ΕΛ.ΑΣ καθώς και η σχέση αυτού με έτερα ευρωπαϊκά νομοθετήματα ανταλλαγής πληροφοριών στο πλαίσιο διασυνοριακής συνεργασίας.

Βασιζόμενη αποκλειστικά σε πληροφορίες και νομοθετήματα διαθέσιμα στο διαδίκτυο, καθώς και σε βιβλιογραφία επί αυτού, η εργασία πραγματεύεται περιπτώσεις διαχείρισης και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εκ μέρους της ΕΛ.ΑΣ., που αφορούν την καθημερινότητα των πολιτών, στα πλαίσια εκπλήρωσης της αποστολής της, παρέχοντας συγχρόνως πληροφορίες αναφορικά με νέα ευρωπαϊκά νομοθετήματα στον τομέα καταπολέμησης της διασυνοριακής εγκληματικότητας.

Ήδη από τον 18ο αιώνα και κυρίως στα μέσα του 20ου αιώνα, το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα άρχισε να αποτυπώνεται σε νομοθετήματα, διαχωρίζοντάς το ως θεμελιώδες δικαίωμα.

Καθημερινά, οι πολίτες καλούνται σε διάφορες συναλλαγές τους, είτε με δημόσιους, είτε με ιδιωτικούς φορείς, να παράσχουν τη συγκατάθεσή τους σε ενδεχόμενη επεξεργασία δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα. Άλλες πάλι φορές, η επεξεργασία αυτή συντελείται δίχως τη θέλησή τους από φορείς του δημοσίου, προς εκπλήρωση του εκ του νόμου προερχόμενου σκοπού τους.

Μεταξύ των φορέων αυτών βρίσκεται η Ελληνική Αστυνομία. Καλούμενη καθημερινά να εξυπηρετήσει πληθώρα πολιτών και να αντιμετωπίσει μεγάλο αριθμό περιστατικών, το έργο της συνδέεται άρρηκτα με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα φυσικών προσώπων.

Πλέον της νομοθεσίας που ρυθμίζει το έργο και τις αρμοδιότητές της στον τομέα αυτό, η έκδοση του Γ.Κ.Π.Δ., όπως και σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας, είχε επίδραση και στην Ελληνική Αστυνομία.

Τα ευρέως διαδεδομένα συστήματα βιντεοεπιτήρησης χρησιμοποιούνται ως μέτρο πρόληψης και προς αποτροπή και εξιχνίαση εγκληματικών συμπεριφορών. Το νομικό πλαίσιο αυτών στον τομέα της προστασίας και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και η χρήση τους σε οικίες, δημόσιους χώρους και αθλητικές εγκαταστάσεις αποτελούν αντικείμενο ανάλυσης των πρώτων κεφαλαίων της παρούσας εργασίας.

Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συναντάμε και στην περίπτωση έκδοσης διαβατηρίων, με την οποία είναι επιφορτισμένη η Ελληνική Αστυνομία.

Ομοίως πληθώρα δεδομένων διαχειρίζεται η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ., υποβοηθώντας το έργο άλλων υπηρεσιών προς πρόληψη και αντιμετώπιση τρομοκρατικών και οργανωμένων εγκληματικών συμπεριφορών, με διασυνοριακό πολλές φορές ενδιαφέρον.

Η ΕΛ.ΑΣ., στα πλαίσια διοικητικών λειτουργιών της, καθημερινά διαχειρίζεται διάφορα ζητήματα και αλληλογραφία, με έγγραφα τα οποία εμπεριέχουν δεδομένα πολιτών. Η πρόσβαση στα έγγραφα αυτά δυνάμει έννομου συμφέροντος, αποτελεί δικαίωμα των πολιτών, το οποίο σχετίζεται με το ζήτημα της προστασίας των δεδομένων.

Τέλος, άξια αναφοράς καθίσταται η Οδηγία (Ε.Ε.) 2016/680 που πραγματεύεται την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, στα πλαίσια διασυνοριακής συνεργασίας. Με την ενσωμάτωσή της στην ελληνική έννομη τάξη, ρυθμίστηκαν ζητήματα προς διευκόλυνση επικοινωνίας και συνεργασίας των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου στον ευρωπαϊκό χώρο.

Λέξεις – Κλειδιά : Προσωπικά δεδομένα, Κανονισμός, Ελληνική Αστυνομία, Ευρωπαϊκή Ένωση, Επεξεργασία, Συστήματα βιντεοεπιτήρησης, Διασυνοριακή συνεργασία, Πρόσβαση, Διαβατήρια, Πληροφορίες, Prüm

ABSTRACT

Personal data, two words that are encountered every day and become directly intertwined with many areas of our daily life. The signs of our times are the management, processing and storage of personal data.

This thesis presents an analysis of the legislation and the effect of the General Data Protection Regulation (G.D.P.R.) on the mission of the Hellenic Police, as well as its relationship (G.D.P.R.) with other European legislations, during the exchange of information in the context of cross-border cooperation.

Based exclusively on information and legislation available on the internet, as well as on research literature, this thesis deals with cases of management and processing of personal data on behalf of Hellenic Police, concerning the daily life of citizens, in the context of fulfilling its mission, providing at the same time information regarding new European legislation in the field of combating cross-border crime.

Already in the 18th century and mainly in the middle of the 20th century, the right to the protection of personal data began to be reflected in legislation, distinguishing it as a fundamental right.

Every day, citizens are asked in their various transactions, either with public or private entities, to provide their consent to the eventual processing of their personal data. At other times, this processing is carried out against their will by law enforcement authorities, in order to fulfill their purpose derived from the law.

Among these authorities is the Hellenic Police. Called every day to serve a large number of citizens and deal with a plethora of incidents, its mission is inextricably linked with personal data of natural persons.

In addition to the legislation that regulates its mission and responsibilities in this sector, the enactment of the General Data Protection Regulation, G.D.P.R., as in all areas of everyday life, had an impact on the Hellenic Police as well.

Widespread video surveillance systems are used as a preventive measure to deter and detect criminal behavior. The legal framework of these in the field of personal data

protection and processing as well as their use in homes, public spaces and sports facilities are the subject of analysis in the first chapters of this work.

Processing of personal data is also found in the case of issuing passports, with which the Hellenic Police is charged.

Similarly, a large amount of data is managed by the Hellenic Police Intelligence Division, assisting the work of other divisions to prevent and deal with terrorist and organized criminal behavior, often of cross-border interest.

Hellenic Police, as part of its administrative functions, manages daily various issues and documents containing citizens' information. Access to these documents due to legal interest, is a right of citizens, which is related to the issue of data protection.

Finally, the Directive (EU) 2016/680 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, is worth mentioning. With its integration into the Greek legal order, issues were regulated to facilitate communication and cooperation of the competent law enforcement authorities in the European area.

Keywords: Personal Data, Regulation, Hellenic Police, European Union, Processing, C.C.T.V., Cross-border cooperation, Right of access, Passport, Information, Prüm

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

D.N.A. - Deoxyribonucleic acid

E.C.H.R. – European Court of Human Rights

G.D.P.R. – General Data Protection Regulation

I.C.A.O. – International Civil Aviation Organization

P.N.R. – Personal Name Record

S.I.E.N.A. - Secure Information Exchange Network Application

S.I.S. - Schengen Information System

S.O.C.T.A. - Serious and Organized Crime Threat Assessment

V.I.S. - Visa Information System

A.E.A. – Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας

A.Π.Δ.Π.Χ. – Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Γ.Κ.Π.Δ. – Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων

Δ.Δ.Ε.Α. – Διεύθυνση Διαβατηρίων Ελληνικής Αστυνομίας

Δ.Ε.Α.Β. – Διαρκής Επιτροπή Αντιμετώπισης κατά της Βίας

Δ.Ε.Ε. – Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δ.Ε.Υ. – Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Δι.Δ.Α.Π. – Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών

Ε.Δ.Δ.Α. – Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ε.Ε. – Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Κ. – Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΛΑΣ – Ελληνική Αστυνομία

ΕΛ.ΙΑΜΕΠ - Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής

Ε.Σ.Δ.Α. – Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ε.Σ.Κ.Ε.ΔΙ.Κ. – Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων

Η.Π.Α. – Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

- Κ.Δ.Δ. – Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας
- Κ.Π.Δ. – Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
- Κ.Πολ.Δ. – Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
- Κ.Υ.Α. – Κοινή Υπουργική Απόφαση
- Μ.Σ.Ε. – Μονάδα Στοιχείων Επιβατών
- Ν.Π.Ι.Δ. – Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
- Ο.Η.Ε. – Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
- Ο.π. – Όπως παραπάνω
- Π.Δ. – Προεδρικό Διάταγμα
- Π.Κ. – Ποινικός Κώδικας
- Σ.Ε.Ε. – Συμφωνία για την Ευρωπαϊκή Ένωση
- Σ.Λ.Ε.Ε. – Συμφωνία για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Σ.τ.Ε. – Συμβούλιο της Επικρατείας
- Τ.Π.Ε. – Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνίας
- Υ.Π.Δ. – Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων
- Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. – Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελεί ένα δικαίωμα για το οποίο γίνεται λόγος καθημερινά και συγκρούεται με τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων. Σε μία ευνομούμενη πολιτεία και σε μία Ένωση κρατών, δε θα μπορούσε το δικαίωμα αυτό να μείνει απροστάτευτο, λαμβάνοντας υπόψη και την εξέλιξη της τεχνολογίας, καθώς και τους κινδύνους που καθημερινά εμφανίζονται και ελλοχεύουν.

Στο πλαίσιο αυτό και προς αντικατάσταση - συμπλήρωση παλαιότερων νομοθετημάτων, εκδόθηκε ο Γ.Κ.Π.Δ. με άμεση ισχύ σε άπασες τις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένας Κανονισμός, ο οποίος πέραν της άμεσης ισχύος του, αποτελεί ένα πληρέστατο νομοθέτημα, το οποίο σε συνδυασμό με τον εφαρμοστικό νόμο, παρήγαγε έννομα αποτελέσματα, δημιουργώντας δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις. Τόσο αναφορικά με φυσικά πρόσωπα, όσο και με δημόσιους φορείς, όπως η ΕΛ.ΑΣ.

Η επίδρασή του εμφανής στον τομέα των συστημάτων επιτήρησης, είτε αυτά τοποθετούνται από ιδιώτες, είτε χρησιμοποιούνται από την ΕΛ.ΑΣ. εκ του νόμου για την εκπλήρωση του έργου της. Επιπροσθέτως, η περίπτωση των διαβατηρίων, της διαχείρισης πληροφοριών καθώς και της πρόσβασης σε έγγραφα που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, αποτελούν μέρος των εργασιών διαφόρων υπηρεσιών της. Τέλος, η σπουδαιότητα της διασυνοριακής συνεργασίας των αρμόδιων εθνικών αρχών σε θέματα ανταλλαγής δεδομένων, καθίσταται καίρια, δεδομένου της αύξησης της δράσης εγκληματιών σε περισσότερα του ενός κράτη.

Στα κεφάλαια που έπονται, παρέχεται ανάλυση νομοθετημάτων και περιπτώσεων αναφορικά με συγκεκριμένους τομείς επίδρασης του Γ.Κ.Π.Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1.1. Από το 18^ο αιώνα στο σήμερα

Ήδη από τις πρώτες φιλελεύθερες συνταγματικές διατάξεις του 18^{ου} αιώνα, στον κατάλογο δικαιωμάτων και ελευθεριών, συναντάται το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Έχοντας αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτό από την Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (εφεξής Ο.Η.Ε.) το 1948, καθώς και τη Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1950, εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1970, ως εξειδίκευση αυτού, το δικαίωμα των προσωπικών δεδομένων¹.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης κατήρτισε το 1981 τη Διεθνή Σύμβαση 108 αναφορικά με την προστασία του προσώπου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η χώρα μας υπέγραψε το 1983 τη Σύμβαση, η οποία και κυρώθηκε με το Νόμο 2068/1992 - ΦΕΚ 118/Α/9-7-1992, «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα».

Το 1995 εκδόθηκε η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών». Η Οδηγία αυτή αποτέλεσε τη «μήτρα²» της ελληνικής έννομης τάξης, μεταφερόμενη με το Νόμο 2472/1997 - ΦΕΚ Α-50/10-4-1997, «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Η προταθείσα Οδηγία αποτελούσε την περίοδο εκείνη το αναγκαίο εργαλείο προς την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, καθώς διαφορετικοί εθνικοί κανόνες δεν έπρεπε να αποτελούν τροχοπέδη στην κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, κεφαλαίου και ανθρώπων. Η επιδιωχθείσα ασφάλεια δικαίου για την ελεύθερη κυκλοφορία της πληροφορίας και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνίσταντο βαρυσήμαντη, με τον σκοπό της Κοινής Αγοράς της Ένωσης να μη καθίσταται ο

¹ Κότσαλης Λεωνίδας και Μενουδάκος Κωνσταντίνος (2018), Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (GDPR), σελ XIII, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

² Μήτρου Λίλιαν (2017), ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων: νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα, σελ. 11, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

μοναδικός. Επήλθε εξειδίκευση και συμπλήρωση των βασικών αρχών επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, αυξάνοντας τις απαιτήσεις και τις προϋποθέσεις με ποιοτικά χαρακτηριστικά. Πιο συγκεκριμένα, τη θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία, το συμβιβασμό με τους νόμιμους σκοπούς αυτής, την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, την ακρίβεια, την ορθότητα και τη διάρκεια τήρησης των δεδομένων σε συνάρτηση με την εκπλήρωση σκοπού³. Επιπλέον, επήλθε κατοχύρωση για τα φυσικά πρόσωπα ως προς την ενημέρωση και την πρόσβαση, καθώς και αναγνώριση του σημαντικού ρόλου των ελεγκτικών αρχών, προκειμένου να καθίσταται αποτελεσματικότερη η προστασία, με την αξίωση να εξοπλιστούν όμως οι εθνικές αυτές αρχές με ανεξαρτησία και αποτελεσματικές παρεμβατικές εξουσίες⁴. Συνεπώς, σκοπός της οδηγίας ήταν η εναρμόνιση όσο το δυνατόν περισσότερο των εθνικών κανόνων δικαίου των κρατών μελών.

Το 1997 με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, αποτυπώθηκε περαιτέρω η προστασία προσωπικών δεδομένων με την εισαγωγή και εφαρμογή κανόνων⁵. Πιο συγκεκριμένα, όριζε ότι «..οι κοινοτικές πράξεις για την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία και την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εφαρμόζονται στα όργανα και οργανισμούς που έχουν ιδρυθεί..». Μάλιστα στο αυτό άρθρο της τροποποίησης, προβλέφθηκε η ίδρυση ενός ανεξάρτητου εποπτικού οργάνου επιφορτισμένου με την «..παρακολούθηση της εφαρμογής αυτών των κοινοτικών πράξεων στα όργανα και οργανισμούς..»⁶.

Έχοντας αποκτήσει όλα αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, το δικαίωμα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντάχθηκε στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Χ.Θ.Δ.Ε.Ε.). Στο κείμενο αυτό διαχωρίστηκε το δικαίωμα του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής από αυτό της προστασίας των δεδομένων, τα οποία αναγνωρίζονται ως θεμελιώδη δικαιώματα⁷. Στο άρθρο 8 του

³ Οδηγία 95/46/ΕΚ, άρθρο 6 παρ. 1.

⁴ Ό.π., άρθρο 29.

⁵ Παπαγιάννης Δονάτος (2016), Ευρωπαϊκό Δίκαιο, σελ 106, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

⁶ Νόμος 2691/1999 - ΦΕΚ 47/Α/12-3-1999, «Κύρωση της Συνθήκης του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις, καθώς και των σχετικών πρωτοκόλλων και των δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην Τελική Πράξη», Άρθρο 2, παρ. 54.

⁷ Ιγγλεζάκης Δ. Ιωάννης (2020), Ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων : κανονισμός 2016/679 και ο εφαρμοστικός νόμος (Ν. 4624/2019), σελ. 25, Θεσσαλονίκη: INTERACTIVE BOOKS, καθώς και Χ.Θ.Δ.Ε.Ε., άρθρα 7 με τίτλο «Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής» και 8 με τίτλο «Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. συναντούνται οι βασικές αρχές της προστασίας, ήτοι η νομιμότητα, η αρχή του σκοπού και τα δικαιώματα στην πρόσβαση και διόρθωση. Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά στη διασφάλιση σεβασμού των ως άνω αρχών από ανεξάρτητη ελεγκτική αρχή⁸.

Η θεμελίωση του άρθρου 8 του Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. πέραν των ανωτέρω διατάξεων (Οδηγίας 95/46/ΕΚ και Συνθήκης του Άμστερνταμ), βρίσκει έρεισμα και στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου⁹ (εφεξής Ε.Σ.Δ.Α.) καθώς και στην προαναφερθείσα Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁰.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας η οποία τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 2009, κατέστησε το Χάρτη νομικά δεσμευτικό, συνιστώντας πλέον πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο¹¹. Άλλωστε, η προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Ε.Ε.) στην Ε.Σ.Δ.Α., κατέστησε το άρθρο 8 δεσμευτικό, τόσο για την ίδια την Ένωση όσο και για τα κράτη - μέλη αυτής¹². Μάλιστα, στις γενικές αρχές της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (εφεξής Σ.Λ.Ε.Ε.), συμπεριλήφθηκε ρητή διάταξη για το δικαίωμα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹³, αποτελώντας τη νομική βάση για τη θέσπιση κανόνων προστασίας αυτών¹⁴.

1.2. Από την Οδηγία στον Κανονισμό

1.2.1. . Οδηγία 95/46/ΕΚ

Παρόλο που το Συμβούλιο της Ευρώπης είχε καταφέρει να εντάξει στην ημερήσια διάταξη την προστασία δεδομένων και να καθορίσει τα κύρια στοιχεία ενός νομικού πλαισίου, λιγότερο κατέστη επιτυχημένη η εξασφάλιση επαρκούς συνοχής στα κράτη μέλη. Ορισμένα κράτη μέλη καθυστέρησαν να εφαρμόσουν τη Σύμβαση 108, ενώ όσα το έπραξαν, οδηγήθηκαν σε διαφορετικά αποτελέσματα.

⁸ Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. άρθρο 8 παρ. 2 και 3 αντίστοιχα.

⁹ Ε.Σ.Δ.Α. άρθρο 8 με τίτλο «Δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής».

¹⁰ Μήτρου, σελ. 16.

¹¹ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Σ.Ε.Ε.), άρθρο 6 παρ. 1.

¹² Μήτρου, σελ 17.

¹³ Σ.Λ.Ε.Ε., άρθρο 16 παρ. 1.

¹⁴ Ο.π., άρθρο 16 παρ. 2.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανησυχούσε ότι αυτή η έλλειψη συνοχής, θα μπορούσε να αποτελέσει τροχοπέδη στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και ιδιαίτερα σε τομείς που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων και υπηρεσιών, όπου η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επρόκειτο να διαδραματίσει σημαίνοντα ρόλο. Ως εκ τούτου, υπεβλήθη πρόταση οδηγίας προκειμένου να επέλθει εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών στο μείζον ζήτημα προστασίας δεδομένων στον ιδιωτικό και στο μεγαλύτερο μέρος του δημόσιου τομέα¹⁵.

Το 1995 εκδόθηκε η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών». Η εν λόγω Οδηγία μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Νόμο 2472/1997 - ΦΕΚ Α-50/10-4-1997, «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

Αποτελώντας το γενικό πλαίσιο προστασίας, ο Νόμος αυτός συμπληρώθηκε με α) το Νόμο 3471/2006 - ΦΕΚ 133/Α/28-6-2006, «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του ν. 2472/1997», β) το Νόμο 3783/2009 - ΦΕΚ Α-136/7-8-2009, «Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις» και γ) το Νόμο 3917/2011 - ΦΕΚ 22/Α/21-2-2011, «Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις».

Η Οδηγία υιοθέτησε γενικά διατυπωμένες έννοιες και παρείχε στα μέλη αρκετά ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τη μεταφορά της¹⁶. Διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, με απήχηση και εκτός συνόρων της Ε.Ε. Επέφερε μία πολύ μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των κρατών μελών, πλην όμως δεν παρείχε πανομοιότυπες – σταθερές λύσεις.

¹⁵ COM (90), 314 τελικό – ΣΥΝ 287 και 288 της 24 Σεπτεμβρίου του 1990, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα και την ασφάλεια των συστημάτων πληροφοριών, Εισαγωγή, παρ. 4

¹⁶ Οδηγία 95/46/ΕΚ, αιτ. σκέψη 9 κα άρθρο 5.

Το άρθρο 33 της Οδηγίας 95/46/EK απαιτούσε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής Επιτροπή) να υποβάλλει έκθεση σε τακτά χρονικά διαστήματα αναφορικά με την εφαρμογή της οδηγίας υποβάλλοντας κατάλληλες προτάσεις για τροποποιήσεις, εάν απαιτούνταν.

Η πρώτη έκθεση δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2003, μετά από μια εκτεταμένη ανοιχτή διαδικασία αναθεώρησης¹⁷. Σε αυτήν, τονίζονταν ορισμένα προβλήματα, μεταξύ των οποίων, οι σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών, είτε λόγω εσφαλμένης εφαρμογής, είτε λόγω διαφορετικών πολιτικών επιλογών εντός του περιθωρίου της Οδηγίας. Ωστόσο, η Επιτροπή θεώρησε την περίοδο εκείνη ότι ήταν πολύ νωρίς για τροποποιήσεις, προτιμώντας ένα πρόγραμμα εργασίας με σκοπό την καλύτερη εφαρμογή της.

1.2.2. Η επιλογή του Κανονισμού

Οι ασυνέπειες, η μη ικανοποιητική καθώς και η πλημμελής, όπως τελικά εξελίχθηκε, ενσωμάτωση της Οδηγίας στις εθνικές έννομες τάξεις, δημιούργησαν ανασφάλεια δικαίου¹⁸, δυσχεραίνοντας την εφαρμογή της.

Οι ανακλύπτουσες απαιτήσεις ένεκα πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών, η ολοένα και μεγαλύτερη τεχνολογική εξέλιξη, η ραγδαία και ταχύρυθμη ανάπτυξη του Διαδικτύου καθώς και η παγκοσμιοποίηση οδήγησαν την Ε.Ε., δύο δεκαετίες μετά, να αποφασίσει την αντικατάσταση της Οδηγίας. Σε συνδυασμό με το Σημειολογικό Ιστό (το αποκαλούμενο Web 2.0¹⁹), συνετέλεσαν στην αύξηση της έκτασης της επιτήρησης χρηστών και στην παραβίαση των προσωπικών τους δεδομένων και της εν γένει προσωπικής ζωής²⁰.

Οι προσφερόμενες υπηρεσίες, στην εποχή του Διαδικτύου και της Πληροφορικής, επηρέασαν και συνεχίζουν να επηρεάζουν την εξέλιξη της κοινωνίας. Η

¹⁷ COM (2003) 265 τελικό – της 15 Μαΐου του 2003, Έκθεση της Επιτροπής – Πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας Προστασίας Δεδομένων 95/46/EK

¹⁸ Μήτρου, σελ. 22.

¹⁹ Εντός της διαδικτυακής αυτής πλατφόρμας έκαναν την εμφάνισή τους και αναπτύχθηκαν μεταξύ των άλλων, η επεξεργασία μεγαδεδομένων και οι υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης.

²⁰ Ιγγλεζάκης, σελ 15.

παγκοσμιοποίηση των κοινωνικών δικτύων και η ανταλλαγή της πληροφορίας υπερβαίνει τα εδαφικά όρια. Η ραγδαία ανάπτυξη του Διαδικτύου και η μείωση του κόστους πρόσβασης σε αυτό, κατέστησε τη χρήση και κυρίως τη συλλογή πληροφορίας περισσότερο ευχερή και οικονομικά προσιτή²¹. Η αξιοποίηση και η χρήση της πληροφορίας και από τα ίδια τα κράτη σε συνδυασμό με τη χρησιμότητα της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, έπαιζαν καίριο ρόλο στη λήψη αποφάσεων και στην άσκηση καθηκόντων.

Η ανάγκη για επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου της Οδηγίας 95/46/EK αφορούσε τη διασφάλιση της συνεχούς αποτελεσματικότητάς του στην πράξη. Όταν εκδόθηκε η Οδηγία, το Διαδίκτυο μόλις και μετά βίας υπήρχε, ενώ τώρα ζούμε σε έναν κόσμο όπου η επεξεργασία δεδομένων κυριαρχεί παντού, οπότε και εμφανίστηκε η ανάγκη για ισχυρότερες διασφαλίσεις που να αποδίδουν απτά αποτελέσματα. Οι προκλήσεις των νέων τεχνολογιών και της παγκοσμιοποίησης απαιτούσαν νέες προβλέψεις για να διασφαλιστεί μια πιο αποτελεσματική προστασία.

Τέλος, η επεξεργασία συνδέθηκε και συνδέεται άρρηκτα και με την αντιμετώπιση και διαχείριση κινδύνων στα πλαίσια πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας.

1.2.3. Κανονισμός (E.E.) 2016/679

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε αντίθεση με την πρότερη μορφή της Οδηγίας, πρότεινε έναν Κανονισμό, ως νομοθετικό εργαλείο, αποβλέποντας σε μία συνεκτικότερη ρύθμιση και επιθυμώντας εναρμόνιση δικαίου σε μεγαλύτερο βαθμό μεταξύ των κρατών μελών. Επιπρόσθετα, ο Κανονισμός συνεπάγεται άμεσου αποτελέσματος, υπερισχύοντας σε τυχόν αντίθετες εθνικές διατάξεις.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 2000, είχε πλέον εμφανιστεί η ανάγκη επικαιροποίησης της Οδηγίας. Έτσι, ψηφίστηκε και δημοσιεύτηκε ο Κανονισμός (E.E.) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου του 2016 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/EK», ενώ δημοσιεύθηκε

²¹ Μήτρου, σελ 28.

και μία νέα Οδηγία με αριθμό 2016/680 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου».

Ο Κανονισμός, όντας από την ίδια του τη φύση δεσμευτικός ως προς όλα του τα μέλη και με άμεση ισχύ για όλα τα κράτη μέλη²², τέθηκε σε ισχύ στις 5 Μαΐου του 2016 με εφαρμογή από τις 25 Μαΐου του 2018, έτσι ώστε να δοθεί χρόνος ενημέρωσης προς αποφυγή τυχόν κυρώσεων από τη μη εφαρμογή του. Η έκδοση του Κανονισμού συνεπάγεται αναπόσπαστο μέρος της εθνικής νομοθεσίας κάθε κράτους - μέλους, δίχως να δύνανται οι εθνικοί νομοθέτες να εκδώσουν αντίθετες διατάξεις ή να τον καταστήσουν ανενεργό.

Συνεπώς, η επιλογή έκδοσης Κανονισμού αντί Οδηγίας, αποτελεί μεγαλύτερη παρέμβαση της Ε.Ε., συνιστώντας «έκφραση υπεροχής του κοινοτικού έναντι του εθνικού δικαίου²³». Τέλος, ο Κανονισμός συνεπάγεται πλήρη δέσμευση των κρατών – μελών, εν αντιθέσει με την Οδηγία που «..δεσμεύει κάθε κράτος-μέλος στο οποίο απευθύνεται, όσον αφορά το αποτέλεσμα, αλλά αφήνει την επιλογή του τύπου και των μέσων στην αρμοδιότητα των εθνικών αρχών..»²⁴.

1.2.4. Στοχοθεσία και περιεχόμενο του Κανονισμού

Από την έναρξη της Συνθήκης της Λισαβόνας, μία νέα πρακτική ξεκίνησε να επιλέγεται από την Επιτροπή, προκειμένου να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη συνεκτικότητα. Αποβλέποντας στη συνεκτικότητα που επιφέρει ένας Κανονισμός, επέρχεται μεγαλύτερη εναρμόνιση στις εθνικές έννομες τάξεις²⁵. Στόχος του, ως προκύπτει και εκ του προοιμίου αυτού, αποτελεί το ισοδύναμο επίπεδο της παρεχόμενης προστασίας δικαιωμάτων και ελευθεριών των φυσικών προσώπων αναφορικά με την επεξεργασία των δεδομένων αυτών. Με τον τρόπο αυτό αίρονται

²² Σ.Λ.Ε.Ε., άρθρο 288 εδάφιο β'.

²³ Ιγγλεζάκης, σελ 17.

²⁴ Σ.Λ.Ε.Ε., άρθρο 288, εδάφιο γ'.

²⁵ Μήτρου, σελ 33.

τα εμπόδια στις ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης²⁶. Άλλωστε, σύμφωνα με τον ίδιο τον Κανονισμό, «για να διασφαλιστεί συνεκτικό επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων σε ολόκληρη την Ένωση και προς αποφυγή αποκλίσεων που εμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην εσωτερική αγορά, απαιτείται κανονισμός ο οποίος θα κατοχυρώσει την ασφάλεια δικαίου και τη διαφάνεια ... και θα προβλέπει για όλα τα κράτη μέλη το ίδιο επίπεδο νομικά εκτελεστών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και ευθυνών για τους υπεύθυνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία, ώστε να διασφαλιστεί η συνεκτική παρακολούθηση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και οι ισοδύναμες κυρώσεις σε όλα τα κράτη μέλη..²⁷».

Με τον Κανονισμό εισήχθησαν καινοτόμες διατάξεις ενώ υφίσταται άμεση σύνδεση της θεμιτής και της σύννομης επεξεργασίας με τη διαφάνεια. Καθίσταται αναγκαία η ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων αναφορικά με την ύπαρξη όποιας πράξης επεξεργασίας καθώς και των σκοπών αυτής. Άλλωστε αποτυπώνεται η σχέση αυτή και στο άρθρο 5 παρ. 1 του Γ.Κ.Π.Δ. με τις αρχές της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας. Η διαφάνεια, μάλιστα, δεν είχε συμπεριληφθεί στις αρχές της πρότερης Οδηγίας²⁸.

Παράλληλα ενισχύθηκαν τα ήδη υφιστάμενα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, ενώ κατοχυρώθηκαν και νέα, ως εξής:

1. Δικαίωμα ενημέρωσης και διαφάνεια (άρθρα 12-14 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ενημερώνεται με σαφήνεια και ακρίβεια αναφορικά με τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων του. Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας που διέπει αυτό το δικαίωμα, η ενημέρωση πρέπει να είναι κατανοητή, διαφανής, συνοπτική, εύκολα προσβάσιμη και να είναι διατυπωμένη σε απλή γλώσσα.

Η ενημέρωση θα πρέπει να περιλαμβάνει τη νομική βάση και τον σκοπό της επεξεργασίας, την πηγή προέλευσης των δεδομένων, τις κατηγορίες τους και τους αποδέκτες.

Επιπρόσθετα, εξειδικεύονται επιπρόσθετες πληροφορίες που παρέχονται στα υποκείμενα των δεδομένων. Αυτές καθίστανται οι κατηγορίες και οι πηγές των δεδομένων, η χρονική περίοδος και τα κριτήρια τήρησης αυτών, η δυνατότητα

²⁶ Γ.Κ.Π.Δ., αιτ. σκέψη 10.

²⁷ Ο.π., αιτ. σκέψη 13.

²⁸ Μήτρου, σελ 124.

άσκησης του δικαιώματος διόρθωσης, διαγραφής, περιορισμού και εναντίωσης στην επεξεργασία, η πρόβλεψη διαδικασίας αυτόματης λήψης αποφάσεων, μεταξύ των οποίων και η κατάρτιση προφίλ, η ύπαρξη εγγυήσεων προστασίας καθώς και η διαβίβαση των δεδομένων σε διεθνή οργανισμό ή τρίτη χώρα.

2. Δικαίωμα πρόσβασης (άρθρο 15 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να λαμβάνει επιβεβαίωση σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων του, αντίγραφο αυτών και πληροφορίες για την επεξεργασία.

3. Δικαίωμα διόρθωσης (άρθρο 16 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να αιτηθεί τη διόρθωση των δεδομένων του, σε περίπτωση ανακρίβειας, καθώς και τη συμπλήρωση αυτών, όταν υφίστανται ελλείψεις.

4. Δικαίωμα διαγραφής (δικαίωμα στη «λήθη» άρθρο 17 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο των δεδομένων δύναται να ζητά τη διαγραφή των δεδομένων που το αφορούν, στην περίπτωση που δεν επιθυμεί αυτά να αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας και δεν υφίσταται νόμιμος λόγος κατοχής από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Επιπρόσθετα, εάν τα δεδομένα του υποκειμένου δεν καθίστανται πλέον απαραίτητα για τον σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν ή υπόκεινται σε επεξεργασία παρανόμως ή καθ' άλλο τρόπο ή εάν δεν συνηγορεί το υποκείμενο σε επεξεργασία και δεν συντρέχουν νόμιμοι και επιτακτικοί λόγοι επεξεργασίας, το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή τους.

Αξίζει να τονισθεί ότι το δικαίωμα αυτό δεν είναι απόλυτο, διότι η περαιτέρω διατήρηση δεδομένων μπορεί να καθίσταται σύννομη, όταν είναι απαραίτητη για την «..άσκηση του δικαιώματος ελευθερίας της έκφρασης και ενημέρωσης, για τη συμμόρφωση με νομική υποχρέωση, για την εκπλήρωση καθήκοντος που εκτελείται προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας, για λόγους δημόσιου συμφέροντος στον τομέα της δημόσιας υγείας, για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς ή για τη θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων».

5. Δικαίωμα περιορισμού (άρθρο 18 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τον περιορισμό της επεξεργασίας των δεδομένων του. Αποτελεί εναλλακτικό δικαίωμα της διαγραφής και του δικαιώματος εναντίωσης (άρθρο 21 του Γ.Κ.Π.Δ.), με ισχύ σε συγκεκριμένες μόνο περιπτώσεις.

6. Δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων (άρθρο 20 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Με το δικαίωμα αυτό παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων η δυνατότητα διαχείρισης αυτών. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η διακίνηση, η αντιγραφή και η μεταφορά τους από ένα περιβάλλον τεχνολογιών πληροφορικής σε άλλο. Το υποκείμενο των δεδομένων δύναται να λάβει τα προσωπικά του δεδομένα, τα οποία προηγουμένως είχαν υποβληθεί σε επεξεργασία από έναν υπεύθυνο επεξεργασίας με αυτοματοποιημένα μέσα σε «δομημένο, κοινώς χρησιμοποιούμενο και αναγνωρίσιμο από μηχανήματα μορφότυπο». Δύναται μάλιστα το υποκείμενο να αιτηθεί τη διαβίβαση των δεδομένων από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Η άσκηση του δικαιώματος στη φορητότητα απαιτεί να ισχύουν σωρευτικά ορισμένες προϋποθέσεις. Αρχικά, η επεξεργασία των δεδομένων να πραγματοποιείται με αυτοματοποιημένα μέσα. Δεύτερον, να καθίσταται ως νομική βάση η συγκατάθεση του υποκειμένου ή η εκτέλεση σύμβασης, όπου το υποκείμενο αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος. Επιπλέον, απαιτείται η συνειδητή και ενεργητική παροχή των δεδομένων εκ μέρους του υποκειμένου²⁹ ή η συλλογή τους οφείλεται σε δραστηριότητα των χρηστών, συνήθως μέσω χρήσης κάποιας συσκευής ή υπηρεσίας. Τέλος, δε θα πρέπει η άσκηση του δικαιώματος αυτού να επηρεάζει την άσκηση των άλλων δικαιωμάτων του υποκειμένου.

7. Δικαίωμα της εναντίωσης (άρθρο 21 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο έχει δικαίωμα να αντιτάσσεται οποιαδήποτε στιγμή και για λόγους που έχουν σχέση με την ιδιαίτερη κατάστασή του, σε επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν, βασιζόμενη σε καθήκον που εκτελείται με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον ή υφίσταται έννομο συμφέρον, συμπεριλαμβάνοντας την κατάρτιση προφίλ.

Σε περίπτωση ύπαρξης εναντίωσης από το υποκείμενο, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να σταματήσει την επεξεργασία, πλην της περίπτωσης που υποδείξει αυτός ότι συντρέχουν νόμιμοι και επιτακτικοί λόγοι επεξεργασίας, που υπερισχύουν έναντι των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των συμφερόντων του υποκειμένου ή προβάλλονται και υποστηρίζονται νομικές αξιώσεις.

8. Δικαίωμα στη μη αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων (άρθρο 22 του Γ.Κ.Π.Δ.)

Το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να προβάλλει αντιρρήσεις στην περίπτωση που μία απόφαση που το αφορά, έχει βασιστεί κατ' αποκλειστικότητα σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία και το επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό ή παράγει έννομα αποτελέσματα.

²⁹ Όπως για παράδειγμα η υποβολή στοιχείων σε λογαριασμό με ηλεκτρονικά μέσα, λ.χ. διεύθυνση αλληλογραφίας και όνομα χρήστη.

1.2.5. Νόμος 4624/2019

Με το Νόμο 4624/2019 - ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019, «*Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις*» προβλέφθηκαν μέτρα εφαρμογής προκειμένου να υλοποιηθούν ορισμένες διατάξεις που επιτάσσει ο Κανονισμός 2016/679 ενώ ενσωματώνεται και η Οδηγία 2016/680 στην ελληνική έννομη τάξη. Σκοπός του παρόντος νόμου, ο οποίος ακολουθεί το περιεχόμενο και τη δομή του εφαρμοστικού νόμου της Γερμανίας³⁰, ως εμφανίζεται και στον τίτλο, αποτελεί η αντικατάσταση της νομοθεσίας που διέπει τη συγκρότηση και λειτουργία της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (εφεξής Α.Π.Δ.Π.Χ.), προκειμένου αυτή να συμβαδίζει με τον Κανονισμό, καθώς και η πρόβλεψη μέτρων εφαρμογής αυτού. Επιπρόσθετα, το τελευταίο Κεφάλαιο αποτελείται από διατάξεις με τις οποίες συντελείται η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2016/680 στην εθνική νομοθεσία, για την οποία έπεται ανάλυση σε έτερο κεφάλαιο³¹.

Οι διατάξεις του Νόμου τυγχάνουν εφαρμογής στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων που συντελείται εν όλω ή εν μέρει όπως και στη μη αυτοματοποιημένη, όταν τα δεδομένα αυτά επρόκειτο να περιληφθούν ή περιλαμβάνονται ήδη σε κάποιο σύστημα αρχειοθέτησης από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, εξαιρουμένης της επεξεργασίας που υφίσταται από πρόσωπο στο πλαίσιο αποκλειστικά οικιακής ή προσωπικής δραστηριότητας³².

Δημόσιοι φορείς λογίζονται οι δημόσιες και διοικητικές αρχές, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, δημόσιες και κρατικές επιχειρήσεις και οργανισμοί καθώς νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

³⁰ Ιγγλεζάκης, σελ. 21.

³¹ Βλέπε Κεφάλαιο 8.

³² Νόμος 4624/2019, άρθρο 2 με τίτλο «Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής».

ανήκοντα στο κράτος ή των οποίων η διοίκηση ή η ετήσια προεργασία, τουλάχιστον κατά 50%, επιχορήγηση προέρχεται από το κράτος³³.

Στους ιδιωτικούς φορείς, εκτελούντες την επεξεργασία ή υπεύθυνους επεξεργασίας, ο Νόμος 4624/2019 εφαρμόζεται εφόσον α) αυτοί που επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, βρίσκονται εντός των συνόρων της ελληνικής επικράτειας, β) τα δεδομένα αυτά υφίσταντο επεξεργασία στο πλαίσιο δραστηριότητας μίας εγκατάστασης αυτών εντός των συνόρων ή εφόσον εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού, παρόλο που οι φορείς δεν έχουν εγκατάσταση σε κάποιο κράτος μέλος της Ε.Ε. ή σε έτερο συμβαλλόμενο μέλος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου³⁴.

Συμπερασματικά, διαφαίνεται ταύτιση των πεδίων εφαρμογής του Νόμου 4624/2019 με του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 . Επίδραση αυτών στο έργο και τη λειτουργία της Ελληνικής Αστυνομίας αναλύεται στα κεφάλαια που ακολουθούν.

³³ Ο.π., άρθρο 4, με τίτλο «Ορισμοί».

³⁴ Ιγγλεζάκης, σελ 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΒΙΝΤΕΟΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ

2.1. Εισαγωγή

Σημείο των καιρών μας αποτελεί η διαδεδομένη πλέον χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης σε κτήρια και υπαίθριους χώρους, τόσο από ιδιώτες όσο και από κρατικούς φορείς.

Λειτουργώντας ως μέσο πρόληψης, εφαρμοζόμενο κατόπιν ορθής σχεδίασης, καθίσταται επιδραστικό στη συμπεριφορά των υποκειμένων, δυνάμενων να προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους και υποκείμενων σε ψυχολογική πίεση³⁵.

Προκειμένου λοιπόν να υφίσταται ορθή λειτουργία των αυτών συστημάτων και να διασφαλίζεται η προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος των προσωπικών δεδομένων, η χρησιμοποίησή τους θα πρέπει να βρίσκεται σε συμφωνία με την αρχή της αναλογικότητας, ώστε να επιτυγχάνεται ο επιδιωκόμενος σκοπός.

Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα τοποθέτησης τέτοιων συστημάτων σε τράπεζες, εμπορικά καταστήματα, οικίες, με σκοπό την προστασία πελατών, προσωπικού καθώς και των ιδίων εγκαταστάσεων, την πρόληψη και εξιχνίαση εγκληματικών ενεργειών.

Τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης καθίστανται άρρηκτα συνδεδεμένα με την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας, απασχολώντας σε μεγάλο βαθμό Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Είναι αντιληπτό ότι στα πλαίσια διενεργούμενης προανάκρισης, είτε κατόπιν παραγγελίας του εισαγγελέα³⁶, είτε της αποκαλούμενης «αστυνομικής προανάκρισης³⁷», είτε κατόπιν παραγγελίας για διενέργεια προκαταρκτικής

³⁵ Ιστοσελίδα της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, Πρόσβαση 20-09-2022, Διαθέσιμο στο εξής:

https://www.dpa.gr/el/enimerwtiko/thematikes_enotites/eisagwgi_videoepitirisi

³⁶ Στα πλαίσια γραπτής παραγγελίας του Εισαγγελέα κατ' άρθρο 245 του Κ.Π.Δ. με τίτλο «Πότε και από ποιον ενεργείται (η Προανάκριση)», παρ. 1.

³⁷ Στα πλαίσια δηλαδή προανάκρισης που διενεργείται από ανακριτικούς υπαλλήλους χωρίς προηγούμενη παραγγελία του εισαγγελέα, όταν τελείται αυτόφωρο αδίκημα (πλημμέλημα ή κακούργημα) ή υφίστανται ενδείξεις τέλεσης αδικήματος και από καθυστέρηση ενδέχεται να υπάρξει κίνδυνος να χαθούν αποδεικτικά μέσα ή να δυσχερανθεί κάποια ανακριτική πράξη κατ' άρθρο 245 του Κ.Π.Δ., παρ. 2.

εξέτασης³⁸, οι Αστυνομικοί (Γενικοί Ανακριτικοί Υπάλληλοι της Ελληνικής Αστυνομίας³⁹) ενεργούν προς συγκέντρωση προανακριτικού υλικού – αποδεικτικών μέσων⁴⁰, ένα εκ των οποίων αποτελεί το βιντεοληπτικό υλικό συστημάτων επιτήρησης.

Για το λόγο αυτό, καθίσταται καίρια η ακόλουθη ανάλυση της νομοθεσίας αναφορικά με την επεξεργασία δεδομένων με την ορθή χρήση των συστημάτων επιτήρησης και εν συνεχεία για τη χρήση αυτών σε δημόσιους χώρους.

2.2. Ορισμός Συστήματος Βιντεοεπιτήρησης

Η Α.Π.Δ.Π.Χ., έχοντας ως σκοπό την προστασία προσώπων και αγαθών και προκειμένου να καθοριστούν οι ελάχιστες προϋποθέσεις βάσει των οποίων θα καθίσταται επιτρεπτή η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης, εξέδωσε την Οδηγία 1/2011 από 31-03-2011, «Χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών». Αφορώσα στη λειτουργία των συστημάτων που έχουν τοποθετηθεί από κρατικούς φορείς, νομικά και φυσικά πρόσωπα, δύναται πλέον έκαστος να γίνεται κοινωνός των προϋποθέσεων που πρέπει να συντρέχουν και να τηρούνται, ώστε να συνεπάγεται η νόμιμη λειτουργία τους.

Το άρθρο 4 της Οδηγίας 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ. μας παρέχει τον ορισμό των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης, ήτοι «..κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, ορίζονται τα συστήματα που είναι μόνιμα εγκατεστημένα σε ένα χώρο, λειτουργούν συνεχώς ή σε τακτά χρονικά διαστήματα και έχουν τη δυνατότητα λήψης ή/και μετάδοσης σήματος εικόνας ή/και ήχου από τον χώρο αυτό προς έναν περιορισμένο αριθμό οθονών προβολής ή/και μηχανημάτων καταγραφής.. Η μετάδοση της εικόνας μπορεί να γίνεται με απευθείας σύνδεση της κάμερας στην οθόνη προβολής ή/και στο μηχάνημα καταγραφής ή μέσω εσωτερικού δικτύου ή μέσω διαδικτύου για περιορισμένο όμως αριθμό νομιμοποιούμενων προς τούτο αποδεκτών».

³⁸ Στα πλαίσια δηλαδή προκαταρκτικής εξέτασης του άρθρου 243 Κ.Π.Δ. με τίτλο «Σκοπός της προκαταρκτικής εξέτασης και διάρκεια αυτής», με την οποία επιδιώκεται να συλλεχθούν αποδεικτικά μέσα προκειμένου να αποφασίσει ο εισαγγελέας την άσκηση ή μη ποινικής δίωξης.

³⁹ Κατ' άρθρο 31 του Κ.Π.Δ. με τίτλο «Γενικοί και ειδικοί ανακριτικοί υπάλληλοι».

⁴⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 178 του Κ.Π.Δ. με τίτλο «Αποδεικτικά μέσα. Βάρος απόδειξης».

Ο ανωτέρω ορισμός αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης καθώς αποτελεί το πιο διαδεδομένο σύστημα. Στη Γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 2/2010 από 12-03-2010 «Λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης από δημόσιες αρχές και ιδιώτες» της Α.Π.Δ.Π.Χ. περιέχονται και κάθε άλλου είδους συστήματα με διάφορες τεχνικές προδιαγραφές, ανεξαρτήτως ενσωμάτωσης περιστρεφόμενων, σταθερών ή κινητών καμερών, είτε ηλεκτρονικών, είτε αναλογικών, ή χρησιμοποίησης έτερου ηλεκτρονικού συστήματος ή συσκευής, ανεξαρτήτως τέλος, του είδους της εικονοληψίας (ασυνεχούς ή συνεχούς)⁴¹.

Δε θεωρούνται συστήματα βιντεοεπιτήρησης αυτής της περίπτωσης οι διάφορες κάμερες χειρός, οι συσκευές κινητών τηλεφώνων, οι φωτογραφικές μηχανές όπως και οι θυροτηλεοράσεις, η ενεργοποίηση των οποίων συντελείται κατόπιν κάποιας ενέργειας του εισερχόμενου ατόμου και δε δύνανται να καταγράψουν⁴².

2.3. Επεξεργασία δεδομένων με συστήματα βιντεοεπιτήρησης

2.3.1. Δεδομένα εικόνας

Η λήψη εικόνας από πρόσωπα που συντελείται από σύστημα βιντεοεπιτήρησης (τελώντας ή όχι σε μόνιμη λειτουργία), συνιστά επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και υπόκεινται στο κανονιστικό πλαίσιο του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων 679/2016. Συμπληρωματικά με τον Κανονισμό βρίσκεται σε ισχύ, ως ελέγχθη προγενέστερα, ο εφαρμοστικός Νόμος 4624/2019.

Στους ανωτέρω κανόνες δικαίου δε συναντάται ειδική αναφορά στα συστήματα βιντεοεπιτήρησης πλην της ειδικής αναφοράς του άρθρου 27 παρ. 7 του Νόμου 4624/2019, όπου γίνεται λόγος για τη δυνατότητα καταγραφής σε χώρους εργασίας μόνο για σκοπούς προστασίας προσώπων και αγαθών, μη δυνάμενα τα δεδομένα αυτά να αποτελέσουν κριτήριο αξιολόγησης του βαθμού αποδοτικότητας των υπαλλήλων.

⁴¹ Γνωμοδότηση 2/2010 της Α.Π.Δ.Π.Χ., αιτιολογική σκέψη 8.

⁴² Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 3, παρ. 1 και στην ιστοσελίδα της Αρχής Προστασίας Δεδομένων, Πρόσβαση 20-09-2022, Διαθέσιμο στο εξής:

https://www.dpa.gr/el/enimerwtiko/thematikes_enotites/eisagwgi_videoepitirisi

Μέχρι τη σήμερον η Α.Π.Δ.Π.Χ. έχει προβεί στην έκδοση δύο Οδηγιών, οι οποίες αφορούν την επεξεργασία δεδομένων από συστήματα βιντεοεπιτήρησης. Την Οδηγία 1122/2000⁴³ από 26-09-2000 «για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης» και την προαναφερθείσα 1/2011. Εφαρμοζόμενη η δεύτερη την περίοδο εφαρμογής του Νόμου 2472/1997 και της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, με την έλευση του Νόμου 4624/2019, παραμένει σε ισχύ εφόσον δε προσκρούει στις διατάξεις του Γ.Κ.Π.Δ. και του εφαρμοστικού Νόμου⁴⁴.

Για την επιτήρηση των δημόσιων χώρων τυγχάνει εφαρμογής ο Νόμος 3917/2011-ΦΕΚ 22/Α/21-2-2011, «Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις» και το κατ' εξουσιοδότηση εκδοθέν Π.Δ. 75/2020 - ΦΕΚ 173/Α/10-9-2020, «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους»⁴⁵.

Η ίδια η νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής Δ.Ε.Ε.) αποδέχεται την καταγραφή προσώπου από κάμερα ως δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αιτιολογική σκέψη υπ' αριθμ. 31 της απόφασης στην υπόθεση C-345/17 “Buivids”⁴⁶, σύμφωνα με την οποία η καταγεγραμμένη εικόνα ενός προσώπου από κάμερα αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα, στο βαθμό που δύναται η ταυτοποίηση συγκεκριμένου φυσικού προσώπου. Έτσι, καθίσταται πρόσφορη και ευχερής η διακρίβωση της ταυτότητας συγκεκριμένου προσώπου διότι περιέχουν τα δεδομένα αυτά.

2.3.2. Ιδιαιτερότητα δεδομένων ήχου

Εν αντιθέσει με την επεξεργασία εικόνας όπου δεν υφίσταται γενική απαγόρευση αλλά μόνο προϋποθέτει την τήρηση των κανόνων νομιμότητας της λειτουργίας των

⁴³ Καταργήθηκε με την Οδηγία 1/2011.

⁴⁴ Νόμος 4624/2019, άρθρο 83 με τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», παρ. 2.

⁴⁵ Βλ. Κεφάλαιο 3

⁴⁶ Ακολουθεί ανάλυση σε επόμενη υποενότητα.

συστημάτων, η καταγραφή δεδομένων ήχου συνιστά μία προβληματική περίπτωση. Αποδεχόμενοι την άποψη ότι η επεξεργασία αυτών καθίσταται περισσότερο επιβλαβής ως προς την ιδιωτικότητα των ανθρώπων σε σχέση με την εικόνα, απαγορεύεται από την Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ. για τους αναφερόμενους σε αυτή σκοπούς. Καθίσταται επιτρεπτή η επεξεργασία δεδομένων ήχου μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, εφόσον προηγουμένως ο υπεύθυνος επεξεργασίας με αιτιολογημένη αίτησή του, αναδείξει την αναγκαιότητα αυτού του μέτρου και η Αρχή κρίνει αυτήν ως απολύτως απαραίτητη, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός⁴⁷.

2.4. Αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του Γ.Κ.Π.Δ.

Το άρθρο 2 του Γ.Κ.Π.Δ. οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του, τόσο με τρόπο θετικό, όσο και αρνητικό.

Πιο συγκεκριμένα τυγχάνει εφαρμογής στην *«εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης⁴⁸»*. Συνεπώς από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι κάθε πράξη διενεργηθείσα σε προσωπικά δεδομένα είτε αυτοματοποιημένα, είτε μη, συνιστά επεξεργασία. Στον Γ.Κ.Π.Δ. παρατίθεται ένας ενδεικτικός κατάλογος πράξεων που συνιστούν επεξεργασία ήτοι *«πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διόρθωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή⁴⁹»*. Ο λόγος ενδεικτικής παράθεσης βρίσκεται

⁴⁷ Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 6 με τίτλο *«Εξειδίκευση της αρχής της αναλογικότητας»* παρ. 5, όπου παρατίθεται το παράδειγμα συσκευών βιντεοεπιτήρησης σε δωμάτια νοσοκομείων όπου φιλοξενούνται βρέφη παρέχοντας τη δυνατότητα άμεσης επέμβασης σε περίπτωση κλάματος ή φωνής όπου η συνεχής παρουσία αρμόδιου υπαλλήλου συνίσταται δυσχερής.

⁴⁸ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 2 παρ. 1.

⁴⁹ Ο.π., άρθρο 4 παρ. 2.

την εξήγησή του στην τεχνολογική εξέλιξη, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα προσθαφαιρέσεων.

Τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης τα οποία είναι τοποθετημένα και λειτουργούν σε κλειστούς ή ανοικτούς χώρους συγκέντρωσης - διέλευσης προσώπων, προβαίνουν σε συλλογή, αποθήκευση και διαβίβαση δεδομένων εικόνας ή ήχου, ήτοι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Λόγω των ηλεκτρονικών μέσων και της απουσίας ανθρώπινου παράγοντα κατά τη βιντεοσκόπηση, καθίσταται η επεξεργασία αυτοματοποιημένη.

Η Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ. δεν τυγχάνει εφαρμογής για επεξεργασία συντελούμενη με οπτικοακουστικά συστήματα μη εμπύπτοντα στον προαναφερθέντα ορισμό και δε συνάδει (η επεξεργασία) με τους περιοριστικά περιγραφόμενους σκοπούς στο άρθρο 2 αυτής, όπως τη λειτουργία συστημάτων για τηλεδιάσκεψη, καταγραφή εκδήλωσης (λόγου χάρη συνέδριο, σχολική εκδήλωση κτλ)⁵⁰.

Πρέπει να σημειωθεί όμως ότι το γεγονός μη εφαρμογής στις διατάξεις της Οδηγίας, δε σημαίνει ότι δεν υφίσταται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και δεν εφαρμόζεται ο Γ.Κ.Π.Δ.

2.4.1. Αρνητική οριοθέτηση πεδίου εφαρμογής

Στο κείμενο του Γ.Κ.Π.Δ. εισάγονται τέσσερεις (4) εξαιρέσεις στις οποίες δεν εφαρμόζεται όταν καθίσταται επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Αυτές είναι:

- α) κατά τη διάρκεια δραστηριότητας, μη εμπύπτους στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου,
- β) κατά την άσκηση δραστηριοτήτων εκ μέρους των κρατών μελών, οι οποίες εμπύπτον στο πλαίσιο διατάξεων του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της Σ.Ε.Ε.,
- γ) στο πλαίσιο αποκλειστικά οικιακής – προσωπικής δραστηριότητας από φυσικά πρόσωπα,

⁵⁰ Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 3 με τίτλο «Περιπτώσεις που δε ρυθμίζονται από την παρούσα Οδηγία».

δ) από τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου για σκοπούς, πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης ποινικά κολάσιμων πράξεων ή εκτέλεσης ποινικών κρώσεων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η πρόληψη και η προστασία ένεκα κινδύνων για τη δημόσια ασφάλεια⁵¹».

Ως προς την άσκηση αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων, κρίνεται χρήσιμο να ληφθούν ορισμένες σημαίνουσες πληροφορίες και διευκρινήσεις. Στην κατηγορία αυτή δραστηριοτήτων συγκαταλέγονται εκείνες που υπάγονται στο ιδιωτικό πεδίο δράσης μιας οικογένειας ή ενός προσώπου. Εκείνες δηλαδή, που δεν υπάγονται στις επαγγελματικές – εμπορικές δραστηριότητες και σκοπός τους δεν καθίσταται η συστηματική διαβίβαση – διάδοση δεδομένων σε τρίτους (όπως λόγου χάρη τυγχάνει η ανάρτηση του συλλεχθέντος οπτικοακουστικού υλικού στο διαδίκτυο ή η δημοσίευση αυτού στον τύπο). Εξαιρούνται ακόμη από τις αποκλειστικά οικιακές και προσωπικές δραστηριότητες η λήψη και η επεξεργασία εικόνας και ήχου από συστήματα βιντεοεπιτήρησης σε οικεία, όταν το εύρος ελέγχου αυτών καλύπτει κοινόχρηστους και δημόσιους χώρους⁵².

Ενδεικτικά παραδείγματα προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας αναφέρονται στην υπ' αριθμ. 8 αιτιολογική σκέψη του Γ.Κ.Π.Δ., ήτοι η τήρηση αρχείου διευθύνσεων, η αλληλογραφία, η κοινωνική δικτύωση καθώς και η επιγραμμική δραστηριότητα στο πλαίσιο τέτοιων δραστηριοτήτων.

2.4.2. Αποφάσεις του Δ.Ε.Ε. επί προδικαστικών ερωτημάτων

Ανακύπτοντα ζητήματα και ερωτήματα αναφορικά με τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης – καταγραφής απασχόλησαν και το Δ.Ε.Ε. Χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα δύο παραδείγματα αποφάσεων του Δ.Ε.Ε. επί προδικαστικών ερωτημάτων Ανώτατων Δικαστηρίων της Λεττονίας και της Τσεχίας αντίστοιχα.

⁵¹ Γ.Κ.Π.Δ. άρθρο 2, παρ. 2.

⁵² Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 3, παρ. 2, στοιχείο β'.

2.4.2.1. Υπόθεση C-345/17 – Buivids

Πραγματικά περιστατικά

Στην υπόθεση αυτή, ο Λετονός πολίτης Sergejs Buivids, κατά τη διάρκεια της παραμονής του στα γραφεία αστυνομικού τμήματος της χώρας του, μαγνητοσκόπησε με το κινητό του τηλέφωνο την κατάθεσή του στα πλαίσια διοικητικής παράβασης εναντίον του. Στο βίντεο απεικονίζονταν διάφοροι αστυνομικοί να ασκούν τα καθήκοντά τους, ενώ ακουγόταν και οι φωνές τόσο του ιδίου, όσο και των αστυνομικών. Στη συνέχεια δημοσιοποίησε το υλικό αυτό στην ιστοσελίδα www.youtube.com.

Η Data valsts inspekcija (Αρχή Προστασίας Δεδομένων της Λετονίας), έκρινε με απόφασή της ότι ο Buivids είχε παραβεί τους εθνικούς κανόνες του νόμου περί προστασίας προσωπικών δεδομένων, καθώς δεν είχε ενημερώσει (ως υπεύθυνος επεξεργασίας) τους αστυνομικούς (υποκείμενα επεξεργασίας), αναφορικά με τον σκοπό της μαγνητοσκόπησης και δεν είχε παράσχει στη λεττονική Αρχή τα απαιτούμενα για τη βιντεοσκόπηση και ανάρτηση στο διαδίκτυο, στοιχεία, ώστε να κριθεί η πλήρωση ή μη των απαιτήσεων της εθνικής νομοθεσίας. Συνεπώς, η λεττονική Αρχή, ζήτησε από τον Buivids την απόσυρση του εν λόγω βίντεο από το διαδίκτυο.

Ο Buivids άσκησε αρχικά προσφυγή ενώπιον του administratīvā rajona tiesa (Διοικητικού Πρωτοδικείου της Λεττονίας), το οποίο όμως δεν την έκανε αποδεκτή. Εν συνεχεία, άσκησε έφεση στο Administratīvā apgabaltiesa (Διοικητικό Εφετείο της Λεττονίας), ζητώντας εκ νέου να κηρυχτεί απόφαση της Αρχής παράνομη, καθώς επίσης και να του επιδικαστεί αποζημίωση για τη θεωρούμενη βλάβη που υπέστη από αυτήν. Το σκεπτικό της προσφυγής του στηριζόταν στην επιθυμία του για ευαισθητοποίηση της κοινωνίας από την παράνομη, κατ' αυτόν, συμπεριφορά των αστυνομικών. Η έφεσή του απορρίφθηκε από το Εφετείο, καθώς κρίθηκε αδύνατος ο προσδιορισμός υπεροχής μεταξύ του δικαιώματος του Buivids στην ελευθερία εκφράσεως και του δικαιώματος άλλων προσώπων στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής, καθώς ο Buivids δεν είχε αναφέρει τον σκοπό της δημοσιοποίησης του βίντεο. Επίσης, το εφετείο έκρινε ότι το βίντεο δεν απεικόνιζε γεγονότα της επικαιρότητας που θα κέντριζαν το ενδιαφέρον της κοινωνίας ή θα αποκάλυπταν κάποια παράνομη

συμπεριφορά εκ μέρους των αστυνομικών, με τη συμπεριφορά του αυτή να μην εντάσσεται στους δημοσιογραφικούς σκοπούς. Το δικαστήριο απεφάνθη ότι η μαγνητοσκόπηση αστυνομικών κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους, δίχως να τους γνωστοποιηθεί ο σκοπός επεξεργασίας, συνιστά παραβίαση της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων.

Το επόμενο βήμα του Buivids ήταν η άσκηση αίτησης αναίρεσης στο Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο της Λεττονίας), με την επίκληση του δικαιώματός του στην ελευθερία έκφρασης, καθώς το επίμαχο βίντεο απεικόνιζε αστυνομικούς, ήτοι δημόσια πρόσωπα σε χώρο προσβάσιμο στο κοινό.

Προδικαστικά ερωτήματα

Το Ανώτατο Δικαστήριο, λόγω επιφυλάξεων αποφάσισε την αναστολή της διαδικασίας και την υποβολή στο Δ.Ε.Ε. τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

Πρώτον, εάν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 95/46 οι δραστηριότητες που περιγράφηκαν παραπάνω, και δεύτερον εάν οι δραστηριότητες αυτές δύνανται να χαρακτηριστούν ως επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

Επί του πρώτου ερωτήματος, το Δ.Ε.Ε. έκρινε ότι η βιντεοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε και η δημοσιοποίηση του βίντεο που ακολούθησε σε διαδικτυακό χώρο, όπου οι χρήστες δύνανται να μοιράζονται και να παρακολουθούν βίντεο, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 95/46 για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Επί του δεύτερου ερωτήματος, απεφάνθη ότι οι πραγματικές περιστάσεις όπως οι πραγματοποιηθείσες από τον Buivids, μπορούν να αποτελέσουν πράξεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς, εφόσον από το βίντεο συνάγεται ότι η μαγνητοσκόπηση και η δημοσιοποίηση είχαν σκοπό την ανακοίνωση πληροφοριών, απόψεων ή ιδεών στο κοινό, η εξακρίβωση του οποίου εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο.

Συμπεράσματα

Οι απαντήσεις του Δ.Ε.Ε. επί των προδικαστικών ερωτημάτων ήρθαν να διαλευκάνουν το θολό τοπίο επί της επίκλησης του Λεττονού πολίτη, με την τελική απόφαση περί των επικαλούμενων δημοσιογραφικών σκοπών να επαφίεται στο αιτούν δικαστήριο.

Μάλιστα, ένεκα της υπόθεσης αυτής, εξήλθαν σημαντικές επισημάνσεις που απασχολούν πρακτικά την καθημερινότητα.

Το Δ.Ε.Ε. στην απόφασή του κατέστησε σαφές ότι «..το γεγονός ότι η μαγνητοσκόπηση αυτή έλαβε χώρα άπαξ μόνο δεν ασκεί επιρροή επί του κατά πόσον η εργασία αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής..» της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁵³. Επίσης έκρινε ότι «..η εργασία που συνίσταται στην ανάρτηση σε ιστοσελίδα του διαδικτύου, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει επίσης να θεωρείται ως τέτοια επεξεργασία⁵⁴», καθώς «.. η πράξη της δημοσιοποίησης σε διαδικτυακό τόπο αναρτήσεως βίντεο στον οποίο οι χρήστες μπορούν να στέλνουν, να παρακολουθούν και να μοιράζονται βίντεο μίας βιντεοσκοπήσεως .. συνιστά αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία των δεδομένων αυτών..⁵⁵». Τέλος, επεσήμανε ότι η καταγραμμένη εικόνα ενός προσώπου που δύναται να ταυτοποιηθεί συνιστά προσωπικό δεδομένο⁵⁶.

Ως προς τους δημοσιογραφικούς σκοπούς που έγινε λόγος, ο Κανονισμός (ΕΕ) 679/2016 προβλέπει τον δια νόμου συμβιβασμό του δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, με το δικαίωμα στην ελευθερία της πληροφόρησης και της έκφρασης, περιλαμβάνοντας την επεξεργασία για σκοπούς δημοσιογραφικούς

καθώς και πανεπιστημιακής, λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής έκφρασης⁵⁷.

⁵³ Ο.π., αιτ. σκέψη 36.

⁵⁴ Ο.π., αιτ. σκέψη 38.

⁵⁵ Ο.π., αιτ. σκέψη 39.

⁵⁶ Ο.π., αιτ. σκέψη 31.

⁵⁷ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 85 με τίτλο «Επεξεργασία και ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης», παρ. 1, 3.

Για την επεξεργασία που διενεργείται δυνάμει των άνωθεν σκοπών, υφίσταται η δια νόμου πρόβλεψη εξαιρέσεων – παρεκκλίσεων από τις επιταγές του Γ.Κ.Π.Δ., μόνο εφόσον αυτές είναι αναγκαίες για το συμβιβασμό των δύο αυτών δικαιωμάτων, με κάθε κράτος μέλος να καθίσταται υπόχρεο ενημέρωσης της Επιτροπής για τις προβλέψεις της εθνικής του νομοθεσίας.

Στην ελληνική έννομη τάξη, επήλθε με το Ν. 4624/2019. Πιο συγκεκριμένα, επιτρέπεται η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για τους άνωθεν σκοπούς, όταν συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- α) υφίσταται ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου
- β) πρόκειται για δεδομένα που έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το ίδιο το υποκείμενο
- γ) υπερτερεί το δικαίωμα στην πληροφόρηση και στην ελευθερία έκφρασης έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων του υποκειμένου, κυρίως για ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή όταν πρόκειται για δεδομένα δημοσίων προσώπων
- δ) υφίσταται περιορισμός στο αναγκαίο μέτρο για να εξασφαλιστεί το δικαίωμα ενημέρωσης και η ελευθερία έκφρασης⁵⁸.

2.4.2.2. Υπόθεση C-212/13 – Ryněš

Πραγματικά περιστατικά

Κατά το χρονικό διάστημα από 5 Οκτωβρίου του 2007 έως τις 11 Απριλίου του 2008, ο Τσέχος πολίτης Ryněš είχε εγκαταστήσει σταθερή κάμερα κάτω από την στέγη της οικίας του και μαγνητοσκοπούσε τόσο την είσοδο της οικίας του και τη δημόσια οδό πλησίον, όσο και την είσοδο της απέναντι οικίας. Το τοποθετηθέν σύστημα είχε τη δυνατότητα καταγραφής εικόνας δίχως όμως η αποθήκευσή του να γίνεται σε υλικό μέσο, με τα αρχεία να διαγράφονται αυτόματα όταν δεν υπήρχε διαθέσιμος αποθηκευτικός χώρος. Δε διατίθετο οθόνη με δυνατότητα παρακολούθησης σε ζωντανό χρόνο. Ο Ryněš είχε τοποθετήσει και θέσει σε λειτουργία το εν λόγω

⁵⁸ Ν. 4624/2019, άρθρο 28 με τίτλο «Επεξεργασία και ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης».

σύστημα με σκοπό την προστασία της ζωής, της υγείας και της ιδιοκτησίας του ιδίου και της οικογένειάς του, λόγω των πρότερων επιθέσεων που είχαν διαπραχθεί στην οικία του. Το εγκατεστηθέν σύστημα σε μία από τις επιθέσεις, όπου βλήμα από σφεντόνα, έσπασε ένα παράθυρο της οικίας του, κατέγραψε δύο άτομα, βοηθώντας έτσι στον εντοπισμό τους, με το υλικό αυτό να καθίσταται ως αποδεικτικό στοιχείο στην ποινική διαδικασία.

Κατόπιν αιτήματος ενός εκ των υπόπτων, διαπιστώθηκε από το Úřad pro ochranu osobních údajů (Γραφείο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), ότι ο Ryněš είχε παραβεί τις διατάξεις της εθνικής τότε νομοθεσίας αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η ως άνω τοποθέτηση του συστήματος, κρίθηκε ότι του παρείχε τη δυνατότητα συλλογής προσωπικών δεδομένων διερχόμενων πολιτών καθώς και των εισερχόμενων στην απέναντι κατοικία. Επίσης, του καταλογίστηκε η μη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων περί επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, αναφορικά με τους σκοπούς και την έκταση αυτής, καθώς και η μη κοινοποίηση της επεξεργασίας στο Úřad.

Προδικαστικό ερώτημα

Ο Ryněš προσέφυγε ανεπιτυχώς σε βάρος της απόφασης αυτής στο Městský soud v Praze (Δικαστήριο της Πράγας) και κατόπιν αναίρεσεως έφτασε την υπόθεση στο Nejvyšší správní soud (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Τσεχίας). Το τελευταίο ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δ.Ε.Ε. προδικαστικό ερώτημα αναφορικά με το εάν η λειτουργία συστήματος βιντεοεπιτήρησης με κάμερα δύναται να αποτελεί επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, πραγματοποιηθείσα από φυσικό πρόσωπο στο πλαίσιο των αποκλειστικά προσωπικών - οικιακών δραστηριοτήτων, παρά το γεγονός βιντεοσκόπησης και δημόσιου χώρου.

Το Δ.Ε.Ε., κατά την πάγια νομολογία του, εκτίμησε ότι η προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος στην ιδιωτική ζωή, όπως ρητά προβλέπεται στο άρθρο 7 του Χ.Θ.Δ.Ε.Ε., συνεπάγεται να μην υπερβαίνουν τα όρια του απολύτως αναγκαίου οι τυχόν παρεκκλίσεις από την προστασία των προσωπικών δεδομένων και οι περιορισμοί τους.

Η απόφαση του Δ.Ε.Ε. εξέθεσε ότι στο βαθμό που η παρακολούθηση εκτείνονταν σε δημόσιο χώρο, εξερχόμενη από την ιδιωτική σφαίρα του προσώπου που πραγματοποιεί την επεξεργασία των δεδομένων αυτών, δε δύναται να θεωρηθεί ως αποκλειστικά προσωπική ή οικιακή χρήση⁵⁹.

Συμπεράσματα

Η ανωτέρω αποτέλεσε μία από τις πρώτες περιπτώσεις που αποδεικνύουν (α) ότι η εικόνα ενός ατόμου που καταγράφεται από κάμερα συνιστά «προσωπικό δεδομένο» στο βαθμό που καθιστά δυνατή την ταυτοποίηση του ενδιαφερόμενου προσώπου και (β) ότι η εξαίρεση της οικίας πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Οι δύο αυτές διαπιστώσεις σχετίζονται με την Οδηγία 95/46 για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και συνεχίζουν να ισχύουν εξίσου βάσει του Γ.Κ.Π.Δ.

Ωστόσο, στο βαθμό που η βιντεοεπιτήρηση καλύπτει, έστω και εν μέρει, δημόσιο χώρο και κατευθύνεται συνεπώς έξω από το ιδιωτικό περιβάλλον του ατόμου που επεξεργάζεται τα δεδομένα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καθαρά προσωπική ή οικιακή δραστηριότητα. Συνεπώς, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα της συγκατάθεσης του υποκειμένου ως προϋπόθεση, για την επεξεργασία των δεδομένων του.

2.5. Αποφάσεις της Α.Π.Δ.Π.Χ.

Η Α.Π.Δ.Π.Χ. εξέδωσε αποφάσεις αναφορικά με την εξαίρεση της αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής χρήσης.

Μία περίπτωση που αποτελεί εφαρμογή της εξαίρεσης της αποκλειστικά οικιακής-προσωπικής χρήσης συνίσταται η λήψη εικόνας από ιδιωτικούς χώρους, η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός των οποίων, καθίσταται προσωπικός-οικιακός. Η λήψη εικόνων από κάμερες σε μπαλκόνι διαμερίσματος, αν

⁵⁹ ECLI:EU:C:2014:2428, Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 11ης Δεκεμβρίου 2014, «Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 95/46/ΕΚ — Προστασία των φυσικών προσώπων — Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Έννοια των “αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων”» στην υπόθεση C-212/13, με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Nejvyšší správní soud (Τσεχική Δημοκρατία) με απόφαση της 20ής Μαρτίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Απριλίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης František Ryneš κατά Úřad pro ochranu osobních údajů

και τοποθετημένες σε εξωτερικό σημείο, πλην όμως στραμμένες προς το εσωτερικό αυτού, υπόκεινται σε προσωπική - οικιακή δραστηριότητα⁶⁰.

Συνεπώς το πεδίο λήψης και όχι το σημείο εγκατάστασης είναι αυτό που έχει σημασία. Θα πρέπει δηλαδή να μη λαμβάνεται εικόνα από δημόσιο χώρο παρά μόνο του απολύτως απαραίτητου παράπλευρου χώρου (πεζοδρόμιο κτλ) κατ' εξαίρεση με γνώμονα τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Μία δεύτερη περίπτωση αποτέλεσε η τοποθέτηση κάμερας εξωτερικά εισόδου διαμερίσματος με σκοπό την προστασία των προσώπων και των αγαθών εντός αυτού. Η Αρχή, με Γνωμοδότησή της, περιέλαβε τις περιπτώσεις όπου ο σκοπός της επεξεργασίας επιδιώκεται με την εγκατάσταση της κάμερας αποκλειστικά για την προστασία των διαμενόντων προσώπων και των αγαθών εντός αυτού⁶¹. Με τον τρόπο αυτό τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της αναλογικότητας^{62 63}, σημειώνοντας ότι η λήψη της εικόνας θα πρέπει να περιλαμβάνει τον απολύτως απαραίτητο χώρο έμπροσθεν της θύρας.

2.6. Συμπεράσματα

Λεχθέντων των ανωτέρω και σύμφωνα και με τα παραδείγματα νομολογίας Δ.Ε.Ε. και της ελληνικής Α.Π.Δ.Π.Χ., η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με σύστημα βιντεοεπιτήρησης σε οικία αποτελεί εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής του Γ.Κ.Π.Δ., όταν το πεδίο οπτικού ελέγχου περιλαμβάνει μόνον ιδιωτικό χώρο, όπου ο κίνδυνος παραβίασης προσωπικών δεδομένων από τη λήψη εικόνας εντός αυτού καθίσταται επουσιώδης έως μηδαμινός. Σε αντίθετη περίπτωση δε θεωρείται ότι γίνεται λήψη εικόνας αποκλειστικά για οικιακή - προσωπική χρήση και υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του Γ.Κ.Π.Δ.. Στην τελευταία περίπτωση μάλιστα, είναι αυξημένος ο κίνδυνος βλάβης των δικαιωμάτων τρίτων προσώπων, τα οποία αγνοούν την

⁶⁰ Απόφαση 134/2015 από 22-12-2015 της Α.Π.Δ.Π.Χ. «Σύσταση για προσαρμογή συστήματος βιντεοεπιτήρησης εγκατεστημένου σε οροφδιαμέρισμα και είσοδο πολυκατοικίας».

⁶¹ Γνωμοδότηση 5/2017 από 04-09-2017 της Α.Π.Δ.Π.Χ. «Προϋποθέσεις τοποθέτησης κάμερας στην είσοδο διαμερίσματος αποκλειστικά και μόνο για τον σκοπό της προστασίας των προσώπων που διαμένουν ή εργάζονται σε αυτό, καθώς και των αγαθών των ενοίκων του διαμερίσματος».

⁶² Οδηγία 1/2011 της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 5.

⁶³ Βλ. Κεφάλαιο 3 για αρχή αναλογικότητας.

επεξεργασία και δε δύνανται να προστατέψουν τους εαυτούς τους από αυτή, με τις επιπτώσεις να τυγχάνουν δυσμενέστερες για τα έννομα συμφέροντα των φυσικών προσώπων.

Συνεπώς, στις περιπτώσεις που το εύρος κάλυψης της κάμερας των συστημάτων βιντεοεπιτήρησης υπερβαίνει τα προβλεπόμενα, γεννάται στον παθόντα από την καταγραφή του, το δικαίωμα αναφοράς στην αρμόδια Α.Π.Δ.Π.Χ., καθώς και υποβολής καταγγελίας – έγκλησης στις αρμόδιες προανακριτικές αρχές για τα ποινικά αδικήματα, ως ρητά αναφέρονται στο άρθρο 38 του εφαρμοστικού Νόμου με τίτλο «Ποινικές κυρώσεις», πλημμεληματικού έως και κακουργηματικού χαρακτήρα.

Κατά το συγγράφοντα η μέχρι τη σήμερον χρησιμοποίηση εκ μέρους της ΕΛ.ΑΣ. των βιντεοληπτικών υλικών κρίνεται ιδιαίτερα απαραίτητη κατά τη διάρκεια προανάκρισης και εξιχνίασης εγκληματικών πράξεων. Τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης πέραν του αποτρεπτικού τους ρόλου, καθίστανται ιδιαίτερος αποτελεσματικά, καθώς μεγάλο ποσοστό εξιχνιάσεων περιστατικών, προέκυψαν εξ αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΧΡΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ Ή ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΗΧΟΥ Ή ΕΙΚΟΝΑΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

3.1. Εισαγωγή

Η χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους αποτελεί τεχνολογία ευρέως αποδεκτή από τις αστυνομικές υπηρεσίες πολλών κρατών ανά την Ευρώπη καθώς και τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (εφεξής Η.Π.Α.).

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι περιπτώσεις της Γερμανίας όπου ο κάθε Αστυνομικός, συμμετέχων σε υπηρεσία περιπολίας έχει την υποχρέωση να εξοπλιστεί με κάμερα σώματος και της Μεγάλης Βρετανίας όπου πέραν των αστυνομικών που εκτελούν συνήθη περιπολία, και οι μονάδες αποκατάστασης της τάξης χρησιμοποιούν φορητές κάμερες, τις οποίες οι χρήστες αστυνομικοί οφείλουν να συνδέσουν σε ειδικές συσκευές αντιγραφής μετά τη λήξη της βάρδιάς τους, προκειμένου το καταγεγραμμένο υλικό να μεταφερθεί σε σκληρό δίσκο. Στις Η.Π.Α., ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, έχουν τοποθετήσει και στα ταμπλό των περιπολικών οχημάτων διάφορων αστυνομιών, κάμερες γνωστές και ως in car video cameras⁶⁴.

3.2. Νόμος 3917/2011

Στην Ελλάδα με το Νόμο 3917/2011 - ΦΕΚ 22/Α/21-2-2011, «Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου», προβλέφθηκε η χρήση συστημάτων ήχου και εικόνας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου αυτού, είναι επιτρεπτή η εγκατάσταση και η λειτουργία συστήματος επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας στους δημόσιους χώρους

⁶⁴ Κουντούρης Π. Γεώργιος (2021), Αστυνομία και κάμερες: «Επί τον τύπον των ήλων», Άρθρο στην ιστοσελίδα της εφημερίδας «Η Καθημερινή», Πρόσβαση 17-08-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.kathimerini.gr/society/561560251/astynomia-kai-kameres-epi-ton-typon-ton-ilon/>

εφόσον συνεπάγεται την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις εξής περιπτώσεις:

- α) διαφύλαξη εθνικής άμυνας
- β) προστασία πολιτεύματος και αποτροπή εγκλημάτων προδοσίας της χώρας
- γ) αποτροπή και καταστολή εγκλημάτων που συνιστούν επιβολή της δημόσιας τάξης
- δ) αποτροπή και καταστολή εγκλημάτων βίας, εμπορίας ναρκωτικών, κοινώς επικίνδυνων εγκλημάτων, εγκλημάτων κατά της ασφάλειας των συγκοινωνιών και εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας, όταν με βάση πραγματικά στοιχεία συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ότι τελέσθηκαν ή πρόκειται να τελεσθούν τέτοιες πράξεις
- ε) διαχείριση κυκλοφορίας».

Μόνον οι κρατικές αρχές⁶⁵ επιτρέπεται να το πράξουν σε δημόσιους χώρους⁶⁶, τηρούμενης της αρχής της αναλογικότητας⁶⁷.

Για τον ορισμό των εξειδικευμένων προϋποθέσεων λειτουργίας τους, και συγκεκριμένα για τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις ως προς την εγκατάσταση και λειτουργία τους, το είδος των δεδομένων που υπόκεινται σε επεξεργασία, συλλογή, διαβίβαση, τους αποδέκτες, το χρόνο αποθήκευσης, τη διαδικασία καταστροφής, τα ληφθέντα τεχνικά και οργανωτικά μέσα ασφάλειας, τα κριτήρια τήρησης της αρχής της αναλογικότητας μεταξύ με των μέσων που χρησιμοποιούνται και του σκοπού που επιδιώκεται, τις βασικές λειτουργίες και την περιοδική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, την έννομη προστασία, τα δικαιώματα των φυσικών προσώπων των δεδομένων, τη γνωστοποίηση της επεξεργασίας και τον έλεγχο από την Α.Π.Δ.Π.Χ., έπρεπε να εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα, κατόπιν προτάσεως

⁶⁵ Σύμφωνα με το άρθρο του Π.Δ. 75/2020 - ΦΕΚ 173/Α/10-9-2020, «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους», νοούνται όσες είναι επιφορτισμένες με την πρόληψη, διερεύνηση, ανίχνευση ή δίωξη των εγκλημάτων και συγκεκριμένα η Ελληνική Αστυνομία, το Πυροσβεστικό Σώμα και το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή.

⁶⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 3 του Νόμου 3917/2011 δημόσιοι χώροι θεωρούνται:
 α) οι κατά την κείμενη νομοθεσία και τα σχέδια πόλεων προοριζόμενοι για κοινή χρήση,
 β) οι ελευθέρως προσβάσιμοι σε απροσδιόριστο αριθμό προσώπων ανοικτοί χώροι (περιφραγμένοι ή μη) που τίθενται σε κοινή χρήση με νόμιμο τρόπο και
 γ) οι σταθμοί διακίνησης επιβατών με μέσα μαζικής μεταφοράς».

⁶⁷ Ο.π., άρθρο 14 με τίτλο «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους» παρ. 2.

Υπουργού Δικαιοσύνης και άλλων αρμόδιων κατά περίπτωση Υπουργών και γνωμοδότησης της Α.Π.Δ.Π.Χ⁶⁸.

Πράγματι, με το υπ' αριθμ. Γ/ΕΙΣ/2566/09-04-2020 έγγραφο του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη τέθηκε υπόψη της Α.Π.Δ.Π.Χ. σχέδιο του Προεδρικού Διατάγματος με τίτλο «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους», προκειμένου να παρέξει γνωμοδότηση κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 παρ. του Νόμου 3917/2011 καθώς και 13 παρ. περ. γ' και 67 παρ. 2 του Νόμου 4624/2019.

Οι διατάξεις του άρθρου 14 του Νόμου 3917/2011, ως ειδικού εκτελεστικού, του άρθρου 9^Α του Συντάγματος, νόμου, προβλέπουν τις ουσιαστικές και διαδικαστικές προϋποθέσεις για την *«εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους»*, εφόσον αυτή έχει επακόλουθο την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι διατάξεις αυτές παρέχουν εξουσιοδότηση για την έκδοση Π.Δ. που θα ρυθμίζουν ειδικότερα θέματα λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Α.Π.Δ.Π.Χ., ώστε οι περιορισμοί του ατομικού δικαιώματος που θεσπίζονται, να συνδέονται άρρηκτα με το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όντες σε συμφωνία με τις διατάξεις των άρθρων 2, 5, 9, 9^Α, 11, 19 και 25 του Συντάγματος, 8 και 11 της Ε.Σ.Δ.Α., 7,8 και 52 παρ. 1 του Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. και Σύμβασης 108/1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης, του υπ' αριθμ. 2016/679 Κανονισμού (Γ.Κ.Π.Δ.), καθώς και της υπ' αριθμ. 2016/680 Οδηγίας *«για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου»* σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Νόμου 4624/2019.

Άξιο αναφοράς είναι επίσης το γεγονός ότι κατά το χρόνο ψήφισης του Νόμου 3917/2011, οι διατάξεις για τις ουσιαστικές και διαδικαστικές εγγυήσεις ερμηνεύονταν και υπό το πρίσμα της Σύστασης R/87/15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 17^{ης} Σεπτεμβρίου 1987. Πλέον, η επεξεργασία για

⁶⁸ Ο.π., άρθρο 14, παρ. 4.

σκοπούς πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ρυθμίζεται από τις διατάξεις της Οδηγίας 2016/680 και των άρθρων 43 και επόμενα του Νόμου 4624/2019, ενώ για τους λοιπούς σκοπούς επεξεργασίας τυγχάνει εφαρμογής ο Γ.Κ.Π.Δ. σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Νόμου 4624/2019.

Ειδικότερα, ως ελέχθη, η εικόνα ενός ατόμου που έχει συλληχθεί με τη χρήση κάμερας αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα στο βαθμό που καθίσταται δυνατή η άμεση ή έμμεση ταυτοποίηση συγκεκριμένου φυσικού προσώπου, ενώ αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων θεωρείται η καταγραφή της εικόνας, η οποία εν συνεχεία αποθηκεύεται και διατηρείται σε μηχανισμό βιντεοσκοπήσεως, όπως λόγου χάρη σε σκληρό δίσκο του συστήματος.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (εφεξής Ε.Δ.Δ.Α.), κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα λαμβάνουσα χώρα και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, ήτοι συλλογή, διατήρηση, αποθήκευση, πρόσβαση, πρέπει να είναι εξοπλισμένες με επάρκεια αναγκαίων εγγυήσεων των αρχών επεξεργασίας ώστε να λειτουργούν ως τροχοπέδη στη δυσανάλογη καταχρηστική επέμβαση στα κατοχυρωμένα από το άρθρο 8 της Ε.Σ.Δ.Α. δικαιώματα⁶⁹. Επιπλέον, σύμφωνα με το Δ.Ε.Ε. οι απορρέουσες από τα άρθρα 7 και 8 του Χ.Θ.Δ.Ε.Ε. απαιτήσεις προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να πληρούνται από την κάθε - ανά στάδιο επεξεργασία, τηρώντας πλέον και τις αρχές επεξεργασίας και νομιμότητας του Γ.Κ.Π.Δ. και της Οδηγίας 2016/680.

Το συμβούλιο της Επικρατείας, κατά την πάγια νομολογία του, εκθέτει ότι οι εκάστοτε περιορισμοί ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να ορίζονται γενικά και αντικειμενικά με τυπικό νόμο ή κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησης, με προεδρικό διάταγμα. Όσο πιο έντονος τυγχάνει ο περιορισμός ενός δικαιώματος, τόσο πιο επιτακτική καθίσταται η ανάγκη ειδικότερης νομοθετικής ρύθμισης⁷⁰. Για το λόγο αυτό είναι αναγκαία η δικαιολόγηση των περιορισμών ατομικού δικαιώματος από αποχρόντες λόγους δημοσίου συμφέροντος, τελούμενων σε συνάφεια με τον σκοπό αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της προσφορότητας, τη αναγκαιότητας και

⁶⁹ E.C.H.R., Judgement concerning the United Kingdom, Πρόσβαση 20-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%22itemid%22:%22003-6308613-8238123%22>

⁷⁰ Γνωμοδότηση 2/2010 από 12-03-2010 της Α.Π.Δ.Π.Χ. «Λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης από δημόσιες αρχές και ιδιώτες», αιτ. σκέψη 4.

καταλληλότητας για την επίτευξη του σκοπού και αποφεύγοντας να θιχθεί ο πυρήνας του δικαιώματος και να απονεμηθεί στη Διοίκηση ευρεία διακριτική ευχέρεια⁷¹.

Από το άρθρο 8 παρ. 2 της Ε.Σ.Δ.Α. προκύπτει ότι ένα προστατευόμενο ατομικό δικαίωμα δύναται να περιοριστεί μόνο εφόσον από τα ληφθέντα μέτρα τυγχάνουν εφαρμογής η αρχή της νομιμότητας, ήτοι να προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, ο σκοπός της επίτευξης των λόγων περιορισμού ήτοι π.χ. για λόγους δημοσίας ασφάλειας και η αρχή της αναγκαιότητας, ήτοι ο έλεγχος της συμβατότητας του περιορισμού σε μία δημοκρατική κοινωνία. Μάλιστα η αρχή της νομιμότητας απαιτεί τα περιοριστικά μέτρα, πέραν της πρόβλεψης της εθνικής νομοθεσίας, να τυγχάνουν συμβατά με την κράτους δικαίου αρχή⁷², όπως ρητά γίνεται λόγος στο προοίμιο της Ε.Σ.Δ.Α., ούσα σύμφωνη με τον σκοπό του άρθρου 8⁷³. Επιπλέον, θα πρέπει ο νόμος αυτός να είναι ποιοτικός και προβλέψιμος. Να είναι δηλαδή προσβάσιμος στα άτομα στα οποία θα εφαρμοστεί και διατυπωμένος με σαφήνεια, ώστε το πεδίο εφαρμογής των μέτρων να προσδιορίζεται για να γνωρίζουν οι πολίτες σε ποιες περιστάσεις οι δημόσιες αρχές δύνανται να προσφεύγουν στη λήψη τέτοιων μέτρων, προκειμένου να καθορίσουν ανάλογα τη συμπεριφορά τους, καθιστώντας δυνατή την πρόβλεψη συνεπειών⁷⁴.

3.3. Προεδρικό Διάταγμα 75/2020

3.3.1. Ανάλυση

Το 2020 εκδόθηκε το Π.Δ. 75/2020 με τίτλο «Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους».

Στο πρώτο άρθρο αυτού, οριοθετείται το πεδίο εφαρμογής του, αναφέροντας ότι καθίσταται επιτρεπτή η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης σε

⁷¹ Σ.Τ.Ε (Ολ) 3665/2005.

⁷² Δ.Ε.Ε. C-362/14 Παράγραφος 95 Απόφασης Maximillian Schrems κατά Data Protection Commissioner.

⁷³ E.C.H.R., Case of Kennedy v. The United Kingdom, 26839/05, παρ. 151, Πρόσβαση 26-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-98473&filename=001-98473.pdf>

⁷⁴ E.C.H.R., Rotaru v. Romania, 28341/95, παρ. 55, Πρόσβαση 26-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58586%22%5D%7D>

δημόσιους χώρους, εφόσον συνεπάγεται την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Με το δεύτερο άρθρο, παρέχεται ο προσδιορισμός της έννοιας των συστημάτων επιτήρησης, όπου περιλαμβάνονται μεταξύ αυτών «..τα κλειστά κυκλώματα τηλεόρασης, με πρόσθετο εξοπλισμό για τη μετάδοση, αποθήκευση και κάθε είδους περαιτέρω επεξεργασία της εικόνας και του ήχου». Λόγω της συνεχούς προόδου της τεχνολογίας, η εξαντλητική απαρίθμηση τυγχάνει αδύνατη. Γι' αυτό και γίνεται αναφορά για κάθε είδους συστήματα.

Εν συνεχεία, προβλέπονται οι σκοποί επεξεργασίας των παραγόμενων δεδομένων. Αρχικά, αναφέρεται η αποτροπή και η «καταστολή αξιόποινων πράξεων» που προβλέπονται στις περιπτώσεις β' έως δ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του Νόμου 3917/2011 «και ιδίως αδικήματα ρητά αναφερόμενα στο Ειδικό Μέρος του Π.Κ.».

Η επεξεργασία για την αποτροπή και καταστολή υπάγεται στους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης - δίωξης ποινικά κολάσιμων πράξεων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, όπως προβλέπεται από την Οδηγία 2016/680, η ενσωμάτωση της οποίας στην εθνική έννομη τάξη επιτεύχθηκε με το Νόμο 4624/2019⁷⁵. Μάλιστα το πεδίο εφαρμογής της (της Οδηγίας 2016/680) εμπεριέχει κι εκείνες τις αστυνομικές δραστηριότητες οι οποίες εκτελούνται δίχως προηγούμενη γνώση, εάν το υπόψη περιστατικό αποτελεί ποινικό αδίκημα, νομιμοποιώντας την παραβίαση των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων⁷⁶.

Στο τέταρτο άρθρο του Π.Δ. γίνεται αναφορά για τους Υπεύθυνους επεξεργασίας. Προβλέπονται ως Υπεύθυνοι άπασες οι δημόσιες αρχές που είναι επιφορτισμένες με την πρόληψη, διερεύνηση, ανίχνευση ή δίωξη των εγκλημάτων και συγκεκριμένα η Ελληνική Αστυνομία, το Πυροσβεστικό Σώμα και το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή.

Ακολούθως, στο άρθρο 5 του Π.Δ. 75/2020 τίθενται οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια εγκατάστασης και λειτουργίας των συστημάτων, ήτοι η εφαρμογή της αρχής της αναγκαιότητας και της προσφορότητας. Μεταξύ άλλων γίνεται πρόβλεψη περί του

⁷⁵ Βλ. Κεφάλαιο 8.

⁷⁶ Οδηγία 2016/680, αιτ. σκέψεις 12 και 35.

επιτρεπτού της εστίασης της εικόνας για τη «*διαπίστωση αξιόποινων πράξεων που εμπίπτουν στο πλαίσιο των επιδιωκόμενων σκοπών*».

Το έκτο άρθρο του Π.Δ. 75/2020, αναφέρεται στη δυνατότητα εγκατάστασης και λειτουργίας συστημάτων επιτήρησης κατά τις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις. Η επιτήρηση αυτών είναι καίριας σημασίας καθώς συνδέεται με την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι κατ' άρθρο 11 του Συντάγματος. Η εγκατάσταση και λειτουργία καθίσταται επιτρεπτή «*με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του υπεύθυνου επεξεργασίας, κατόπιν έγκρισης του αρμόδιου εισαγγελέα πρωτοδικών, εφόσον έχει γνωστοποιηθεί στον οργανωτή της συνάθροισης και τους μετέχοντες σε αυτή*» για τους άνωθεν αναφερόμενους σκοπούς.

Μία άλλη σημαντική πρόβλεψη του Π.Δ. αφορά τον χρόνο τήρησης και καταστροφής των δεδομένων. Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 6, τα συλλεχθέντα, στο πλαίσιο των διατάξεων για τις υπαίθριες συναθροίσεις, δεδομένα, διατηρούνται έως σαράντα οκτώ (48) ώρες και εν συνεχεία καταστρέφονται αυτόματα. Εξαίρεση προβλέπεται στη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 8, σύμφωνα με την οποία, τα δεδομένα διατηρούνται κατά μέγιστο χρόνο για δεκαπέντε (15) ημέρες από τη συλλογή τους, εκτός εάν κριθεί απαραίτητη η διατήρηση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα με «*σκοπό τη διερεύνηση αξιόποινων πράξεων*». Τα δεδομένα αυτά που σχετίζονται με γεγονότα εμπίπτοντα στον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι τη διακρίβωση των αδικημάτων που ρητά αναφέρονται στα κεφάλαια του Π.Κ. του άρθρου 3 του Π.Δ. 75/2020 διαγράφονται μετά την έκδοση αμετάκλητης δικαστικής απόφασης ή την οριστική παύση ποινικής δίωξης ή την παρέλευση του χρόνου παραγραφής κατόπιν ενημέρωσης από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Για την αποθήκευση, διατήρηση και επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συγκεκριμένου φυσικού προσώπου, με στόχο τη διακρίβωση ποινικά κολάσιμων πράξεων, καθίσταται ως προϋπόθεση η απόδοση στο πρόσωπο αυτό της ιδιότητας του υπόπτου ή κατηγορουμένου, κατ' άρθρων 244 και 72 Κ.Π.Δ. αντίστοιχα, προκειμένου η σχετική επεξεργασία να λάβει τα χαρακτηριστικά ποινικοοικονομικών (προανακριτικών κυρίως και ανακριτικών) ερευνών - πράξεων⁷⁷. Τέλος υπάρχει πρόβλεψη στο άρθρο 8 παρ. 2, για τη διατήρηση των δεδομένων, όταν

⁷⁷ Γνωμοδότηση 3/2009 από 29-09-2009 της Α.Π.Δ.Π.Χ., «*Εννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων*».

υφίστανται δικαιολογημένες υπόνοιες σε βάρος ενός ατόμου, για την προπαρασκευή ή τη διάπραξη στο μέλλον των αυτών αξιόποινων πράξεων.

Σύμφωνα με το άρθρο 9 του ΠΔ 75/2020, οι δικαστικές, οι εισαγγελικές καθώς και διοικητικές αρχές δύνανται να αποτελέσουν αποδέκτες δεδομένων. Έκαστος υπεύθυνος επεξεργασίας ή εκτελών την επεξεργασία, δύναται να διαβιβάζει τα δεδομένα εφόσον ο αιτών, θύμα ή φερόμενος ως δράστης αποδείξει, κατόπιν σχετικού αιτήματος, στα πλαίσια απόδειξης αξιόποινων πράξεων και υπό το πρίσμα νομικής αξίωσης.

Καθήκον του υπεύθυνου επεξεργασίας και των μετεχόντων σε αυτή, είναι η εξασφάλιση με τα κατάλληλα τεχνικά μέσα της μη αλλοίωσης των διαβιβαζόμενων εικόνων.

Αναφορικά με τα δικαιώματα των υποκειμένων επεξεργασίας, πλέον των διατάξεων που προβλέπονται στον Γ.Κ.Π.Δ. και στο Νόμο 4624/2019, το άρθρο 10 του Π.Δ. 75/2020 προβλέπει την υποχρέωση ενημέρωσης του κοινού εκ μέρους του υπεύθυνου επεξεργασίας, για την επικείμενη είσοδό του σε χώρο εμπύπτοντα εντός εμβέλειας συστημάτων επιτήρησης. Η ενημέρωση αυτή, δύναται να πραγματοποιείται με οποιοδήποτε «πρόσφορο μέσο σε μέρος .. όπου αναγράφεται ο σκοπός και ο υπεύθυνος επεξεργασίας καθώς και ο σύνδεσμος της ιστοσελίδας στην οποία ο υπεύθυνος δημοσιεύει τα απαραίτητα προς ενημέρωση στοιχεία»⁷⁸.

Παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα να αιτηθεί και να λάβει, κατόπιν αιτήσεως και προσδιορίζοντας τον χρόνο και τον τόπο, πληροφορίες για τα δεδομένα. Σε περίπτωση όμως χορήγησης αντιγράφου, οφείλουν οι εκτελούντες την επεξεργασία να προβαίνουν σε κάλυψη της εικόνας ή αφαίρεσης ηχητικών που σχετίζονται με τρίτα άτομα.

Σε περίπτωση άρνησης ικανοποίησης αιτήματος για λόγους ως αναφέρονται στον Γ.Κ.Π.Δ. και στο Νόμο 4624/2019 ή παρέλευσης άπρακτης της προθεσμίας, ο αιτών δύναται να προσφύγει στην Α.Π.Δ.Π.Χ.⁷⁹ .

⁷⁸ Π.Δ. 75/2020, άρθρο 10, παρ. 2.

⁷⁹ Ο.π., άρθρο 10, παρ. 10.

Τέλος, προκειμένου να επιτραπεί η εγκατάσταση συστημάτων επιτήρησης, καθίσταται αναγκαία η έκδοση απόφασης της αρμόδιας δημόσιας αρχής (υπεύθυνου επεξεργασίας). Η απόφαση πρέπει να περιλαμβάνει τη θέση που θα εγκατασταθούν οι κάμερες, τα χαρακτηριστικά αυτών καθώς και την αιτιολόγηση «*συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων που δικαιολογούν την επιτήρηση του συγκεκριμένου χώρου*⁸⁰». Με την απόφαση αυτή, καθορίζεται ο χρόνος ενεργοποίησης και η διάρκεια λειτουργίας των συστημάτων, η οποία δε δύναται να υπερβαίνει την τριετία. Επιπροσθέτως, γίνεται μνεία ως προς την εμβέλεια λειτουργίας και της σκοπιμότητας. Η απόφαση ομοίως κοινοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο και αναρτάται και σε ιστοσελίδα, αντίγραφο της οποίας υποβάλλεται στην αρμόδια εισαγγελία πρωτοδικών, η οποία μπορεί να ζητήσει επιπλέον πληροφόρηση προκειμένου να καταστεί ευκρινέστερος ο έλεγχος της νομιμότητας⁸¹.

3.3.2. Ορισμός υπεύθυνου επεξεργασίας

Με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας⁸², ορίστηκε το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων και Διαχείρισης Κρίσεων (εφεξής Ε.Σ.Κ.Ε.Δ.Ι.Κ.), ως αρμόδιο αναφορικά με το σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση των απαιτούμενων ενεργειών, απορρέουσων από τον ορισμό της ΕΛ.ΑΣ., ως υπεύθυνου επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως προβλέπει το άρθρο 4 του Π.Δ. 75/2020.

Το Ε.Σ.Κ.Ε.Δ.Ι.Κ., ορίστηκε να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή των κανόνων εγκατάστασης και λειτουργίας των συστημάτων επιτήρησης στους δημόσιους χώρους, προκειμένου κατά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, να επιτυγχάνονται οι προβλεπόμενοι από το Νόμο 3917/2011 και το Π.Δ. 75/2020, σκοποί, διασφαλίζοντας παράλληλα τα δικαιώματα των θιγόμενων από τη χρήση συστημάτων, προσώπων. Μεταξύ άλλων, η

⁸⁰ Π.Δ. 75/2020, άρθρο 12, παρ. 1.

⁸¹ Ο.π., άρθρο 12, παρ. 3.

⁸² Απόφαση υπ' αριθμ. 1691/20/2505381 από 13-11-2020 Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας (ΑΔΑ:6ΚΧ646ΜΤΛΒ-5ΣΩ). Πρόσβαση 03-01-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%9A%CE%A7646%CE%9C%CE%A4%CE%9B%CE%92-5%CE%A3%CE%A9?inline=true>

εν λόγω υπηρεσία επιφορτίστηκε με την κατάρτιση μνημονίου ενεργειών αναφορικά με τις απαραίτητες ενέργειες για συλλογή, επεξεργασία, διαβίβαση, τήρηση δεδομένων και διαγραφή αυτών.

Εκτοτε, δύναται οποιοσδήποτε πολίτης να ενημερώνεται και μέσω της σελίδας www.astynomia.gr, στην στήλη «Εγκατάσταση και λειτουργία φορητού συστήματος επιτήρησης», αναφορικά με τις αποφάσεις για εγκατάσταση και λειτουργία φορητών συστημάτων επιτήρησης από την εκάστοτε αστυνομική υπηρεσία καθώς και για το γεωγραφικό χώρο και χρονικό διάστημα.

3.4. Συμπεράσματα

Η εγκατάσταση και λειτουργία φορητών συστημάτων επιτήρησης από δυνάμεις της Ελληνικής Αστυνομίας κρίνεται από τον συγγράφοντα ιδιαίτερα σημαντική και δύναται να προσδώσει πολλαπλά οφέλη. Κατά τη διάρκεια επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται, τα συστήματα αυτά παρέχουν τη δυνατότητα χρησιμοποίησης του οπτικοακουστικού υλικού ως αποδεικτικό μέσο στην προδικασία και στην ακροαματική διαδικασία, ενώ αποτελούν απόδειξη της εναρμονισμένης δράσης, μη δυνάμενης να αμφισβητηθεί, προκειμένου να μην εγείρονται αμφιβολίες περί των περιστάσεων και των συνθηκών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

4.1. Εισαγωγή

Η Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, παρίσταται κατά τη διεξαγωγή αθλητικών εκδηλώσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή διεξαγωγή τους. Σκοπός της καθίσταται η προστασία των αθλητών και λοιπών παραγόντων-οργάνων, η πρόληψη πράξεων βίας σε βάρος προσώπων και πραγμάτων καθώς και η απρόσκοπτη προσέλευση και αποχώρηση των θεατών. Για το λόγο αυτό, λαμβάνονται μέτρα τάξης, ασφάλειας και τροχαίας, τόσο πριν, όσο και κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της αθλητικής συνάντησης, μέσα και στον περιβάλλοντα χώρο της εκδήλωσης⁸³.

Υποχρέωση κάθε παρευρισκόμενου προσώπου ή συμμετέχοντα καθ' οποιανδήποτε ιδιότητα στην αθλητική δραστηριότητα σωματείων, αποτελεί η τήρηση των νόμων και των κανονισμών, καθώς και των κανόνων της ευγενούς άμιλλας. Η συμβολή των προσώπων αυτών στη διασφάλιση των συνθηκών ομαλής διεξαγωγής αθλητικών συναντήσεων, στο πλαίσιο φυσικά των αρμοδιοτήτων τους, κρίνεται απαραίτητη⁸⁴.

Η Ελληνική Αστυνομία είναι επιφορτισμένη με την τήρηση της τάξης κατά τη διεξαγωγή αθλητικών συναντήσεων τόσο εντός όσο και εκτός των αγωνιστικών χώρων. Άπαντες οι αθλητικοί φορείς, οι διοργανώτριες αρχές, τα αγωνιζόμενα αθλητικά σωματεία και οι λέσχες φιλάθλων έχουν την υποχρέωση συνεργασίας με την κατά τόπο αστυνομική αρχή. Επιπλέον, υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις και τις υποδείξεις αναφορικά με ζητήματα που σχετίζονται με την τήρηση της τάξης για την ομαλή διεξαγωγή της συνάντησης⁸⁵.

⁸³ Π.Δ. 141/1991 - ΦΕΚ Α-58/30-4-1991, «Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και θέματα οργάνωσης υπηρεσιών», άρθρο 105 με τίτλο «Παράσταση σε αθλητικές εκδηλώσεις».

⁸⁴ Νόμος 2725/1999 - ΦΕΚ Α-121/17-06-1999, «Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις», άρθρο 41 με τίτλο «Αντιμετώπιση της βίας με αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις».

⁸⁵ Ο.π., άρθρο 41Δ με τίτλο «Υποχρεώσεις αθλητικών φορέων Μέτρα αστυνόμευσης αθλητικών εκδηλώσεων Εξουσιοδοτικές διατάξεις».

Σύμφωνα με τον Νόμο 2725/1999 - ΦΕΚ Α-121/17-06-1999 «*Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις*» (εφεξής Αθλητικός νόμος), προβλέπεται η τοποθέτηση και λειτουργία ηλεκτρονικών συστημάτων εποπτείας των χώρων και των προσώπων σε αθλητικές εγκαταστάσεις, προοριζόμενες για τη διεξαγωγή αγώνων των εθνικών πρωταθλημάτων και των κυπέλλων Ελλάδος, στις οποίες συμμετέχουν Ανώνυμες Αθλητικές Εταιρίες ή Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών καθώς επίσης και κατά τη διεξαγωγή διεθνών αγώνων στις οποίες συμμετέχουν Εθνικές Ομάδες ή οποιασδήποτε ευρωπαϊκής ή διεθνούς διοργανώτριας αρχής ποδοσφαίρου, καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης. Με τον τρόπο αυτό καθίσταται δυνατή η λήψη, η αποθήκευση, η επεξεργασία και η αναπαραγωγή εικόνας και ήχου πριν την έναρξη, κατά τη διάρκεια και μετά τη λήξη της αθλητικής συνάντησης.

Η λειτουργία των συστημάτων αυτών έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση αξιόποινων πράξεων βίας, εκδηλωθείσες με αφορμή τις αθλητικές συναντήσεις. Οποιαδήποτε άλλη χρήση των συστημάτων αυτών και των παραγόμενων δεδομένων, δεν είναι επιτρεπτή. Πριν την έναρξη της αθλητικής συνάντησης, πραγματοποιείται ανακοίνωση από τα μεγάφωνα της εγκατάστασης ενημέρωση για την εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων.

Η Ελληνική Αστυνομία καθίσταται υπεύθυνη για τη χρήση και λειτουργία της ηλεκτρονικής εποπτείας, αναλαμβάνοντας και την ευθύνη επεξεργασίας των παραγόμενων δεδομένων. Σε συντρέχουσα περίπτωση, τα παραγόμενα δεδομένα γνωστοποιούνται στη Διαρκή Επιτροπή Αντιμετώπισης κατά της Βίας (εφεξής Δ.Ε.Α.Β.)⁸⁶ και στο οικείο πειθαρχικό όργανο, υποβάλλοντάς τα παράλληλα και με το λοιπό προανακριτικό υλικό στην αρμόδια εισαγγελική-δικαστική αρχή.

4.2. Κοινή Υπουργική Απόφαση για την εγκατάσταση και λειτουργία του ηλεκτρονικού συστήματος εποπτείας

⁸⁶ Σύμφωνα με τον Αθλητικό Νόμο, άρθρο 41^Α με τίτλο «*Διαρκής Επιτροπή για την Αντιμετώπιση της Βίας*», στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού συστήνεται η Δ.Ε.Α.Β. με αντικείμενο μεταξύ άλλων τη συνεχή μελέτη του φαινομένου της αθλητικής βίας και τη συνεργασία με τις αστυνομικές αρχές κατά τη λήψη μέτρων στις αθλητικές συναντήσεις κ.α.

Στις 20 Αυγούστου του 2015 εκδόθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση (εφεξής Κ.Υ.Α.) ΥΠΟΠΑΙΘ/ΓΔΥΑ/ΔΤΥ/ΤΜΑΕ/229158/12878/1281/237/2015 «Εγκατάσταση και λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος εποπτείας αθλητικών εγκαταστάσεων»⁸⁷.

Αντικείμενο της παρούσας απόφασης καθίσταται η τοποθέτηση και η λειτουργία του ηλεκτρονικού συστήματος εποπτείας κατά τη διεξαγωγή των πρότερα αναφερόμενων αθλητικών συναντήσεων.

Με την απόφαση αυτή εξειδικεύονται οι εποπτευόμενοι χώροι των αθλητικών εγκαταστάσεων, οι οποίοι περιλαμβάνουν τον αγωνιστικό χώρο, τις κερκίδες, τους διαδρόμους των αποδυτηρίων, τον αμέσως εξωτερικά περιβάλλοντα χώρο, τους κοντινούς στην εγκατάσταση χώρους προσέγγισης θεατών, τις βοηθητικές εγκαταστάσεις καθώς και το χώρο στάθμευσης των οχημάτων. Εξαιρούνται από την εμβέλεια οι χώροι του εσωτερικού των ιατρείων και των αποχωρητηρίων, τα αποδυτήρια των ομάδων και των διαιτητών καθώς και οποιοσδήποτε άλλος κλειστός χώρος, στον οποίο δεν είναι επιτρεπτή η πρόσβαση στο κοινό.

4.2.1. Προδιαγραφές και κέντρο ελέγχου του συστήματος

Τα ηλεκτρονικά συστήματα, ψηφιακής τεχνολογίας, θα είναι εξοπλισμένα με κατάλληλο αριθμό εικονοληπτών (καμερών) ανάλογα το είδος και το μέγεθος της εγκατάστασης. Οι εικονολήπτες αυτοί, όντες έγχρωμοι, αυτόματοι και υψηλής ευκρίνειας, συνεπάγονται αντίστοιχο αριθμό παρακολουθητών (μόνιτορ), προκειμένου να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν καλύτερη κατόπτευση των επιτρεπόμενων χώρων.

Οι κάμερες, ούσες τηλεχειριζόμενες, είναι τοποθετημένες μέσα σε ειδικά κουβούκλια, προκειμένου να τυγχάνουν προστασίας από τις καιρικές συνθήκες και τις φθορές. Με τον τρόπο αυτό καθίστανται ανθεκτικές από θερμοκρασία και υγρασία, με το σύστημα στήριξής τους να παρέχει ικανή ακαμψία, ώστε να παρέχει την απαιτούμενη σταθερότητα στις κάμερες. Επιπρόσθετα, οι κάμερες που καλύπτουν τους ανωτέρω χώρους δύνανται να περιστρέφονται, κατέχοντας οπτικό σύστημα

⁸⁷ Εκδόθηκε σε εκτέλεση του Νόμου 2725/1999, άρθρου 41^Ε, παρ. 6.

δυνάμενο να πραγματοποιεί αυτόματη εστίαση και μεταβαλλόμενη εστιακή απόσταση (zoom), επιτυγχάνοντας εξατομίκευση προσώπων.

Οι κάμερες θα τηλεχειρίζονται από το κέντρο ελέγχου μέσω ειδικών κατάλληλων συσκευών, προκειμένου να επιτυγχάνεται η συνολική παρακολούθηση των θεατών και των εποπτευόμενων χώρων. Σε κάθε κάμερα αντιστοιχεί από ένα μόνιτορ, με την εικόνα αυτού να δύναται να μεταδοθεί σε μεγαλύτερων διατάσεων μόνιτορ. Η εικόνα αυτή μάλιστα δύναται να καταγράφεται και να αποθηκεύεται σε μορφή ψηφιακή, να εκτυπώνεται καθώς και να εκτυπώνεται.

Σε κατάλληλο σημείο στις κερκίδες βρίσκεται το κλειστό κέντρο ελέγχου, στο οποίο μεταφέρονται όλα τα σήματα των καμερών. Η τοποθέτησή του στις κερκίδες παρέχει τη δυνατότητα άμεσης οπτικής επαφής του αγωνιστικού χώρου και των κερκίδων. Πρόσβαση στο συγκεκριμένο οίκημα διαθέτουν αποκλειστικά οι χειριστές της Ελληνικής Αστυνομίας καθώς τα άτομα που έχουν εξουσιοδοτηθεί από αυτή. Οι διαστάσεις του είναι κατάλληλες προκειμένου να δύναται να φιλοξενήσει τουλάχιστον τρία καθήμενα άτομα, με την είσοδο σε αυτό να απαιτεί έλεγχο με ηλεκτρονικό σύστημα⁸⁸.

4.2.2. Ενημέρωση κοινού

Στους χώρους της εγκατάστασης, τοποθετούνται με ευθύνη του ιδιοκτήτη της εγκατάστασης πινακίδες ευδιάκριτες, κατόπιν συνεννόησης με τις Αστυνομικές Αρχές, προκειμένου να υφίσταται ενημέρωση ηλεκτρονικής εποπτείας του χώρου από την Ελληνικής Αστυνομία.

Ομοίως, πριν από την έναρξη της αθλητικής εκδήλωσης, πραγματοποιείται με ευθύνη της διοργανώτριας αρχής, ενημέρωση από τα μεγάφωνα της εγκατάστασης, για τη λειτουργία συστήματος εποπτείας. Ο έλεγχος για την τήρηση των ανωτέρω αποτελεί καθήκον του επικεφαλής αξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας των μέτρων τάξης⁸⁹.

⁸⁸ ΚΥΑ, άρθρο 3 με τίτλο «Ηλεκτρονικό Σύστημα Εποπτείας – Τεχνικές προδιαγραφές» και άρθρο 4 με τίτλο «Κέντρο Ελέγχου».

⁸⁹ Ο.π., άρθρο 5 με τίτλο «Ενημέρωση εποπτευόμενων προσώπων».

4.2.3. Λειτουργία των συστημάτων εποπτείας και διαχείριση των δεδομένων

Η Ελληνική Αστυνομία κατέχει την αποκλειστική αρμοδιότητα της χρήσης και της λειτουργίας των ηλεκτρικών συστημάτων εποπτείας, αναλαμβάνοντας τις υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας, σύμφωνα με τον Γ.Κ.Π.Δ. και τον εφαρμοστικό νόμο. Η λειτουργία του συστήματος ορίζεται στο χρόνο έναρξης και λήξης των μέτρων τάξης.

Τρεις ημέρες πριν την έναρξη της αθλητικής συνάντησης, ο χρήστης της εγκατάστασης έχει την υποχρέωση επισκευής οποιασδήποτε τυχόν βλάβης του συστήματος, διευκολύνοντας οποιονδήποτε έλεγχο ορθής λειτουργίας από τους αρμόδιους της Αστυνομίας.

Δύο ημέρες πριν την προγραμματισμένη έναρξη της αθλητικής συνάντησης, το αστυνομικό τμήμα στην περιφέρεια το οποίου υπάγεται η εγκατάσταση, οφείλει να πραγματοποιήσει επιθεώρηση της ορθής λειτουργίας τόσο του συστήματος, όσο και του κέντρου ελέγχου.

Τα καταγεγραμμένα, αποθηκευμένα και αναπαραχθέντα με οποιονδήποτε τρόπο, δεδομένα, τυγχάνουν φύλαξη από το αστυνομικό τμήμα, στην εδαφική αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η εγκατάσταση, σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο.

Σε περίπτωση που δεν προκύψει η τέλεση ποινικών αδικημάτων ή πράξεων βίας, το καταγεγραμμένο υλικό καταστρέφεται με την πάροδο τριμήνου από το χρόνο διεξαγωγής της εκδήλωσης. Σε συντρέχουσα περίπτωση καταγραφής αξιόποινης πράξης-πράξης βίας, τα δεδομένα αυτά, μαζί με την σχηματισθείσα δικογραφία, υποβάλλονται στις αρμόδιες εισαγγελικές-δικαστικές αρχές, ενημερώνοντας παράλληλα και το αρμόδιο πειθαρχικό όργανο.

Τα δεδομένα στην τελευταία περίπτωση, γνωστοποιούνται κατόπιν αίτησης, στη Δ.Ε.Α.Β., προκειμένου η τελευταία να ασκήσει το προβλεπόμενο από το νόμο, έργο της. Τα προσωπικά δεδομένα διατηρούνται σε αντίγραφο αρχείου από τη Δ.Ε.Α.Β. για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε ημέρες. Εν συνεχεία

προβαίνει στην καταστροφή αυτών, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφάλειας των δεδομένων⁹⁰.

Συνεπώς, κατόπιν άδειας του αθλητικού εισαγγελέα ή της αρμόδιας εισαγγελικής αρχής, οι αστυνομικές αρχές δύνανται να συλλέγουν και να επεξεργάζονται περαιτέρω προσωπικά δεδομένα φυσικών προσώπων με τη χρήση συσκευών καταγραφής προκειμένου αντιμετωπιστούν πράξεις βίας, με σκοπό την πρόληψη, διερεύνηση και δίωξη ποινικών αδικημάτων και την εκτέλεση ποινών και επιβαλλόμενων περιοριστικών όρων. Απαραίτητη προϋπόθεση, ως ελέγχθη, αποτελεί η προηγούμενη ενημέρωση του κοινού για τη λειτουργία του συστήματος, με το συλλεχθέν υλικό να αποτελεί νόμιμο αποδεικτικό μέσο, δυνάμενο να χρησιμοποιηθεί στην ποινική διαδικασία. Η διατήρηση του υλικού αυτού για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα ημερών, δύναται να επιτραπεί με σχετική διάταξη του αρμόδιου εισαγγελέα για τους άνωθεν αναφερόμενους σκοπούς, μετά την εκπλήρωση των οποίων, επέρχεται η καταστροφή του. Επιπρόσθετα, είναι επιτρεπτή και η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ατόμων, τα οποία έχουν δημοσιοποιηθεί στο διαδίκτυο ή προβληθεί σε τηλεοπτικό δίκτυο⁹¹.

Με την τελευταία τροποποίηση που επήλθε στον «Αθλητικό νόμο»⁹², πέραν της προσθήκης νέων περιπτώσεων αδικημάτων στο άρθρο 41ΣΤ με τίτλο «Αδικήματα βίας με αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις ή αθλητικό υπόβαθρο», προβλέφθηκε πλέον η απαγόρευση αναστολής εκτέλεσης των ποινών που προβλέπει ο Π.Κ. καθώς και οποιασδήποτε μετατροπής ποινών στέρησης της ελευθερίας σε παροχή κοινωφελούς εργασίας.

⁹⁰ ΚΥΑ, άρθρο 6 με τίτλο «Λειτουργία του Ηλεκτρονικού Συστήματος» και άρθρο 7 με τίτλο «Διαχείριση Δεδομένων»

⁹¹ Νόμος 2725/1999, Άρθρο 41Δ, παρ. 14 και 15 όπως προστέθηκαν με το Νόμο 4639/2019 - ΦΕΚ 185/Α/22-11-2019 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης που υπογράφηκε στο Magglingen/ Macolin τη 18η Σεπτεμβρίου 2014, σχετικά με τη χειραγώγηση των αθλητικών αγώνων, επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό, μετατροπή της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής σε Ν.Π.Ι.Δ., κύρωση του νέου καταστατικού αυτής και άλλες διατάξεις», άρθρο τρίτο με τίτλο «Τροποποίηση του άρθρου 41Δ του ν. 2725/1999 (Α' 121) «Υποχρεώσεις αθλητικών φορέων Μέτρα αστυνόμευσης αθλητικών εκδηλώσεων»

⁹² Με το Νόμο 4908/2022 - ΦΕΚ 52/Α/11-3-2022 «Μέτρα αντιμετώπισης της οπαδικής βίας, ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των λεσχών φιλάθλων, αθλητικός εθελοντισμός, πνευματικός αθλητισμός, ηλεκτρονικός αθλητισμός (e-sports), εργασιακός αθλητισμός, άλλες διατάξεις για τον εκσυγχρονισμό της αθλητικής νομοθεσίας και λοιπές διατάξεις».

4.3. Συμπεράσματα

Συνεπώς, πέραν της προληπτικής λειτουργίας, η επίδραση της χρήσης των συστημάτων επιτήρησης στην ανακάλυψη - σύλληψη δραστών και στην εξιχνίαση των αδικημάτων που εμπίπτουν στον «Αθλητικό Νόμο» είναι καταλυτική, με το νομικό πλαίσιο να καθίσταται πλέον πιο αυστηρό. Τα δεδομένα αυτά συνιστούν το αποδεικτικό υλικό της κατά τη διάρκεια της προδικασίας και της κύριας διαδικασίας σύμφωνα πάντοτε και με τις προβλέψεις του Κ.Π.Δ. Σε όλες τις περιπτώσεις πάντως, στο ζήτημα της ηλεκτρονικής εποπτείας στις αθλητικές εγκαταστάσεις, τυγχάνουν αναλόγως εφαρμογής οι διατάξεις του Νόμου 4624/2019 για τη νομική βάση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δημόσιους φορείς⁹³.

⁹³ Νόμος 4624/2019, άρθρο 5 με τίτλο «*Νομική βάση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από δημόσιους φορείς*» και Κεφάλαιο Δ' «*Ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας 2016/680*»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΑ

5.1. Θέσπιση Κανονισμού για τα «βιομετρικά διαβατήρια»

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης⁹⁴ είχε κρίνει αναγκαία τη συνεκτική προσέγγιση στο χώρο της Ε.Ε. αναφορικά με τα βιομετρικά στοιχεία ή δεδομένα στα διαβατήρια των πολιτών της.

Νωρίτερα, στα πλαίσια του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου του 2000, είχε επέλθει με ψήφισμα⁹⁵ η διατύπωση των ελάχιστων προτύπων ασφαλείας για τα διαβατήρια. Κρίθηκε σκόπιμη όμως, η βελτίωση αυτού του ψηφίσματος με τη θέσπιση ενός κοινοτικού μέτρου, προκειμένου τα πρότυπα ασφαλείας να ενισχυθούν και να εναρμονιστούν, με στόχο να καταπολεμηθούν φαινόμενα παραποίησης και πλαστογραφίας. Η ενσωμάτωση, μάλιστα, βιομετρικών αναγνωριστικών δεδομένων στα διαβατήρια, θα παρείχε αξιοπιστία στην αντιστοιχία μεταξύ εγγράφου και πραγματικού κατόχου του.

Λεχθέντων των ανωτέρω, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής και Γνώμης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εξεδόθη ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2004 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2004 σχετικά με την καθιέρωση προτύπων για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τη χρήση βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα των κρατών μελών, αποκλείοντας ρητά τα έγγραφα ταυτότητας που εκδίδονται από τα κράτη μέλη για τους πολίτες τους.

Ο Κανονισμός αυτός περιέχει παράρτημα στο οποίο περιέχονται τα ελάχιστα πρότυπα ασφαλείας για τα διαβατήρια. Με στόχο τη διασφάλιση της ακεραιότητας, της εμπιστευτικότητας και της αυθεντικότητας των δεδομένων, προβλέφθηκε η ύπαρξη μέσου αποθήκευσης στα διαβατήρια, το οποίο περιλαμβάνει εικόνα και ενσωματώνει δακτυλικά αποτυπώματα.

⁹⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης της 19ης και 20ης Ιουνίου του 2003.

⁹⁵ Ψήφισμα των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνεληθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2000, για τη συμπλήρωση των ψηφισμάτων της 23ης Ιουνίου 1981, της 30ης Ιουνίου 1982, της 14ης Ιουλίου 1986 και της 10ης Ιουλίου 1995, όσον αφορά την ασφάλιση των διαβατηρίων και άλλων ταξιδιωτικών εγγράφων (ΕΕ C-310), Πρόσβαση 02-04-2023, Διαθέσιμο στο εξής <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000X1028&from=ES>

5.2. Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας

Ως φορέας αρμόδιος για την εκτύπωση των διαβατηρίων στη χώρας, έχει ορισθεί η Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας (εφεξής Δ.Δ.Ε.Α./Α.Ε.Α.), όπως επιτάσσει ο παρών Κανονισμός⁹⁶.

Η Δ.Δ.Ε.Α./Α.Ε.Α. αποτελεί Υπηρεσία, η οποία εφαρμόζει τις διατάξεις του Νόμου 4624/2019.

Εδρεύουσα στην Καισαριανή Αττικής, η Δ.Δ.Ε.Α./Α.Ε.Α. προβαίνει σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να εκπληρώσει το ανατεθέν καθήκον της, ήτοι το δημόσιο συμφέρον και την άσκηση δημόσιας εξουσίας⁹⁷.

Η αποστολή της και οι ειδικές αρμοδιότητες της προβλέπονται ρητά στο άρθρο 9 του Π.Δ. 178/2014 - ΦΕΚ 281/Α/31-12-2014, «Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας» καθώς και στο άρθρο 11 του Νόμου 3480/2006 «Οργάνωση, λειτουργία και αρμοδιότητες του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.) και άλλες διατάξεις».

Πλέον όμως των ειδικών αυτών αρμοδιοτήτων, η Δ.Δ.Ε.Α., έχοντας το χαρακτήρα επιτελικής υπηρεσίας του Κλάδου Ασφαλείας του Α.Ε.Α., προβαίνει σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς εκπλήρωση της γενικότερης αποστολής του Σώματος, που είναι η «η εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης, ευταξίας και απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, η προστασία του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, η πρόληψη και αποτροπή της παράνομης εισόδου και εξόδου στη Χώρα καθώς και ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την είσοδο, έξοδο, παραμονή και εργασία των αλλοδαπών στη χώρα⁹⁸».

Τα Γραφεία Διαβατηρίων ανά τη χώρα συλλέγουν απευθείας από τους ενδιαφερόμενους πολίτες και επεξεργάζονται δεδομένα ταυτοποίησης,

⁹⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2004, άρθρο 3, παρ. 2.

⁹⁷ Ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας, Πρόσβαση 20-08-2021, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.passport.gov.gr/npc/data.html>

⁹⁸ Νόμος 4249/2014 - ΦΕΚ 73/Α/24-3-2014, «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας».

νομιμοποίησης καθώς και δεδομένα επικοινωνίας όπως λόγου χάρη αριθμούς δελτίων ταυτότητας, βεβαιώσεις δημόσιων υπηρεσιών, διεύθυνση κατοικίας κτλ.

Επιπρόσθετα, η Δ.Δ.Ε.Α. διαθέτοντας την πρόδηλη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, προβαίνει στη συλλογή και επεξεργασία αποκλειστικά των απαραίτητων ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι συγκεκριμένων προδιαγραφών φωτογραφίας προσώπου καθώς και δύο (2) αποτυπώσεων δακτυλικών αποτυπωμάτων τους. Αποκλειστικός σκοπός των αυτών ενεργειών αποτελεί η ενσωμάτωση των στοιχείων αυτών στο μικροεπεξεργαστή (chip) των ελληνικών διαβατηρίων υπό μορφή που θα διασφαλίζεται η αυθεντικότητα, η ακεραιότητα, η διαλειτουργικότητα καθώς και η εμπιστευτικότητα των δεδομένων⁹⁹.

5.3. Βιομετρικά δεδομένα

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ειδική κατηγορία προσωπικών δεδομένων θεωρούνται τα βιομετρικά δεδομένα. Ως τέτοια, καθορίζονται στον Κανονισμό τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προερχόμενα κατόπιν ειδικής τεχνικής επεξεργασίας που συνδέεται με βιολογικά, φυσικά ή συμπεριφορικά χαρακτηριστικά ενός προσώπου, από τα οποία καθίσταται επιτρεπτή ή επιβεβαιώνεται αδιαμφισβήτητα η ταυτοποίηση του αυτού προσώπου¹⁰⁰. Πρόκειται συνεπώς για δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία εκ φύσεως καθίστανται ιδιαίτερα ευαίσθητα σε σχέση με ελευθερίες και θεμελιώδη δικαιώματα και χρήζουν ειδικότερης προστασίας καθώς η επεξεργασία τους εγκυμονεί σημαντικούς κινδύνους.

Γνωστά και ως στοιχεία βιομετρίας, νοούνται εκείνα τα φυσικά χαρακτηριστικά ενός υποκειμένου, όπως το δακτυλικό αποτύπωμα, τα οποία συνεπάγονται καθολικότητα (υφίστανται σε κάθε άνθρωπο), μοναδικότητα (παρουσιάζουν διαφορές μεταξύ των ανθρώπων) και μονιμότητα (δε μεταβάλλονται με το πέρασμα του χρόνου). Τα χαρακτηριστικά αυτά γνωρίσματα, χρησιμοποιούνται συχνά σε διαδικασίες

⁹⁹ Όπως ορίζει ο Κανονισμός ΕΚ 2252/2004 της 13-12-2004 του Συμβουλίου της Ε.Ε. ως τροποποιήθηκε με τον Ε.Κ. 444/2009 της 28-05-2009 αναφορικά με την «Καθιέρωση προτύπων για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τη χρήση βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα των κρατών-μελών».

¹⁰⁰ Γ.Κ.Π.Δ., Άρθρο 4, παρ.14.

αυτοματοποιημένες για σκοπούς επαλήθευσης, εξακρίβωσης καθώς και αναγνώρισης προσώπων. Το περιεχόμενο πληροφοριών τους χαρακτηρίζει συγκεκριμένες βιολογικές ιδιότητες, προσωπικά – βιολογικά γνωρίσματα, μοναδικά για ένα υποκείμενο (π.χ. δακτυλικά αποτυπώματα), επιτρέποντας την αντιστοίχιση μιας πληροφορίας με συγκεκριμένο άτομο (π.χ. αντιστοιχία κατόπιν επαφής ενός αντικειμένου από το υποκείμενο των δεδομένων)¹⁰¹.

Η επεξεργασία τους κατ' αρχήν απαγορεύεται¹⁰². Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία των δεδομένων αυτών σε συγκεκριμένες, ρητά αναφερόμενες στον Γ.Κ.Π.Δ., περιπτώσεις¹⁰³. Μεταξύ αυτών, α) όταν υφίσταται ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία αυτών από το υποκείμενο των βιομετρικών δεδομένων για συγκεκριμένο σκοπό και β) για ουσιαστικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, ανάλογους προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, υπό την πρόβλεψη μέτρων για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του υποκειμένου.

Συνεπώς, τα βασικά στοιχεία των βιομετρικών δεδομένων είναι τρία. Πρώτον, βασίζονται σε ειδική τεχνική επεξεργασία, δίχως ωστόσο στον ορισμό να κατονομάζονται ή να εξειδικεύονται οι βιομετρικές μέθοδοι, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό τη διαχρονικότητα ένεκα της τεχνολογικής προόδου. Δεύτερον, αντικείμενο των βιομετρικών τεχνικών αποτελεί το άτομο και ειδικότερα τα χαρακτηριστικά του. Τρίτον, οι βιομετρικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται έχουν ως σκοπό να ταυτοποιήσουν αδιαμφισβήτητα συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο¹⁰⁴.

Το βιομετρικό διαβατήριο αποτελεί μορφή ηλεκτρονικού εγγράφου, σχεδιασμένου να χρησιμοποιεί βιομετρικά χαρακτηριστικά με σκοπό την πιστοποίηση του κατόχου του. Τα διαβατήρια, πέραν του προαναφερθέντος chip, διαθέτουν και περαιτέρω γνωρίσματα ασφάλειας όπως υδατογραφήματα, σελίδες με περίπλοκα σχέδια (π.χ. αναπαραστάσεις) με σκοπό τη δημιουργία υψηλού επιπέδου προστασίας και ασφάλειας από τα ψευδή και πλαστά έγγραφα. Η αναγνώριση του προσώπου έχει καθοριστεί από το Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας (I.C.A.O. –

¹⁰¹ Broumas Antonis, «Το Νομικό Πλαίσιο της Επεξεργασίας Βιομετρικών Δεδομένων» Πρόσβαση 27-11-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://lawandtech.eu/2019/09/09/biometric-data/>

¹⁰² Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 9, παρ. 1.

¹⁰³ Ο.π., άρθρο 9, παρ. 2.

¹⁰⁴ Κότσαλης και Μενουδάκος, σελ 103.

International Civil Aviation Organization) ως το «πρωτεύον βιομετρικό χαρακτηριστικό», με το δακτυλικό αποτύπωμα ως εφεδρικό¹⁰⁵.

(εικόνα του συμβόλου ενός βιομετρικού διαβατηρίου)

Με τις ανωτέρω ενέργειες καθίσταται δυνατή η τήρηση ηλεκτρονικού αρχείου για τα εκδοθέντα διαβατήρια εξασφαλίζοντας την εγκυρότητα και τη γνησιότητά τους. Τέλος, η ενσωμάτωση των στοιχείων στο μικροεπεξεργαστή παρέχει τη δυνατότητα διαπίστωσης της αυθεντικότητας των δεδομένων ιδιαίτερος σε περιπτώσεις διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων, επιτυγχάνοντας παράλληλα και βιομετρική εξακρίβωση στα σημεία ελέγχου εισόδου - εξόδου.

Κατά τη διαδικασία έκδοσης διαβατηρίων για τα υποβληθέντα σε επεξεργασία δεδομένα λαμβάνονται όλα τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ώστε να εγγυάται η δέουσα ασφάλειά τους από ενδεχόμενα απώλειας, καταστροφής ή φθοράς και προστασίας από μη εγκεκριμένη ή παράνομη επεξεργασία¹⁰⁶.

Τα προσωπικά δεδομένα διατηρούνται για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο προς εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων δημοσίου συμφέροντος και της ανατεθείσας δημόσιας εξουσίας. Με την παρέλευση έξι (6) ετών από την έκδοση διαβατηρίου από τα Γραφεία Διαβατηρίων ή τις Προξενικές Αρχές, καταστρέφονται οι έντυπες αιτήσεις και τα λοιπά υποβληθέντα δικαιολογητικά.

¹⁰⁵ Ιστοσελίδα της Διεύθυνσης Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας, Πρόσβαση 27-11-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.passport.gov.gr/e-passport/biometrics.html>

¹⁰⁶ Νόμος 4624/2019, άρθρο 45, περίπτωση στ'.

Τέλος, παρέχεται στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και περιορισμού της επεξεργασίας¹⁰⁷ καθώς και υποβολής καταγγελίας στην Α.Π.Δ.Π.Χ.

5.4. Σύστημα του επιγραμμικού μητρώου γνήσιων και πλαστών εγγράφων «FADO»

Με την κοινή δράση 98/700/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹⁰⁸, δημιουργήθηκε στους κόλπους της Ένωσης το ευρωπαϊκό ηλεκτρονικό σύστημα αρχειοθέτησης εικόνων που αφορά το επιγραμμικό μητρώο γνήσιων και πλαστών εγγράφων, γνωστό ως FADO [(False and Authentic Documents Online) Ηλεκτρονικά Πλαστά και Γνήσια Έγγραφα].

Σκοπός του συστήματος αυτού είναι η διευκόλυνση ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών αναφορικά με τη γνησιότητα των εγγράφων και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την παραποίηση αυτών. Παρέχεται δηλαδή η δυνατότητα ηλεκτρονικής αποθήκευσης, γρήγορης ανταλλαγής καθώς και επικύρωσης πληροφοριών για πλαστά και γνήσια έγγραφα.

Με τη Σ.Λ.Ε.Ε. κρίθηκε αναγκαία η αναπροσαρμογή στο νέο θεσμικό πλαίσιο, με την έκδοση του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/493 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κι του Συμβουλίου της 30ης Μαρτίου του 2020 σχετικά με το σύστημα του επιγραμμικού μητρώου γνήσιων και πλαστών εγγράφων («FADO») και την κατάργηση της κοινής δράσης 98/700/ΔΕΥ του Συμβουλίου, να καθίσταται η νέα νομική βάση του συστήματος FADO¹⁰⁹.

Η παροχή αυτή πληροφοριών για ταξιδιωτικά έγγραφα όπως των βιομετρικών διαβατηρίων, έγγραφα ταυτότητας και διαμονής, αδειών οδήγησης, αδειών διέλευσης (laissez-passer) που εκδίδονται από την Ένωση κ.α. που περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, συμβάλλει στην καταπολέμηση της πλαστογραφίας και της

¹⁰⁷ Σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τους περιορισμούς των άρθρων 55 και 59 του Νόμου 4624/2019.

¹⁰⁸ Κοινή δράση 98/700/ΔΕΥ της 3ης Δεκεμβρίου του 1998, που θεσπίζεται από το Συμβούλιο ένεκα του άρθρου Κ3 της Σ.Ε.Ε. σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού συστήματος αρχειοθέτησης εικόνων (FADO).

¹⁰⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/493, αιτ. σκέψεις 2 και 3.

απάτης, παρέχοντας πρόσβαση σε υποδείγματα γνήσιων εγγράφων ή γνήσιων εγγράφων με ψευδωνυμοποιημένα δεδομένα¹¹⁰.

Η πρόβλεψη και η χρήση του συστήματος FADO συνέβαλε και συνεχίζει να συμβάλλει στην καταπολέμηση της απάτης σχετικά με τα έγγραφα, προκειμένου να αποφευχθεί η υπονόμηση της ασφάλειας της Ένωσης. Η δυνατότητα της παρεχόμενης περιγραφής σημείων ανίχνευσης, είτε σε πλαστά είτε σε αυθεντικά έγγραφα, αποτελεί καίριο εργαλείο για την αστυνομία στην καταπολέμηση της απάτης, συμβάλλοντας στη διατήρηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας στα σύνορα και εντός χώρου της Ε.Ε., προασπίζοντας το κεκτημένο της Συνθήκης Σένγκεν.

Τέλος, δεδομένου ότι τα πλαστά έγγραφα αποτελούν εργαλεία για εγκληματικές δραστηριότητες, όπως η τρομοκρατία και η νομιμοποίηση εσόδων από αυτές, καθιστούν την ανάγκη για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών συνεχή, διότι οι χρησιμοποιούμενες τεχνικές πλαστογραφίας εξελίσσονται διαρκώς, απαιτώντας ανάλογες υψηλής ποιότητας πληροφορίες ανίχνευσης.

5.5. Αξιολόγηση των διαβατηρίων

Συνεπώς, τα βιομετρικά διαβατήρια, αν και ομοιάζουν με τα συνηθισμένα χάρτινα διαβατήρια, διαθέτουν στο μπροστινό εξώφυλλο ένα ενσωματωμένο μικροσίπ που περιέχει βιομετρικές πληροφορίες. Το τσιπ αυτό φιλοξενεί επίσης ειδικά χαρακτηριστικά ασφαλείας που το κλειδώνουν, αποτρέποντας την παραβίαση, σημειώνοντας παράλληλα τυχόν απόπειρες εισβολής

Υπάρχουν πολλά βασικά πλεονεκτήματα στα βιομετρικά διαβατήρια. Αρχικά, οι αποθηκευμένες στο τσιπ πληροφορίες, είναι τυπωμένες στη χάρτινη σελίδα με τα στοιχεία αναγνώρισης. Ο διπλασιασμός αυτός των πληροφοριών καθιστά εξαιρετικά δύσκολη την παραβίαση των διαβατηρίων, καθώς αυτό θα σήμαινε αλλαγή των πληροφοριών αναγνώρισης εντός του τσιπ και του έντυπου περιεχομένου.

Τα βιομετρικά διαβατήρια κρίνονται ιδιαίτερα ασφαλή. Οι πληροφορίες που βρίσκονται αποθηκευμένες εντός αυτού (βιομετρικά δεδομένα όπως λ.χ. το δακτυλικό

¹¹⁰ Ο.π., άρθρα 2 και 5.

αποτύπωμα), δε δύνανται να αλλαχθούν δίχως εντοπισμό. Η πλαστογραφία τους κρίνεται ιδιαίτερος δύσκολη, καθώς η απόκτηση του μικροσίπ και η τοποθέτηση βιομετρικών δεδομένων, συνεπάγονται ψηφιακή υπογραφή των πληροφοριών από την αρχή έκδοσης, η οποία τυγχάνει προστασίας από ιδιωτικό κρυπτογραφικό κλειδί¹¹¹.

Τέλος, τα βιομετρικά διαβατήρια επιτρέπουν μεγαλύτερη ταχύτητα κατά την πιθανή αυτόματη σάρωση από ειδικά μηχανήματα σε σημεία ελέγχου, παρέχοντας σε συντρέχουσα περίπτωση αντιστοίχιση δεδομένων σε βάσεις δεδομένων που απασχολούν τις αρχές, προσβλέποντας στη μείωση του χρόνου ελέγχου από τις αρχές και καθιστώντας τα σύνορα ασφαλέστερα κατά τις εισόδους πολιτών.

¹¹¹ AWARE, “ *Making Travel Faster and Safer – The Promise of Biometric Passports*”, Πρόσβαση 02-04-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.aware.com/blog-faster-safer-travel-biometric-passports/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Μία ακόμη Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας που διαχειρίζεται δεδομένα συνιστά η Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (εφεξής Δι.Δ.Α.Π.).

Ούσα η Κεντρική Αρχή Πληροφοριών του Σώματος αναφορικά με την αντιμετώπιση πάσας μορφής εγκληματικότητας με πρώτιστα την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα, έχει ως αποστολή *«την υποστήριξη σε θέματα πληροφοριών και την ανάλυση προανακριτικών δεδομένων σε όλες τις υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας αλλά και στις άλλες Εθνικές Αρχές Ασφάλειας και Επιβολής του Νόμου, όπως και στις Δικαστικές Αρχές»*¹¹².

Η δράση της συνίσταται στην υποβοήθηση της πρόληψης και διερεύνησης οργανωμένων εγκληματικών δράσεων με την παροχή πληροφοριακής δράσης (κάποιες εκ των οποίων παρουσιάζουν διασυνοριακό ενδιαφέρον) και υποστήριξης έτερων Υπηρεσιών.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της και προς εκπλήρωση του σκοπού της, μεριμνά για τη διατήρηση, εμπλούτιση και διασφάλιση βάσεων δεδομένων. Εφαρμόζοντας την ισχύουσα νομοθεσία, ταξινομεί και διαβαθμίζει τα συλλεχθέντα δεδομένα ανάλογα τη σπουδαιότητα και το αντικείμενο.

Επιπρόσθετα, στο πεδίο της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας, ανταποκρίνεται στα αιτήματα αλλοδαπών αρχών και ευρωπαϊκών – διεθνών οργανισμών μέσω πάντοτε των προβλεπόμενων διαύλων επικοινωνίας.

Με το Νόμο 4579/2018 - ΦΕΚ 201/Α/3-12-2018, *«Υποχρεώσεις αερομεταφορέων σχετικά με τα αρχεία επιβατών - προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 και άλλες διατάξεις»*, προσαρμόστηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αναφορικά με τη χρήση δεδομένων *«που περιέρχονται στα ονομαστικά αρχεία επιβατών – Passenger Name Record (εφεξής P.N.R.) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη*

¹¹²Ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας, Πρόσβαση 20-08-2021, Διαθέσιμο στο εξής: http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=55028&Itemid=13&lang=

τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων». Ονομαστικά Στοιχεία Επιβατών (P.N.R.) περιλαμβάνουν λόγου χάριν, δεδομένα όπως ημερομηνία κράτησης/έκδοσης εισιτηρίου, ονόματα, διευθύνσεις και στοιχεία επικοινωνίας, ταξιδιωτικό πρακτορείο, πληροφορίες για τις αποσκευές κτλ¹¹³.

Με το άρθρο 6 του παρόντος νόμου συστάθηκε στη Δι.Δ.Α.Π. το 5^ο Τμήμα αυτής, η «Μονάδα Στοιχείων Επιβατών» (εφεξής Μ.Σ.Ε.). Σκοπός της Μονάδας αυτής αποτελεί η πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων. Για το λόγο αυτό συλλέγει, αποθηκεύει, επεξεργάζεται και διαβιβάζει τα δεδομένα P.N.R. από τους αερομεταφορείς καθώς επίσης ανταλλάσσει τόσο τα δεδομένα αυτά όσο και τα αποτελέσματα της επεξεργασίας αυτών με τις αντίστοιχες μονάδες άλλων κρατών-μελών καθώς και με την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol).

Οι αρμόδιες αρχές¹¹⁴, μεταξύ των οποίων η Ελληνική Αστυνομία, δύνανται να ζητούν και να λαμβάνουν δεδομένα P.N.R. καθώς και το αποτέλεσμα της επεξεργασίας των δεδομένων με σκοπό την περαιτέρω εξέταση των πληροφοριών για την εκπλήρωση των ως άνω σκοπών.

Συνεπώς, εφόσον αρμόδια Μ.Σ.Ε. έτερου κράτους - μέλους υποβάλει αίτημα προς την εθνική Μ.Σ.Ε. αναφορικά με γνωστοποίηση δεδομένων, η εθνική Μ.Σ.Ε. οφείλει να τις παρέξει το συντομότερο δυνατόν, πάντοτε με τη συνδρομή των εκ του νόμου απαραίτητων αναγραφόμενων προϋποθέσεων¹¹⁵.

¹¹³ Αναλυτικά παρατίθενται στο άρθρο 5 του Νόμου 4579/2018.

¹¹⁴ Σύμφωνα με την περίπτωση α' του άρθρου 2 του Π.Δ. 135/2013 - ΦΕΚ 209/Α/30-9-2013, «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς την Απόφαση-Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Ως «αρμόδια αρχή επιβολής του νόμου» νοείται η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα Ελληνική Ακτοφυλακή, το Πυροσβεστικό Σώμα, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος και οι Τελωνειακές Αρχές, που έχουν δηλωθεί στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και κάθε άλλη αρχή στην οποία ανατίθεται ο εντοπισμός, η πρόληψη και η διερεύνηση αξιόποινων πράξεων ή εγκληματικών δραστηριοτήτων και η άσκηση εξουσίας λήψης καταναγκαστικών μέρων στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων αυτών. Εξαιρούνται οι υπηρεσίες που ασχολούνται ειδικά με θέματα εθνικής ασφάλειας.

¹¹⁵ Νόμος 4579/2018, άρθρο 11.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

7.1. Γενικά περί πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα

Το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα για πρώτη φορά αντιμετωπίστηκε από τις διατάξεις του άρθρου 902 του Αστικού Κώδικα, σχετικά με τα έγγραφα, ανεξαρτήτως σχέσης δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, απαιτώντας τη συνδρομή απλώς έννομου συμφέροντος¹¹⁶. Το Σύνταγμα του 1975 προέβλεπε την υποχρέωση απάντησης της αρμόδιας αρχής σε αίτηση πληροφοριών, εφόσον υπήρχε νομοθετική πρόβλεψη¹¹⁷. Η κατοχύρωση αυτή, ούσα ατελής λόγω της παροχής πληροφόρησης και όχι πρόσβασης στα έγγραφα, συμπεριλάμβανε τον όρο ύπαρξης νομοθετικής ρύθμισης. Η πλήρωση επήλθε με το άρθρο 16 με τίτλο «Δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων» του Νόμου 1599/1986 «Σχέσεις κράτους-πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις». Εν συνεχεία ακολούθησε η κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (εφεξής Κ.Δ.Δ.) με το Νόμο 2690/1999 - ΦΕΚ 45/Α/9-3-1999, του οποίου το άρθρο 5 αποτελεί το σημείο αναφοράς του δικαιώματος της πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα¹¹⁸. Η συνταγματική πορεία του δικαιώματος αυτού ολοκληρώθηκε με την αναθεώρηση του 2001, με την οποία επήλθε τροποποίηση της παραγράφου 3 του άρθρου 10 αυτού, με το οποίο προβλέπεται η υποχρέωση απάντησης πλέον της δημόσιας αρχής στα υποβληθέντα αιτήματα παροχής και χορήγησης πληροφοριών και εγγράφων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Μάλιστα σε περίπτωση άπρακτης παρόδου αυτής, υπάρχει πρόβλεψη και για χρηματική ικανοποίηση, πέραν των έννομων συνεπειών και κυρώσεων¹¹⁹.

Συνεπώς, με τη θεσμική αυτή κατοχύρωση και σε συνταγματικό επίπεδο, η πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα και η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα συνδέονται άρρηκτα και αποτελούν δείγματα ενός κράτους δικαίου.

¹¹⁶ Συμεωνίδης Ιωάννης (2018), Η πρόσβαση στα έγγραφα και λοιπές πράξεις της Διοίκησης, σελ. 3, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

¹¹⁷ Σύνταγμα του 1975, άρθρο 10, παρ. 3.

¹¹⁸ Κότσαλης και Μενουδάκος, σελ 42.

¹¹⁹ Σύνταγμα της Ελλάδος, άρθρο 10 παρ. 3.

Στο Γ.Κ.Π.Δ., και συγκεκριμένα στο άρθρο 86 αυτού, γίνεται λόγος για επεξεργασία και πρόσβαση του κοινού σε επίσημα έγγραφα. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η κοινοποίηση από δημόσια αρχή, δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα, των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που εμπεριέχονται σε επίσημα έγγραφα, ευρισκόμενα στην κατοχή τους προς εκπλήρωση δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα όμως με το δίκαιο της Ε.Ε. ή του κράτους μέλους. Ως αναφέρεται στο αυτό άρθρο, υφίσταται συμβιβασμός του δικαιώματος στην προστασία των προσωπικών δεδομένων με το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε επίσημα έγγραφα¹²⁰.

Στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 42 του Νόμου 4624/2019, προβλέπεται ότι η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 5 του Κ.Δ.Δ. σχετικά με τη χορήγηση εγγράφων από δημόσιους φορείς που εμπíπτουν στο άρθρο 1 αυτού, όπως και των λοιπών διατάξεων που αφορούν στη χορήγηση εγγράφων από τον εκάστοτε φορέα, αρχή, υπηρεσία, παραμένει ανεπηρέαστη, το περιεχόμενο αυτών των εγγράφων συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

7.2. Τι είναι διοικητικά έγγραφα;

7.2.1. Δημόσια - διοικητικά έγγραφα

Σύμφωνα με το άρθρο 438 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, «*δημόσιο έγγραφο*» είναι εκείνο το οποίο έχει συνταχθεί από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό ή ασκούντα δημόσια λειτουργία ή υπηρεσία και αποτελεί απόδειξη για όλους ως προς τα βεβαιωθέντα στο έγγραφο ότι συνέβησαν από το συντάκτη του εγγράφου ή ενώπιον του, με την προϋπόθεση ο συντάκτης να είναι αρμόδιος καθ' ύλην και κατά τόπο για τη βεβαίωση ενώ «*διοικητικό έγγραφο*» ορίζεται εκείνο που έχει συνταχθεί από Διοικητικές Αρχές και λογίζεται ως ειδικότερη κατηγορία του δημόσιου εγγράφου. Μάλιστα, στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του Κ.Δ.Δ., συναντάται ονομαστική αναφορά στα έγγραφα αυτά που είναι οι «*..εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις*».

¹²⁰ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 86.

Η ανωτέρω απαρίθμηση καθίσταται ενδεικτική, διότι με τον όρο «διοικητικό έγγραφο» νοείται όχι μόνο το έγγραφο υπό στενή έννοια αλλά και οτιδήποτε υπάρχει μέσα στα αρχεία της διοίκησης. Ως έγγραφο επίσης θα πρέπει να θεωρείται μόνο εκείνο του οποίου η διαδικασία έκδοσης και κατάρτισης έχει περαιωθεί και όχι εκείνο του οποίου το σχέδιο ή τμήμα αυτού βρίσκεται ακόμη υπό επεξεργασία, μην έχοντας οριστικοποιηθεί το περιεχόμενό του¹²¹. Άλλωστε προκειμένου να ολοκληρωθεί ένα διοικητικό έγγραφο απαιτείται πρωτοκόλληση και υπογραφή, όπου μετά τις ενέργειες αυτές απαγορεύεται οποιαδήποτε επέμβαση ή αλλοίωση του¹²². Επιπρόσθετα, έχει κριθεί ότι διοικητικά έγγραφα θα πρέπει να θεωρούνται και εκείνα τα οποία αν και δεν προέρχονται από δημόσια υπηρεσία, χρησιμοποιήθηκαν ή λήφθηκαν υπόψη για να καθοριστεί η διοικητική δράση, να διαμορφωθεί γνώμη ή κρίση διοικητικού οργάνου¹²³.

Ένας ακόμη ορισμός παρέχεται από τον Ποινικό Κώδικα και συγκεκριμένα το άρθρο 13 αυτού. Σύμφωνα με την περίπτωση γ', έγγραφο θεωρείται έκαστο γραπτό προοριζόμενο ή πρόσφορο προς απόδειξη γεγονότος με έννομη σημασία καθώς και κάθε σημείο προοριζόμενο να αποδείξει ένα γεγονός. Επιπρόσθετα, θεωρείται και έκαστο μέσο, χρησιμοποιούμενο από ηλεκτρονικό υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη αυτού, με μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο τρόπο, προς εγγραφή, αποθήκευση, αναπαραγωγή πληροφοριών μη δυνάμενων να αναγνωστούν άμεσα, καθώς και έκαστο ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή έτερο υλικό, στο οποίο δύναται να εγγραφεί εικόνα, πληροφορία, σύμβολο ή ήχος, είτε αυτοτελώς, είτε συνδυαστικά, προκειμένου τα υλικά και μέσα αυτά να προορίζονται ή να καθίστανται πρόσφορα προς απόδειξη γεγονότων, κατεχόντων έννομης σημασίας.

7.2.2. Ιδιωτικά έγγραφα

¹²¹ Γνωμοδότηση 383/2000 του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

¹²² Σύμφωνα με το άρθρο 242 παρ. 2 του Π.Κ. με τίτλο «Ψευδής βεβαίωση, νόθευση κλπ», «...τιμωρείται ο υπάλληλος ο οποίος με πρόθεση νοθεύει, καταστρέφει, βλάπτει ή υπεξάγει έγγραφο που του εμπιστεύθηκαν ή του είναι προσιτό λόγω της υπηρεσίας του»

¹²³ Γνωμοδότηση 620/1999 του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Ως ιδιωτικά έγγραφα νοούνται εκείνα τα οποία συντάσσονται από ιδιωτικό και όχι δημόσιο όργανο και υφίστανται σε συγκεκριμένες υπηρεσίες, όντα απαραίτητα για τη σύνταξη προσωπικών εγγράφων.

Και σε αυτήν την κατηγορία, η έννοια του εγγράφου τυγχάνει ευρύτερη καθώς μπορεί να φέρει οποιαδήποτε μορφή, όπως για παράδειγμα φωτογραφική ή κινηματογραφική απεικόνιση, φωνοληψία ή παράσταση¹²⁴.

Στο άρθρο 5 παρ. 2 του Κ.Δ.Δ. παρέχεται ρητή πρόβλεψη για τα εν λόγω έγγραφα, τα οποία δύνανται να χορηγούνται όταν ο ενδιαφερόμενος αποδείξει ότι αφορούν προσωπική του υπόθεση, έχοντας έννομο συμφέρον και μην έχοντας χαρακτηριστεί (τα έγγραφα αυτά) ως απόρρητα.

7.3. Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών της Ελληνικής Αστυνομίας

Με το Προεδρικό Διάταγμα 103/2021 - ΦΕΚ 255/Α/31-12-2021 κυρώθηκε ο Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών της Ελληνικής Αστυνομίας. Ως δημόσια αρχή με διοικητικές αρμοδιότητες, προβλέπονται στις διατάξεις αυτού, οι περιπτώσεις και οι περιστάσεις χορήγησης διαφόρων εγγράφων, στα οποία υφίστανται πολλές φορές δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Μεταξύ των οποίων τυγχάνουν τα διάφορα πιστοποιητικά-βεβαιώσεις, τα οποία εκδίδονται προς επικύρωση, βεβαίωση ή πιστοποίηση πραγματικών περιστατικών ή γεγονότων¹²⁵.

Τα έγγραφα αυτά χορηγούνται από τους Προϊσταμένους των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, όταν προβλέπεται από διάταξη νόμου ή διατάγματος ή υπουργική απόφαση και τα περιστατικά που βεβαιώνονται ή πιστοποιούνται εμπίπτουν στα σχετιζόμενα με το έργο και την αποστολή της Ελληνικής Αστυνομίας, έργα, σύμφωνα με το νόμο και τους κανονισμούς του Σώματος. Σχετικά έγγραφα επίσης χορηγούνται για συμβάντα για τα οποία έχουν καταχωρηθεί εγγραφές σε τηρούμενα από τις Αστυνομικές Υπηρεσίες, υπηρεσιακά βιβλία και αναφορές, στο πλαίσιο άσκησης καθηκόντων και αρμοδιοτήτων.

¹²⁴ Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, άρθρο 444.

¹²⁵ Π.Δ. 103/2021, άρθρο 6 με τίτλο «Πιστοποιητικά - Βεβαιώσεις».

Άλλωστε, άπαντα τα αδικήματα και τα συμβάντα που διαδραματίζονται κατά τη διάρκεια της ημέρας για τα οποία η Ελληνική Αστυνομία έχει την υποχρέωση επέμβασης, καταχωρίζονται στο Βιβλίο Αδικημάτων, Συμβάντων, Συλλήψεων, Συστάσεων και Παραπόνων¹²⁶

7.4. Πρόσβαση σε διοικητικά έγγραφα και χορήγηση αντιγράφων εκ των εγγράφων

Ως ελέχθη, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 5 του Κ.Δ.Δ., το πρόσωπο το οποίο έχει ειδικό έννομο συμφέρον έχει το δικαίωμα, κατόπιν γραπτής του αίτησης, ενημέρωσης των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις υπηρεσίες του δημοσίου και αφορούν υπόθεσή του. Από τα διαλαμβανόμενα στη διάταξη αυτή, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι για να λάβει γνώση ο πολίτης των διοικητικών εγγράφων, μοναδική και απαραίτητη προϋπόθεση καθίσταται η πρότερη γραπτή αίτησή του, επικαλούμενος απλό εύλογο ενδιαφέρον, δίχως τη θεμελίωση έννομου συμφέροντος.

Έννομο συμφέρον θεωρείται το προκύπτον με τρόπο αντικειμενικό, απορρέον από μία προσωπική, συγκεκριμένη, έννομη σχέση, η οποία συνδέεται με το περιεχόμενο των στοιχείων στα οποία αιτείται η πρόσβαση. Δε νοείται το ενδιαφέρον του κάθε πολίτη αναφορικά με την τήρηση των νόμων και την άσκηση των γενικών καθηκόντων εκ μέρους της Διοίκησης¹²⁷.

Το δικαίωμα πρόσβασης δύναται να ασκηθεί με δύο τρόπους. Πρώτον, με τη μελέτη του ζητούμενου εγγράφου στο κατάστημα της υπηρεσίας και δεύτερον, με τη χορήγηση αντιγράφου εκ του εγγράφου, πλην της περίπτωσης που η αναπαραγωγή ενδεχομένως βλάψει το πρωτότυπο.

Το δικαίωμα πρόσβασης παύει να υφίσταται στην περίπτωση που το έγγραφο αναφέρεται στην οικογενειακή ή ιδιωτική ζωή τρίτου προσώπου καθώς και στην περίπτωση που παραβλάπτεται το απόρρητο, προβλεπόμενο από ειδικές διατάξεις. Επιπρόσθετα, προβλέπεται η άρνηση ικανοποίησης του δικαιώματος πρόσβασης στην

¹²⁶ Ό.π., άρθρο 36 με τίτλο «Αδικήματα, συμβάντα και συλλήψεις».

¹²⁷ Απόφαση 1214/2000 του Δ' τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

περίπτωση αναφοράς του εγγράφου σε συζητήσεις του Υπουργικού Συμβουλίου καθώς και στην περίπτωση που η ικανοποίηση του αιτήματος δύναται ουσιωδώς να δυσχεράνει την έρευνα αστυνομικών, δικαστικών, διοικητικών ή στρατιωτικών αρχών αναφορικά με την τέλεση εγκληματικής πράξης ή διοικητικής παράβασης¹²⁸.

Η πρόσβαση στα έγγραφα περιλαμβάνει και τα ηλεκτρονικά έγγραφα που τηρούν οι φορείς του δημόσιου τομέα, η οποία (πρόσβαση) μάλιστα δύναται να ασκηθεί με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε.)¹²⁹.

7.4.1. Γνωστοποίηση έγγραφης καταγγελίας

Ο καταγγελλόμενος πολίτης συνιστά το υποκείμενο δεδομένων της καταγγελίας, σε βάρος του οποίου έχει υποβληθεί σε δημόσια υπηρεσία. Συνεπώς, έχει δικαίωμα πρόσβασης στο περιεχόμενο-κείμενο της καταγγελίας, όπως και σε πληροφορίες που σχετίζονται με την προέλευση των δεδομένων, ήτοι τα στοιχεία του καταγγέλλοντος που εμπεριέχονται στο έγγραφο.

Ο Γ.Κ.Π.Δ. καθώς και ο εφαρμοστικός Νόμος 4624/2019, θέτουν ορισμένους περιορισμούς στο δικαίωμα πρόσβασης¹³⁰. Έτεροι περιορισμοί προκύπτουν ως ελέγχοι, και από τον Κ.Δ.Δ., όταν το περιεχόμενο του εγγράφου αναφέρεται στην ιδιωτική-οικογενειακή ζωή τρίτου ή υπάρχει κίνδυνος να παραβλαφτεί το απόρρητο ή ουσιωδώς να δυσχερανθεί η έρευνα κάποιας υπόθεσης. Επιπροσθέτως, υφίστανται περιορισμοί που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις, οι οποίοι επιβάλλουν την τήρηση μυστικότητας, καθώς υφίσταται το ενδεχόμενο απειλής του υπέρτατου έννομου αγαθού της ζωής, σε περίπτωση γνωστοποίησης των στοιχείων του καταγγέλλοντος.

Δεδομένου ότι και ο καταγγέλλων αποτελεί ομοίως υποκείμενο δεδομένων που περιέχονται στο κείμενο της καταγγελίας, θα πρέπει κατά το χρόνο που υποβάλλει

¹²⁸ Κ.Δ.Δ., άρθρο 5 παρ. 3.

¹²⁹ Νόμος 4727/2020 - ΦΕΚ 184/Α/23-9-2020, «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις», άρθρο 4 με τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης στις πληροφορίες των φορέων του δημόσιου τομέα».

¹³⁰ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 15, παράγραφος 4 και Νόμος 4624/2019, άρθρο 33.

την καταγγελία του, με κάθε πρόσφορο μέσο να ενημερώνεται για το δικαίωμα πρόσβασης που θα έχει ο καταγγελλόμενος. Για το λόγο αυτό, εάν ο καταγγέλλων δεν επιθυμεί την αποκάλυψη της ταυτότητάς του, οφείλει εξ αρχής εγγράφως να αιτιολογεί τους λόγους που επικαλείται, προκειμένου να τους εξετάσει η αρμόδια υπηρεσία. Έχει κριθεί σκόπιμο να πραγματοποιείται ενημέρωση του καταγγέλλοντος για το αυτό δικαίωμα κατά τη στιγμή υποβολής της καταγγελίας¹³¹. Η ενημέρωση αυτή δύναται να πραγματοποιείται με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο όπως με ανάρτηση ευδιάκριτης ανακοίνωσης στο χώρο υποβολής της καταγγελίας, με σαφή επισήμανση στο δοθέν έντυπο υποβολής καταγγελίας, είτε με ειδική επισήμανση στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας, σε περίπτωση δυνατότητας ηλεκτρονικής υποβολής¹³².

Στην περίπτωση που αιτηθούν ιδιωτικά έγγραφα, αυτά χορηγούνται με την επίκληση εύλογου ενδιαφέροντος και θεωρούνται διοικητικά, μόνο εφόσον έχουν ληφθεί υπόψη ή χρησιμοποιηθεί προκειμένου καθοριστεί διοικητική δράση ή για να διαμορφωθεί κρίση κάποιου διοικητικού οργάνου, έτσι ώστε είτε να έχουν αποτελέσει στοιχείο αιτιολογίας, είτε να έχουν αναφερθεί στο επίσημο έγγραφο της αρχής¹³³.

7.4.2. . Χορήγηση εγγράφων κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας

Η χορήγηση, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, δημοσίων εγγράφων τα οποία περιέχουν προσωπικά δεδομένα προβλέπεται από τον Κώδικα οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργιών¹³⁴. Πιο συγκεκριμένα, ο εισαγγελέας πρωτοδικών δύναται με παραγγελία του προς τις δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου κλπ, να ζητήσει την παράδοση εγγράφων ή τη χορήγηση αντιγράφων στα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα ή

¹³¹ Ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας, Εγχειρίδιο «Διοικητικές Διαδικασίες», Πρόσβαση 04-12-2022, Διαθέσιμο στο εξής:

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=233&Itemid=233&lang

¹³² Κανονιστική Πράξη 1/1999 «Ενημέρωση υποκειμένων επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δια του τύπου» της Α.Π.Δ.Π.Χ., άρθρο 3, παράγραφος 2.

¹³³ Γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 243/2000 του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

¹³⁴ Νόμος 1756/1988 - ΦΕΚ 35/Α/25-2-1988, «Κώδικας οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργιών», άρθρο 25, παράγραφος 4.

έννομο συμφέρον¹³⁵. Εξαιρούνται τα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή δημοσίων υπαλλήλων στα οποία «...έχει ανατεθεί έστω και προσωρινά δημόσια υπηρεσία και τα άλλα πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 212¹³⁶ οφείλουν, αν διαταχθούν από εκείνον που κάνει την ανάκριση, να παραδώσουν στη δικαστική αρχή τα έγγραφα και στο πρωτότυπό τους ακόμα, καθώς και κάθε άλλο αντικείμενο που βρίσκεται στην κατοχή τους λόγω των καθηκόντων τους, του λειτουργήματος ή του επαγγέλματός τους, εκτός αν δηλώσουν εγγράφως, έστω και αναιτιολόγητα, ότι πρόκειται για διπλωματικό ή στρατιωτικό μυστικό που ανάγεται στην ασφάλεια του κράτους ή μυστικό που σχετίζεται με το λειτουργήμα ή το επάγγελμά τους»¹³⁷.

Η εισαγγελική παραγγελία καθίσταται δεσμευτική στην περίπτωση που οι εισαγγελικές αρχές ζητήσουν, στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων τους, την παροχή στοιχείων συνέπεια άσκησης ποινικής δίωξης ή στις περιπτώσεις που επιτάσσεται από το νόμο¹³⁸. Η αναζήτηση εγγράφων στα στάδια της προδικασίας, ήτοι προανάκρισης, κύριας ανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης καθίσταται νόμιμη και διέπεται από τις διατάξεις του Κ.Π.Δ.

Η εισαγγελική παραγγελία αποτελεί δέσμευση προς τη διοίκηση καθώς συνιστά επιτακτική εντολή αναφορικά με τη διερεύνηση του αιτήματος για τη χορήγηση του δημοσίου εγγράφου. Η εισαγγελική παραγγελία επιφέρει την υποχρέωση στη διοίκηση για αιτιολογημένη και σαφή απάντηση, είτε θετική είτε αρνητική, προς τον αιτούντα. Συνεπώς η διοίκηση οφείλει να εκδώσει εκτελεστή διοικητική πράξη κατόπιν έρευνας επί της υποθέσεως ή να διεξάγει νέα έρευνα, στην περίπτωση πρότερης άρνησης.

Η παράλειψη έκδοσης ρητής πράξης, μετά την παρέλευση του προβλεπόμενο εικοσαήμερου¹³⁹ από την προσκόμιση της εισαγγελικής παραγγελίας, συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, δυνάμενη να προσβληθεί ενώπιον του Σ.τ.Ε.¹⁴⁰

¹³⁵ Κώδικας οργανισμού δικαστηρίων και κατάστασης δικαστικών λειτουργών, άρθρο 25, παρ. 4.

¹³⁶ Κ.Π.Δ., άρθρο 212 με τίτλο «Επαγγελματικό απόρρητο των μαρτύρων».

¹³⁷ Ό.π., άρθρο 263 με τίτλο «Υποχρέωση για παράδοση εγγράφων».

¹³⁸ Γνωμοδότηση 3/2009 από 29-09-2009 της Α.Π.Δ.Π.Χ., «Έννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων»

¹³⁹ Κ.Δ.Δ., άρθρο 5, παράγραφος 6.

¹⁴⁰ Σ.τ.Ε. 1944/2003.

Η διαδικασία που πρέπει να τηρείται στην περίπτωση έκδοσης εισαγγελικής παραγγελίας για χορήγηση αντιγράφων εξ εγγράφων σε πολίτες που έχουν δικαίωμα ένεκα έννομου συμφέροντος από τις διοικητικές αρχές, προσδιορίζεται σε μία σειρά χρονικών ενεργειών. Αρχικά, πρέπει να υποβληθεί έγγραφη αίτηση με το σαφές αίτημα του ενδιαφερόμενου προς την αρχή, στην οποία θα αναφέρεται το επικαλούμενο έννομο συμφέρον. Εν συνεχεία, πρέπει η αίτηση αυτή να απορριφθεί εγγράφως και αιτιολογημένα από τη διοίκηση και να υποβληθεί εκ νέου αίτηση προς την Εισαγγελία Πρωτοδικών με συνημμένα έγγραφα την υποβληθείσα προς τη διοίκηση αίτηση μετά της απορριπτικής έγγραφης απάντησης. Τέλος, σε περίπτωση αποδοχής της, έπεται η έκδοση αιτιολογημένης εισαγγελικής παραγγελίας, η οποία διαβιβάζεται άμεσα προς τη διοίκηση, υποχρεώνοντας τη τελευταία προς άμεση εκτέλεση¹⁴¹.

7.5. Εφαρμογή του Γ.Κ.Π.Δ. και του Νόμου 4624/2019

Με την εφαρμογή του Γ.Κ.Π.Δ. και του εφαρμοστικού Νόμου 4624/2019, καταργήθηκε η γενική υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης προηγούμενης άδειας από την Α.Π.Δ.Π.Χ., ως προϋπόθεση, της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που προέβλεπε η Οδηγία 95/46/ΕΚ¹⁴². Συνεπώς, η Α.Π.Δ.Π.Χ. δεν έχει πλέον την αρμοδιότητα να χορηγεί άδειες¹⁴³ και την υποχρέωση απάντησης επί ερωτημάτων και αιτημάτων των υπεύθυνων επεξεργασίας καθώς και τρίτων, αναφορικά με ζητήματα επεξεργασίας δεδομένων, μη εμπίπτοντων στις αρμοδιότητές της, ως προβλέπεται στο Γ.Κ.Π.Δ. και στο Νόμο 4624/2019¹⁴⁴.

Κάθε φορέας του δημοσίου ορίζει υπεύθυνο προστασίας δεδομένων, όπου μεταξύ των καθηκόντων, προβλέπεται η υποχρέωση ενημέρωσης και συμβουλής του φορέα και των εργαζομένων του που είναι επιφορτισμένοι με την επεξεργασία δεδομένων,

¹⁴¹ Γνωμοδότηση υπ' αριθμ. 1/2017 της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών.

¹⁴² Και κατ' επέκταση ο Νόμος 2472/1997, στο άρθρο 7, παράγραφος 2.

¹⁴³ Απόφαση 46/2018 από 24-05-2018 της Α.Π.Δ.Π.Χ., «Κατάργηση των γνωστοποιήσεων τήρησης αρχείου/επεξεργασιών και της χορήγησης αδειών»

¹⁴⁴ Απόφαση 52/2018 από 29-06-2018 της Α.Π.Δ.Π.Χ., «Για το ζήτημα της αρμοδιότητας της Αρχής, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων, να επιλαμβάνεται επί ερωτημάτων και αιτήσεων υπευθύνων επεξεργασίας, των υποκειμένων των δεδομένων ή/και τρίτων σχετικά με ζητήματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων»

αναφορικά με τις υποχρεώσεις τους, όπως ρητά προβλέπονται από τη νομοθεσία προστασίας των αυτών δεδομένων¹⁴⁵.

7.6. Σχέση διαφάνειας μεταξύ κρατικής δράσης - πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και της προστασίας δεδομένων

Η διαφάνεια της κρατικής δράσης αποτελεί έννοια άρρηκτα συνδεδεμένη με την καταπολέμηση της διαφθοράς και καθίσταται απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού, αποτελώντας το λόγο για την κατοχύρωση του δικαιώματος αναφορικά με τη γνώση των διοικητικών εγγράφων. Η αρχή της διαφάνειας και η πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, είχαν θέσει το ζήτημα της οριοθέτησης μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού.

Τα δύο αυτά αγαθά, συχνά βιώνουν μια αλληλοσύγκρουση μεταξύ τους, όπου γίνεται προσπάθεια επικράτησης του ενός έναντι του άλλου. Όπως αλληλοσυγκρουόμενες τυγχάνουν και η πρόσβαση στις δημόσιες πληροφορίες με τις διατάξεις για την προστασία των δεδομένων. Επί παραδείγματι, αν και ο λόγος πρόσβασης στις δημόσιες πληροφορίες τυγχάνει αδιάφορος, όταν πρόκειται για προσωπικά δεδομένα, θα πρέπει η πρόσβαση και η επεξεργασία να εξυπηρετεί ορισμένο σκοπό. Επιπροσθέτως, η διατήρηση των προσωπικών δεδομένων επιτρέπεται μόνο για τον απολύτως αναγκαίο χρόνο που απαιτείται για την επεξεργασία, εν αντιθέσει με τη πρόσβαση στις πληροφορίες των αρχών, η οποία τυγχάνει επιτρεπτή για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, για λόγους που δικαιολογούν τη διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς¹⁴⁶.

Παρά τη διαφαινόμενη αντίθεση, εμφανίζουν μεταξύ τους στοιχεία σύγκλισης, καθιστώντας τη σχέση αυτή συμπληρωματική. Και τα δύο αυτά αγαθά σχετίζονται με τη δημοκρατική αρχή και την άσκηση συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων. Επιπροσθέτως, το δικαίωμα πρόσβασης σε στοιχεία της διοίκησης, με την υποχρέωση γνωστοποίησης εκ μέρους της στους ενδιαφερομένους όταν προβλέπεται, αποτελεί

¹⁴⁵ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρο 39 με τίτλο «Καθήκοντα του υπευθύνου προστασίας δεδομένων» και Νόμος 4624/2019, άρθρο 8 με τίτλο «Καθήκοντα του ΥΠΔ σε δημόσιους φορείς».

¹⁴⁶ Λαζαράκος Γρηγόρης (2006), Το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία, σελ. 128, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

δείγμα της θεμελιώδους αρχής του κράτους δικαίου. Μεταξύ των στοιχείων αυτής, η αρχή της νομιμότητας¹⁴⁷, συνεπάγεται και την έννομη δράση των κρατικών οργάνων.

Συνεπώς, καθίσταται ζήτημα οριοθέτησης μεταξύ των πεδίων εφαρμογής έκαστων διατάξεων, προκειμένου η κανονιστική εμβέλεια των δύο αγαθών να καθίσταται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη και ακριβέστερη, απορρίπτοντας τιθέμενο θέμα επιλογής. Εμφανής είναι ο προβληματισμός αναφορικά με την επιλογή του νομοθετήματος, στο οποίο θα πρέπει η δημόσια αρχή να στηριχθεί, στην περίπτωση που ένα πρόσωπο αιτηθεί τη χορήγηση εγγράφου στο οποίο εμπεριέχονται προσωπικά δεδομένα τρίτου προσώπου. Υφίσταται ο κίνδυνος να υποστεί ο αρμόδιος υπάλληλος ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις, είτε στην περίπτωση ικανοποίησης του αιτήματος άνευ αιτίας, είτε στην παράνομη χορήγηση δεδομένων, είτε στην παράλειψη απάντησης επί του αιτήματος.

Ως προς τη συνταγματική αξιολόγηση, δεν είναι επιτρεπτή η ανάδειξη υπεροχής σε ένα εκ των δύο νομοθετημάτων, διότι οι συνταγματικές διατάξεις είναι τυπικά ισοδύναμες μεταξύ τους¹⁴⁸.

Τούτων λεχθέντων, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η αμοιβαία ικανοποίηση, ακολουθείται η κατά περίπτωση στάθμιση για την επίτευξη λύσης και άρσης της όποιας διαφοράς, εξετάζοντας διεξοδικά τη συγκεκριμένη κάθε φορά αναφυόμενη περίπτωση. Ως κριτήρια, εξετάζονται λόγου χάρη η φύση των προσωπικών δεδομένων, η ένταση της προσβολής αυτών, η ταυτότητα του προσώπου που αιτείται τα στοιχεία καθώς και οι λόγοι που υποβάλλει το αίτημά του, η συνεκτίμηση άλλων έννομων αγαθών¹⁴⁹.

¹⁴⁷ Μαρκαντωνάτου-Σκαλτσά Ανδρομάχη (2008), Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα

¹⁴⁸ Χρυσόγονος Κωνσταντίνος (2006), Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα, σελ. 102, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

¹⁴⁹ Βλαχόπουλος Σπυρίδων (2007), Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία των προσωπικών δεδομένων, σελ. 176 επ., Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Η Οδηγία (Ε.Ε.) 2016/680 αναφορικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, συνιστά ένα κομμάτι της νομοθεσίας της Ε.Ε., που λειτουργεί παράλληλα με τον Γ.Κ.Π.Δ., με ισχύ ομοίως από τον Μάιο του 2018.

Και τα δύο αυτά νομοθετήματα αποτέλεσαν μέρος ενός νέου νομοθετικού πακέτου της Ε.Ε. που βελτίωσε σημαντικά τα πρότυπα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ενώ ο Γ.Κ.Π.Δ. έχει συγκεντρώσει το μεγαλύτερο μέρος τη προσοχής από την κοινότητα των ειδικών, τους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς φορείς, τον επιχειρηματικό κόσμο και το ευρύ κοινό αναφορικά με την ατομική ιδιωτική ζωή, η Οδηγία (Ε.Ε.) 2016/680 χαρακτηρίζεται συγκεκριμένη, τόσο για τις περιστάσεις στις οποίες εφαρμόζεται, όσο και για τις προσεγγίσεις που υιοθετεί.

Όπως υποδηλώνει και το όνομά της, ασχολείται με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από τους υπεύθυνους επεξεργασίας δεδομένων για «σκοπούς επιβολής του νόμου», οι οποίοι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Γ.Κ.Π.Δ.

Ως Οδηγία και όχι Κανονισμός, απαιτεί μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της χώρας, γεγονός το οποίο επιτεύχθηκε με τον εφαρμοστικό νόμο. Το καθεστώς της Οδηγίας αυτής εμπίπτει μόνο στις περιπτώσεις όπου ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων αποτελεί «αρμόδια αρχή» και η επεξεργασία επιτελείται για σκοπούς επιβολής του νόμου.

8.1. Λόγοι ύπαρξης της Οδηγίας (Ε.Ε.) 2016/680

Δύο καθίστανται οι λόγοι – ένας ουσιαστικός και ένας τυπικός – για τους οποίους υφίσταται χωριστή νομοθεσία της ΕΕ απαραίτητη για την προστασία των προσωπικών δεδομένων στον τομέα επιβολής του νόμου.

Πρωτίστως, η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων διαφέρει ουσιαστικά, όταν διενεργείται από υπηρεσίες επιβολής του νόμου σε αντίθεση με άλλες δημόσιες υπηρεσίες, ιδιωτικές επιχειρήσεις ή μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπου εκεί η παροχή προσωπικών δεδομένων είναι εθελούσια και το φυσικό πρόσωπο συναινεί στην επεξεργασία, προκειμένου να ασκήσει ένα δικαίωμα ή να αποκτήσει πρόσβαση σε μία υπηρεσία. Από την άλλη πλευρά, οι αρχές επιβολής του νόμου συχνά συλλέγουν και επεξεργάζονται δεδομένα δίχως τη συγκατάθεση των φυσικών προσώπων, προς επίτευξη του δημοσίου συμφέροντος, όπως λόγου χάρη η προστασία της κοινωνίας από την εγκληματικότητα ή άλλες απειλές δημοσίας ασφάλειας.

Δευτερευόντως, ως προς την αστυνομική και δικαστική συνεργασία, οι εξουσίες της Ε.Ε., καθίστανται νεότερες και ασθενέστερες από αυτές που αφορούν τη ρύθμιση της κοινής αγοράς, όπου τυγχάνει εφαρμογής ο Γ.Κ.Π.Δ. Τα κράτη - μέλη έχουν συνηθίσει σε ρυθμίσεις μεγαλύτερου βαθμού αυτονομίας σε ζητήματα αστυνομικής φύσεως και επιβολής του νόμου. Συνεπώς, και εν προκειμένω, με την Οδηγία διατηρήθηκε η ευελιξία σε εθνικό επίπεδο. Στην ουσία, ενώ οι διατάξεις του Κανονισμού εφαρμόζονται απευθείας στα κράτη μέλη, κατέχοντας άμεση έννομη ισχύ σε φυσικά και νομικά πρόσωπα χωρίς καμία παρέμβαση του κράτους μέλους, η Οδηγία παρέχει ένα δεσμευτικό πλαίσιο και κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ενσωματωθούν¹⁵⁰.

8.2. Ελληνική έννομη τάξη

¹⁵⁰ Pejic Elena (2019), What is the EU Law Enforcement Directive, Belgrade Centre for Security Policy, Πρόσβαση 07-01-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2019/11/STA-JE-POLICIJSKA-DIREKTIVA-EVROPSKE-UNIJE-ENG.pdf>

Στις 29 Οκτωβρίου του 2021 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης το Π.Δ. 81/2021 - ΦΕΚ 200/Α/29-10-2021, με τίτλο «Μεταφορά στην ελληνική νομοθεσία του κεφαλαίου 6 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος».

Το εν λόγω Π.Δ. αναφέρεται στην επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, όπως των βιομετρικών (γενετικά και δακτυλικά αποτυπώματα) για τους σκοπούς της διευκόλυνσης και βελτίωσης της ανταλλαγής πληροφοριών, καθώς και της πρόσβασης των κρατών-μελών στα αυτοματοποιημένα εθνικά αρχεία D.N.A., στα μητρώα οχημάτων και στα συστήματα αυτοματοποιημένης αναγνώρισης των δακτυλικών αποτυπωμάτων.

Η έκδοση του παρόντος Π.Δ., με σκοπό τη λήψη μέτρων για την εφαρμογή του Κεφαλαίου 6 της Απόφασης 2008/615/ΔΕΥ (εφεξής Απόφαση), κρίθηκε απαραίτητη, καθώς σύμφωνα με αυτή, δεν καθίσταται δυνατή η παροχή προσωπικών δεδομένων πριν τη μεταφορά των διατάξεων αυτών στο εθνικό δίκαιο των κρατών-μελών¹⁵¹.

Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει διατάξεις, βασιζόμενες στις κυριότερες διατάξεις της Σύμβασης του Prüm, δηλαδή της σύμβασης που υπογράφηκε στις 27 Μαΐου 2005 μεταξύ του Βασιλείου του Βελγίου, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, του Βασιλείου της Ισπανίας, της Γαλλικής Δημοκρατίας, του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου, του Βασιλείου των Κάτω Χωρών και της Δημοκρατίας της Αυστρίας, σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, κυρίως στους τομείς καταπολέμησης τρομοκρατίας, διασυνοριακής εγκληματικότητας και παράνομης μετανάστευσης.

8.3. Τι είναι η Σύμβαση Prüm;

Ο εξευρωπαϊσμός και το αποκαλούμενο «δημοκρατικό έλλειμμα» είναι τα δύο μεγάλα ζητήματα που διαχωρίζουν τις ευρωπαϊκές υποθέσεις από τα εθνικά όργανα.

¹⁵¹ Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ, άρθρο 25 με τίτλο «Επίπεδο προστασίας δεδομένων» παρ. 2.

Τα δύο αυτά ζητήματα σχετίστηκαν με τη Συνθήκη του Prüm του 2005, μια συμφωνία μεταξύ συγκεκριμένων κρατών μελών του χώρου Schengen για την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της ασφάλειας, που αργότερα αποτέλεσε τη βάση της Απόφασης στο κεκτημένο της Ένωσης. Τα συμμετέχοντα κράτη συμφώνησαν στην εφαρμογή ορισμένων δυνατοτήτων ανταλλαγής δεδομένων και στην ενίσχυση της συνεργασίας των αστυνομικών δυνάμεων. Η κριτική της Συνθήκης αυτής τείνει να εστιάζει σε δύο θέματα: στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στον ρόλο των εθνικών οργάνων και κοινοβουλίων στην πορεία της διαδικασίας διαπραγμάτευσης. Γι' αυτήν τη συγκεκριμένη συνθήκη, οι εθνικοί αντιπρόσωποι διαπραγματεύτηκαν με σχεδόν απόρρητο τρόπο και σε έναν ασυνήθιστα γρήγορο ρυθμό σε σχέση με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής νομοθεσίας¹⁵².

Η προέλευση της Συνθήκης του Prüm εντοπίζεται στις ανησυχίες για την ασφάλεια που γνωστοποίησε η Γερμανία στους εταίρους της Συμφωνίας Schengen. Μαζί με την Αυστρία, οι δύο χώρες υποστήριξαν ότι η νέα διευρυμένη ζώνη ελευθερίας εγκυμονεί κινδύνους για την ασφάλεια, και ιδίως για τα κράτη που έχουν κοινά σύνορα με χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης. Πριν από το 1990, η διασυνοριακή κυκλοφορία ήταν σχετικά χαμηλή κατά μήκος του ανατολικού μετώπου, αλλά σύντομα εξερράγη με το άνοιγμα του «Σιδηρού Παραπετάσματος¹⁵³» συνεχίζοντας την αύξηση τις τελευταίες δεκαετίες. Αν και η ένταξη στην Ε.Ε. και η κατάργηση των συνοριακών ελέγχων από το τέλος του 2007 ένωσε μεν αυτές τις χώρες, διευκόλυνε δε την αύξηση παράνομων διασυνοριακών δραστηριοτήτων.

¹⁵² Walsch Christopher (2008), *Europeanization and Democracy: Negotiating the Prüm Treaty and the Schengen III Agreement*, Politika misao , Vol XLV, Access 10/08/2021, Available from: <https://core.ac.uk/download/pdf/328827509.pdf>

¹⁵³ Σιδηρούν Παραπέτασμα εκ του «Iron Curtain», ήτοι, το πολιτικό, στρατιωτικό και ιδεολογικό εμπόδιο που ανέπτυξε η Σοβιετική Ένωση μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο για να σφραγίσει τον εαυτό της και τους εξαρτώμενους από την Ανατολική και Κεντρική Ευρώπη συμμάχους της από την ανοιχτή επαφή με τη Δύση και άλλους μη κομμουνιστικούς τομείς. Ο όρος Iron Curtain χρησιμοποιήθηκε περιστασιακά και ποικίλλει ως μεταφορά από τον 19ο αιώνα, αλλά εμφανίστηκε μόνο μετά τη χρήση του από τον πρώην Βρετανό πρωθυπουργό Winston Churchill σε ομιλία του στο Fulton, Μισούρι στις ΗΠΑ, στις 5 Μαρτίου, 1946, όταν είπε για τα κομμουνιστικά κράτη, «Από το Στέτσιν στη Βαλτική έως την Τεργέστη στην Αδριατική, μια σιδερένια κουρτίνα κατέβηκε σε ολόκληρη την Ήπειρο». Britannica Encyclopedia, Πρόσβαση 25-05-2021, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.britannica.com/event/Iron-Curtain>

Οι συνθήκες αυτές ώθησαν τη Γερμανία να ξεκινήσει διμερείς διαπραγματεύσεις με γειτονικά κράτη προκειμένου να αυξηθεί το επίπεδο αστυνομικής συνεργασίας. Το 2003, ευδοκίμησαν οι συνομιλίες με τις Κάτω Χώρες και την Αυστρία. Την ίδια στιγμή, η Γερμανία προχώρησε σε μία πρωτοβουλία θεμάτων ασφάλειας με τη Γαλλία και τις χώρες της Benelux¹⁵⁴. Η Γαλλία απέκλεισε το ενδεχόμενο της αποκαλούμενης «καταδίωξης», ήτοι της δυνατότητας δράσης σε γαλλικό έδαφος, ξένων αστυνομικών δυνάμεων, λόγω χάρη της γερμανικής αστυνομίας, διότι αυτό ερχόταν σε αντίθεση με το γαλλικό Σύνταγμα. Η Αυστρία κλήθηκε στη συνέχεια να αντικαταστήσει τη Γαλλία. Έτσι, το 2005, οι χώρες αυτές, με τη συμμετοχή και της Ισπανίας, υπέγραψαν Συνθήκη στη γερμανική πόλη Prüm, κοντά στα σύνορα με το Βέλγιο και την πόλη Schengen του Λουξεμβούργου. Η Γαλλία προσχώρησε δύο χρόνια αργότερα, αφού έλαβε προηγουμένως έγκριση από το συνταγματικό δικαστήριο της χώρας. Το 2007, προσχώρησαν παράλληλα η Σλοβενία και η Φινλανδία.

Η Συνθήκη Prüm εντείνει τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα της ασφάλειας, αναφορικά με την τρομοκρατία, το έγκλημα και την παράνομη μετανάστευση. Οι καινοτομίες της εστιάζουν στην απλοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων, όπως το D.N.A., τα δακτυλικά αποτυπώματα και οι καταχωρήσεις οχημάτων. Επίσης περιλαμβάνουν εισαγωγή εξειδικευμένου προσωπικού για την ανίχνευση ψευδών εγγράφων και κοινές επιχειρήσεις των εθνικών αστυνομικών δυνάμεων.

Κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης, οι συζητήσεις επικεντρώθηκαν σε δύο βασικά ζητήματα. Το πρώτο σημείο αντιπαράθεσης αποτελούσε η πρόταση περί δημιουργίας μίας κεντρικής βάσης δεδομένων έναντι της διατήρησης πολλών αποκεντρωμένων εθνικών βάσεων δεδομένων. Πρόταση της Γερμανίας αποτέλεσε η εδραίωση μίας νέας βάσης δεδομένων στο Λουξεμβούργο, πλην όμως, οι έτερες πλευρές δεν συμφώνησαν.

Τελικώς, το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων οδήγησε στη δημιουργία εθνικών βάσεων δεδομένων από κάθε μέλος και στη δυνατότητα των μελών να πραγματοποιούν χρήση της αποκαλούμενης «εθνικής επαφής-συνδέσμου». Η θεσμική οργάνωση ωστόσο αφέθηκε ώστε να επαφίεται στις εθνικές αρχές.

¹⁵⁴ Τελωνειακή ένωση που περιλάμβανε το Βέλγιο, τις Κάτω Χώρες και το Λουξεμβούργο και η οποία ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 1948.

Το δεύτερο σημείο επικεντρώθηκε στο ζήτημα τη προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Οι εταίροι συμφώνησαν ότι κάθε αίτημα θα έχει αυτόματα απευθείας πρόσβαση στα δεδομένα του εταίρου.

Η παράδοση και η προστασία δεδομένων υπήρξε ένα διαρκές ζήτημα συζήτησης. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η διαδικασία αυτή ανταλλαγής δεδομένων οδήγησε στην αύξηση των ποσοστών εξιχνίασης εγκληματικών υποθέσεων. Μάλιστα, ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης της Αυστρίας, Günther Platter, χαρακτήρισε τη Συνθήκη ως «*ορόσημο για την καταπολέμηση του εγκλήματος σε ευρωπαϊκό επίπεδο*»¹⁵⁵.

8.4. Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου

Στις 23 Ιουνίου 2008, με την Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου αναφορικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας σε ζητήματα καταπολέμησης του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας, επήλθε η ενσωμάτωση των ουσιαστικών διατάξεων της Συνθήκης Prüm στο νομικό πλαίσιο της Ε.Ε.

Η ανάγκη βελτίωσης αναφορικά με ζητήματα ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των Αρχών των κρατών μελών οδήγησε σε αυτήν την πρωτοβουλία, γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται και από τα Συμπεράσματα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Tampere¹⁵⁶. Η βούληση για μία νέα προσέγγιση στη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου, βασιζόμενη στην αρχή της διαθεσιμότητας των πληροφοριών, με τη συνδρομή της τεχνολογίας και διευκολύνοντας παράλληλα την αμοιβαία πρόσβαση στις εθνικές βάσεις δεδομένων των έτερων κρατών μελών, συμπεριλήφθηκε στα Συμπεράσματα του Προγράμματος της Χάγης¹⁵⁷.

¹⁵⁵ Walsch Christopher (2008).

¹⁵⁶ Presidency Conclusions of Tampere European Council 15 and 16 October 1999, European Parliament, Πρόσβαση 17-12-2022, Διαθέσιμο στο εξής: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm

¹⁵⁷ The Hague Programme of the Presidency Conclusions - Brussels 4 and 5 November 2004, Πρόσβαση 17-12-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2004/nov/hague-programme-final.pdf>

Η Συνθήκη του Prüm καλύπτει τις απαιτήσεις για εξασφάλιση ταχέων, αποτελεσματικών και οικονομικών μέσων ανταλλαγής δεδομένων και για υπαγωγή και επάρκεια ελέγχου και εγγυήσεων αναφορικά με την ασφάλεια και ακρίβεια των δεδομένων κατά τη διαδικασία διαβίβασης και αποθήκευσης. Συνεπώς, με την έκδοση της Απόφασης, κατέστη δυνατή η εξασφάλιση της ενιαίας εφαρμογής των κυριότερων διατάξεων στο χώρο της Ε.Ε.

Η Απόφαση, επιχειρώντας την αναβάθμιση σε θέματα διασυνοριακής συνεργασίας αστυνομικής και δικαστικής φύσης¹⁵⁸, περιλαμβάνει διατάξεις περί των όρων και διαδικασιών για αυτοματοποιημένη διαβίβαση δακτυλοσκοπικών δεδομένων, προφίλ D.N.A. καθώς και δεδομένων αναφερόμενων σε στοιχεία κυκλοφορίας οχημάτων.

Προκειμένου να επιτύχει το σύστημα αυτό, καθιερώθηκαν εθνικά σημεία επαφής, τα οποία καθίστανται οι επίσημοι δίαυλοι επικοινωνίας με τις αρχές των υπόλοιπων κρατών μελών. Η Ελλάδα έχει ήδη συμμορφωθεί προς αυτή την επιταγή της Απόφασης, ορίζοντας ως εθνικό σημείο επαφής για τις περιπτώσεις των προφίλ D.N.A. και των δακτυλοσκοπικών δεδομένων τη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Ελληνικής Αστυνομίας¹⁵⁹. Γενικότερα, η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας απολαμβάνει γενικής αρμοδιότητας εξασφάλισης της επικοινωνίας μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών των κρατών μελών της Ε.Ε., αναφορικά με ζητήματα πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας¹⁶⁰.

Ο πρώην τρίτος πυλώνας της Ε.Ε. είχε ως σημείο αναφοράς της διασυνοριακής συνεργασίας την ανταλλαγή πληροφοριών, με αρκετές περιπτώσεις εξ αυτών να περιέχουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Προκειμένου να επιτευχθεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο και πλέγμα προστασίας των δεδομένων αυτών, όπως απορρέει από τα άρθρα 7 και 8 του Χ.Θ.Δ.Ε.Ε., προς εκπλήρωση νομικής υποχρέωσης πρωτογενούς δικαίου¹⁶¹, προβλέφθηκαν οι διατάξεις του Κεφαλαίου 6 της Απόφασης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις περιπτώσεις επεξεργασίας αυτών προς εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών.

¹⁵⁸ Πρώην τρίτος Πυλώνας της Ε.Ε.

¹⁵⁹ Π.Δ. 178/2014 «*Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας*», άρθρο 30 με τίτλο «*Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών*», παρ. 1 στοιχείο ε' και παρ. 2.

¹⁶⁰ Π.Δ. 178/2014, άρθρο 8 με τίτλο «*Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας*»

¹⁶¹ Αποτελεί ισόκυρο νομικό κείμενο με τις Συνθήκες, όπως απορρέει από τη Σ.Ε.Ε., άρθρο 8.

Προκειμένου να καταστεί δυνατή η ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών στο πλαίσιο της Απόφασης, καθίστατο απαραίτητη η μεταφορά των διατάξεων του Κεφαλαίου 6 αυτής, ως νομική προϋπόθεση, στην εσωτερική έννομη τάξη¹⁶².

8.5. Προεδρικό Διάταγμα 81/2021

Η Α.Π.Δ.Π.Χ., ως αρμόδια επί της εποπτείας της εφαρμογής των διατάξεων του Γ.Κ.Π.Δ.¹⁶³, του νόμου 4624/2019 καθώς και κάθε άλλης διάταξης αναφέρουσας σε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, παρείχε και στην περίπτωση αυτή γνωμοδότηση¹⁶⁴ για τον αυτό λόγο.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Δ' Κεφαλαίου του νόμου 4624/2019, ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2016/680 η οποία ρυθμίζει «..την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, περιλαμβανομένων της προστασίας από απειλές κατά της δημόσιας ασφάλειας και της αποτροπής τους»¹⁶⁵, με τις δημόσιες αρχές να θεωρούνται στις περιπτώσεις αυτές υπεύθυνοι επεξεργασίας.

Το άρθρο 16 της Σ.Λ.Ε.Ε. προβλέπει το ατομικό δικαίωμα προστασίας δεδομένων καθώς και τη θέσπιση κανόνων προστασίας, με την εποπτεία της τήρησης να ανατίθεται σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Ο Γ.Κ.Π.Δ., όπως αναφέρεται και στο άρθρο 2 με τίτλο «Ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής», δεν εφαρμόζεται στη γενόμενη επεξεργασία δεδομένων όταν αυτή συντελείται από τις αρμόδιες αρχές στα πλαίσια

¹⁶² Όπως ορίζεται ρητά στην Απόφαση, άρθρο 25 με τίτλο «Επίπεδο προστασίας δεδομένων», παρ. 2.

¹⁶³ Γ.Κ.Π.Δ., άρθρα 51 με τίτλο «Εποπτική Αρχή» και 55 με τίτλο «Αρμοδιότητα» και Νόμος 4624/2019, άρθρο 9 με τίτλο «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα»

¹⁶⁴ Κατ' εφαρμογή του Γ.Κ.Π.Δ., άρθρου 57 με τίτλο «Καθήκοντα», παρ. 1 στοιχείο γ' και του Νόμου 4624/2019, άρθρου 13 με τίτλο «Καθήκοντα της Αρχής», παρ. 1, η Α.Π.Δ.Π.Χ. εξέδωσε την υπ' αριθμ. 6/2021 Γνωμοδότηση.

¹⁶⁵ Νόμος 4624/2019, άρθρο 43 με τίτλο «Αντικείμενο Πεδίο εφαρμογής (άρθρα 1, 2 και 9 παρ. 2 της Οδηγίας)».

των σκοπών της προηγούμενης παραγράφου, αλλά αντ' αυτού τυγχάνει εφαρμογής η Οδηγία 2016/680.

Ως, ελέχθη σκοπός του Π.Δ. 81/2021 συνίσταται η μεταφορά του Κεφαλαίου 6 της Απόφασης στην ελληνική έννομη τάξη, προκειμένου αναβαθμιστεί η διασυνοριακή διαδικασία. Προβλέπεται η εφαρμογή του παρόντος διατάγματος στα προσωπικά δεδομένα, τα οποία παρέχονται ή έχουν, κατ' εφαρμογή της Απόφασης, παρασχεθεί, εντός του πλαισίου διασυνοριακής αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας υποθέσεις μεταξύ των εθνικών αρχών των κρατών-μελών της Ε.Ε.¹⁶⁶.

Στο άρθρο 3 του Π.Δ. 81/2021 παρατίθεται ο ορισμός της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τον οποίο καθίσταται «..οποιαδήποτε εργασία ή σειρά εργασιών που εκτελείται επί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε με αυτόματα μέσα είτε όχι, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η διαλογή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση μέσω παροχής, διάδοσης ή άλλου τρόπου διάθεσης, η ευθυγράμμιση, ο συνδυασμός, το κλείδωμα, η διαγραφή ή η εξάλειψη δεδομένων. Η επεξεργασία κατά την έννοια του παρόντος περιλαμβάνει επίσης την κοινοποίηση του κατά πόσον ήταν επιτυχής η αναζήτηση». Επίσης, υφίσταται ένας ακόμη σημαντικός ορισμός, αυτός της αυτοματοποιημένης διαδικασίας αναζήτησης, ως της άμεσης πρόσβασης στα αυτοματοποιημένα αρχεία έτερου φορέα, παρέχοντας πλήρως αυτοματοποιημένη ανταπόκριση κατά τη διαδικασία αναζήτησης.

Ως αρμόδιο εθνικό σημείο επαφής αναφορικά με την αυτοματοποιημένη αναζήτηση προφίλ D.N.A., σύγκριση προφίλ D.N.A. και την αναζήτηση δεδομένων που σχετίζονται με τα δακτυλικά αποτυπώματα¹⁶⁷, ορίστηκε η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ ως αρμόδιο εθνικό σημείο επαφής αναφορικά με την παροχή δεδομένων, είτε προσωπικού, είτε μη προσωπικού χαρακτήρα, για ζητήματα τα οποία παρουσιάζουν διασυνοριακή διάσταση καθώς και πληροφοριών αφορώσων στην πρόληψη τρομοκρατικών πράξεων, ορίστηκε η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας

¹⁶⁶ Π.Δ. 81/2021, άρθρο 1 με τίτλο «Σκοπός» και άρθρο 2 με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής (άρθρο 24 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ)».

¹⁶⁷ Απόφαση, άρθρο 3 με τίτλο «Αυτοματοποιημένη αναζήτηση προφίλ DNA», άρθρο 5 με τίτλο «Αυτοματοποιημένη σύγκριση προφίλ DNA» και άρθρο 9 «Αυτοματοποιημένη αναζήτηση δεδομένων σχετικών με τα δακτυλικά αποτυπώματα» αντίστοιχα.

του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας. Τέλος, ως προς τις ανακτήσεις από το εθνικό Μητρώο αδειών κυκλοφορίας μηχανοκίνητων οχημάτων, ορίστηκε ως αρμόδιο εθνικό σημείο επαφής η Υπηρεσία Υποστήριξης Πληροφορικής και Ηλεκτρονικών Συστημάτων του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών¹⁶⁸.

Οι δημόσιοι φορείς και αρχές όπως η Ελληνική Αστυνομία, που είναι αρμόδιες και συμμετέχουν στις αναφερόμενες διαδικασίες, καθίστανται ως υπεύθυνοι επεξεργασίας. Η επεξεργασία είναι επιτρεπτή για τους σκοπούς της πρόληψης και διερεύνησης εγκληματικών πράξεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 1 της Απόφασης. Για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, η επεξεργασία επιτρέπεται μόνο εφόσον το εθνικό δίκαιο και ο εφαρμοστικός νόμος το προβλέπουν, αφού προηγηθεί άδεια του κράτους μέλους το οποίο διαχειρίζεται το αρχείο. Στην περίπτωση που παρέχον κράτος τυγχάνει η Ελλάδα, η εν λόγω άδεια παρέχεται από την αρχή που ορίζεται υπεύθυνος επεξεργασίας, δια μέσου του εθνικού σημείου επαφής κι εφόσον είναι επιτρεπτή η επεξεργασία ως ελέχθη¹⁶⁹.

Η επεξεργασία δεδομένων κατά τη διαδικασία αυτοματοποιημένης αναζήτησης ή σύγκρισης προφίλ D.N.A. ή δακτυλικών αποτυπωμάτων, κατά τη συνεργασία των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας με έτερους αρμόδιους φορείς είναι επιτρεπτή με στόχο τη διαπίστωση υφιστάμενης αντιστοιχίας μεταξύ των συγκρινόμενων δεδομένων, την προετοιμασία και υποβολή αστυνομικής συνδρομής σε συντρέχουσα περίπτωση αντιστοιχίας και την πραγματοποίηση καταγραφής. Τα παρεχόμενα δεδομένα από τις αυτόματες απαντήσεις στις αναζητήσεις, διαγράφονται αμέσως μετά τη σύγκριση ή τις αυτόματες απαντήσεις, εκτός εάν κρίνεται η ανάγκη περαιτέρω επεξεργασίας.

Οι κυριότερες αρχές και φορείς που δύνανται να υποβάλλουν σε επεξεργασία τα δεδομένα είναι επιγραμματικά η Α.Π.Δ.Π.Χ., η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, η Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα - Λιμενική Ακτοφυλακή, Τελωνεία, Υπουργείο Υποδομών-Μεταφορών, Εισαγγελικές και Δικαστικές Αρχές κ.α. Σε περιπτώσεις που καθίσταται αναγκαία η παροχή των δεδομένων, από την αρμόδια αρχή που διαχειρίζεται το αρχείο σε άλλους φορείς, απαιτείται

¹⁶⁸ Π.Δ. 81/2021, άρθρο 4 με τίτλο «Εθνικά σημεία επαφής».

¹⁶⁹ Ό.π., άρθρο 6 με τίτλο «Σκοπός επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 26 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ)».

προηγούμενως η άδεια του κράτους μέλους που τα παρείχε, διότι αποτελεί μορφή επεξεργασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4624/2019.

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δυνάμει της παρούσας Απόφασης, φροντίζουν για την εξασφάλιση της ακρίβειας και του επίκαιρου χαρακτήρα των δεδομένων. Στις περιπτώσεις που ανακλύπτει αυτοδικαίως, ή υποβάλει αναφορά το πρόσωπο που αφορούν τα δεδομένα ή έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση αναφορικά με παροχή εσφαλμένων δεδομένων ή δεδομένων που η παροχή τους δε θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί, επέρχεται χωρίς υπαίτια βραδύτητα η κοινοποίηση-ενημέρωση του λαμβάνοντος κράτους, μέσω του εθνικού σημείου επαφής.

Όταν τυγχάνει λαμβάνον κράτος να υφίσταται η χώρα μας, υποχρεούται η αρμόδια αρχή προς διαγραφή ή διόρθωση των δεδομένων, με παράλληλη ενημέρωση των αρμόδιων αρχών -χειριστών των δεδομένων - προς την ίδια υποχρέωση.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης της ακρίβειας των δεδομένων από το αναφέρον πρόσωπο, καθώς και στις περιπτώσεις που δε δύναται να διαπιστωθεί η ακρίβεια ή η ανακρίβεια των δεδομένων, αυτά σημειώνονται, κατόπιν υπόδειξης του αναφέροντος, με μία ειδική ένδειξη. Η αφαίρεση της ένδειξης αυτής επέρχεται στην περίπτωση εμφάνισης νεότερων στοιχείων, από τα οποία δύναται να θεμελιωθεί η ακρίβεια των δεδομένων, επιτρεπόμενη από προγενέστερη άδεια του αναφέροντος, είτε κατόπιν απόφασης δικαστηρίου ή της Α.Π.Δ.Π.Χ.

8.5.1. . Διάρκεια αποθήκευσης των δεδομένων

Η διαγραφή των προσωπικών δεδομένων, των οποίων η παράδοση και λήψη πραγματοποιήθηκε νομίμως στα πλαίσια διασυνοριακής συνεργασίας της Ελληνικής Αστυνομίας με τις έτερες αρμόδιες εθνικές αρχές, επέρχεται όταν παύει να υφίσταται ο σκοπός για τον οποίο ζητήθηκαν. Το ίδιο υφίσταται και στην περίπτωση λήψης δεδομένων, τα οποία δεν είχαν ζητηθεί. Λόγο διαγραφής συνιστά και η παρέλευση του ανώτατου χρόνου διατήρησης, ως ορίζεται από την εθνική έννομη τάξη κι

Η διαδικασία της διαγραφής απαιτεί τεκμηρίωση, η οποία δύναται να χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για σκοπούς ελέγχου προστασίας των δεδομένων αυτών. Έξι μήνες από την ενημέρωση του προσώπου που αφορούν τα δεδομένα, ακολουθεί η διαγραφή της τεκμηρίωσης από τον υπεύθυνο επεξεργασίας.

Η παράλειψη διαγραφής και καταστροφής του αρχείου συντελείται στις περιπτώσεις που υφίστανται λόγοι να τεθούν σε διακινδύνευση τα προστατευόμενα συμφέροντα του προσώπου καθώς και στις περιπτώσεις που καθίσταται αναγκαία η φύλαξη των δεδομένων για την ακροαματική διαδικασία.

Στις τελευταίες αυτές περιπτώσεις παράλειψης, απαιτείται κλείδωμα των δεδομένων και επισήμανση των εγγράφων αυτών με την αντίστοιχη ένδειξη.

Η εφαρμογή μάλιστα των διατάξεων περί διαγραφής καταχωρίσεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1861 αναφορικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (Schengen Information System - S.I.S.) στον τομέα των συνοριακών ελέγχων και των διατάξεων ομοίως περί διαγραφής καταχωρήσεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1862 αναφορικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του (S.I.S.) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας, παραμένουν ανεπηρέαστες¹⁷⁰.

8.5.2. Ειδικοί κανόνες που διέπουν την αυτοματοποιημένη και μη αυτοματοποιημένη παροχή

Οι φορείς διαχείρισης και αναζήτησης των αρχείων υπόκεινται στην υποχρέωση καταγραφής έκαστης μη αυτοματοποιημένης λήψης προσωπικών δεδομένων και έκαστης μη αυτοματοποιημένης παροχής, έτσι ώστε να επέρχεται εξακρίβωση του παραδεκτού της παροχής. Πληροφορίες και συγκεκριμένα ο λόγος της αναζήτησης και της παροχής, τα παρεχόμενα δεδομένα, η ημερομηνία και η ακριβή χρονική στιγμή της παροχής, καθώς και το όνομα και ο κωδικός αναφοράς του φορέα

¹⁷⁰ Π.Δ. 81/2021, άρθρο 8 με τίτλο «Ακρίβεια, επίκαιρος χαρακτήρας και διάρκεια αποθήκευσης δεδομένων (άρθρο 28 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ)»

αναζήτησης και ο φορέας που διαχειρίζεται το φάκελο, πρέπει να υφίστανται σε κάθε καταγραφή¹⁷¹.

Σε αυτοματοποιημένες αναζητήσεις και συγκρίσεις προφίλ D.N.A., αναζητήσεις δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων και δεδομένων σχετικών με άδειες κυκλοφορίας ισχύουν ομοίως ορισμένοι κανόνες.

Πιο συγκεκριμένα, η διενέργεια των ανωτέρω αναφερόμενων διαδικασιών πραγματοποιείται αποκλειστικά από ειδικά εξουσιοδοτημένα όργανα των εθνικών σημείων επαφής. Επιπλέον, υφίσταται καταγραφή έκαστης παροχής ή λήψης προσωπικών δεδομένων. Έκαστη καταγραφή περιέχει τα δεδομένα που παρέχονται, την ακριβή ημερομηνία και χρονική στιγμή και το όνομα/κωδικό αναφοράς των φορέων αναζήτησης και διαχείρισης. Τέλος, ο φορέας που προβαίνει σε αναζήτηση οφείλει να καταγράψει και το λόγο της αναζήτησης.

8.5.3. Μοναδικός αναγνωριστικός αριθμός και τεχνικά μέσα προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων

Σε κάθε εξουσιοδοτημένο χρήστη που προβαίνει σε σύγκριση παρασχεθέντος προφίλ D.N.A. με έτερα προφίλ από το εθνικό αρχείο, καθώς και για την ταυτοποίηση δακτυλικών δεδομένων, αποδίδεται ένας μοναδικός αναγνωριστικός αριθμός, τον οποίο είναι υποχρεωμένος να χρησιμοποιεί σε κάθε διαβίβαση και ανάκτηση δεδομένων¹⁷².

Προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματική προστασία των προσωπικών δεδομένων από τυχαίες και μη εξουσιοδοτημένες πράξεις όπως λόγου χάρη της απώλειας ή καταστροφής, άπαντες οι φορείς (παρέχοντες και λαμβάνοντες) φροντίζουν να λάβουν όλα τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφαλείας, βασιζόμενα στην πρόοδο της τεχνολογίας. Η Απόφαση 2008/616/ΔΕΥ προϋποθέτει τη λήψη σύγχρονων μέτρων αναφορικά με την ακεραιότητα και την εμπιστευτικότητα της

¹⁷¹ Ό.π., άρθρο 9 με τίτλο «Καταγραφή: ειδικοί κανόνες που διέπουν την αυτοματοποιημένη και τη μη αυτοματοποιημένη παροχή (άρθρο 30 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ)».

¹⁷² Π.Δ. 81/2021, άρθρο 10 με τίτλο «Καταγραφή μοναδικού αναγνωριστικού αριθμού».

ασφάλειας και της προστασίας, με παράλληλη χρήση κρυπτογράφησης αναγνωρισμένης αδειοδότησης¹⁷³.

8.5.4. Δικαιώματα υποκειμένων

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί περιστατικό παραβίασης προσωπικών δεδομένων, γνωστοποιείται αυτό στην Α.Π.Δ.Π.Χ., ενημερώνοντας παράλληλα τα πληροφοριακά συστήματα της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ ενημερώνεται και το υποκείμενο των δεδομένων¹⁷⁴.

Ομοίως, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται από την ΕΛ.ΑΣ. για τα δικαιώματά του (πληροφορίες αναφορικά με επεξεργασία, με το δικαίωμα πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής)¹⁷⁵ και διαθέτει το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στην Α.Π.Δ.Π.Χ. και δικαστικής προστασίας¹⁷⁶.

8.6. Αξιολόγηση και Πρόταση Επιτροπής

Δεδομένης της υπονόμησης της ευημερίας και της ασφάλειας των Ευρωπαίων πολιτών από την εγκληματικότητα, κρίθηκε η ανάγκη ενίσχυσης των αρχών επιβολής του νόμου, με αποδοτικά και ισχυρά εργαλεία για την καταπολέμησή της. Η έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών στα πλαίσια συνεργασίας, καθίσταται αναγκαία, καθότι το 2021 διαπιστώθηκε ότι άνω του 70% εκ των οργανωμένων εγκληματικών οργανώσεων, δρούσαν σε περισσότερα από τρία κράτη.

¹⁷³ Ό.π., άρθρο 11 με τίτλο «Τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την εξασφάλιση της προστασίας και ασφάλειας των δεδομένων (άρθρο 29 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ)».

¹⁷⁴ Ό.π., 81/2021, άρθρο 12 με τίτλο «Γνωστοποίηση παραβίασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Αρχή, στον υπεύθυνο επεξεργασίας άλλου κράτους μέλους και στο υποκείμενο των δεδομένων».

¹⁷⁵ Νόμος 4624/2019, άρθρο 53 με τίτλο «Γενικές πληροφορίες σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων (άρθρα 12 και 13 της Οδηγίας)», άρθρο 55 με τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης (άρθρα 14 και 15 της Οδηγίας)» και άρθρο 56 με τίτλο «Δικαίωμα διόρθωσης ή διαγραφής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και περιορισμοί ως προς την επεξεργασία».

¹⁷⁶ Π.Δ. 81/2021, άρθρο 14 με τίτλο «Δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στην Αρχή/ Κυρώσεις/Δικαστική προστασία»

Η Επιτροπή, στα πλαίσια ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας και της επιβολής του νόμου, πρότεινε έναν «*Ενωσιακό Κώδικα Αστυνομικής Συνεργασίας*». Λόγω της διασυνοριακής δραστηριοποίησης πολλών εγκλημάτων, θα πρέπει οι αστυνομικές αρχές των κρατών μελών να δύνανται να λειτουργούν γρήγορα και αποτελεσματικά.

Με το νέο αυτό Κώδικα, οι διασυνοριακές επιχειρήσεις θα βελτιωθούν, η ανταλλαγή πληροφοριών θα διέπεται από χρονοδιαγράμματα και θα πραγματοποιείται μέσω σαφών διαύλων, με την Europol, τέλος, να αποκτά ισχυρότερο ρόλο.

Στόχος των νέων κανόνων, καθίσταται η αποτελεσματικότητα στον τομέα της αυτοματοποιημένης ανταλλαγής ορισμένων κατηγοριών δεδομένων, προκειμένου να επιτυγχάνεται ευκολότερα ο εντοπισμός σχέσεων μεταξύ εγκληματικών πράξεων σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό χώρο. Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί η κάλυψη των κενών στην πληροφόρηση και θα ενισχυθεί η πρόληψη και η διερεύνηση εγκλημάτων.

Η πρόταση περιλαμβάνει αρχικά σύσταση αφορώσα στην επιχειρησιακή αστυνομική συνεργασία αναφορικά με την πρόβλεψη κοινών προτύπων στη συμμετοχή σε επιχείρηση σε έδαφος έτερου κράτους μέλους.

Επιπρόσθετα, προβλέπονται νέοι κανόνες στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου. Πιο συγκεκριμένα, θα παρέχεται η δυνατότητα ισοδύναμης πρόσβασης στις πληροφορίες έκαστου κράτους μέλους σε όλες τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου με τη δημιουργία ενός ενιαίου σημείου επαφής, το οποίο θα λειτουργεί όλο το εικοσιτετράωρο κάθε ημέρα της εβδομάδος. Στις επείγουσες περιπτώσεις, οι ζητούμενες πληροφορίες θα πρέπει να διαβιβάζονται εντός 8 ωρών, και κατ' ανώτατο όριο στις λοιπές περιπτώσεις τις επτά ημέρες, με το δίκτυο αξιόπιστης ασφαλούς ανταλλαγής πληροφοριών «SIENA¹⁷⁷», που διαχειρίζεται η Europol, να καθίσταται δίαυλος επικοινωνίας.

Τέλος, υποβλήθηκε Πρόταση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη θέσπιση Κανονισμού αναφορικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων στα πλαίσια αστυνομικής συνεργασίας, γνωστής και ως «Prüm II».

¹⁷⁷ Secure Information Exchange Network Application

Το πλαίσιο της Prüm, αν και επέφερε θετικά αποτελέσματα στην αστυνομική και δικαστική συνεργασία, διαπιστώθηκε ότι ακόμη και στον εσωτερικό χώρο Schengen, συνεχίζουν να υφίστανται εμπόδια και σύνορα αναφορικά με την ανταλλαγή δεδομένων, γεγονός που ώθησε την Επιτροπή στην ανάληψη αυτής της πρωτοβουλίας.

Απώτερος σκοπός της νέας πρότασης συνίσταται η ενίσχυση και ο εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου πλαισίου, καθώς και η δυνατότητα διαλειτουργικότητας με έτερα συστήματα πληροφοριών της Ε.Ε. Τα τρία μεγάλα συστήματα πληροφοριών μεγάλης κλίμακας της Ε.Ε., ήτοι το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (S.I.S.), το Σύστημα Eurodac¹⁷⁸ και το Σύστημα Πληροφοριών για Θεωρήσεις (Visa Information System - V.I.S.), αναπτύχθηκαν σημαντικά μετά την υιοθέτηση του πλαισίου Prüm. Τα συστήματα αυτά συνδέονται μέσω διαλειτουργικότητας και αποτελούν εργαλεία για τη διαχείριση της ασφάλειας¹⁷⁹.

8.7. Συμπεράσματα

Επιθυμητή, συνεπώς, καθίσταται η διασφάλιση της διαθεσιμότητας όλων των σχετικών δεδομένων σε όλες τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου, με τη Europol να δύναται να παρέξει στήριξη, επιτυγχάνοντας υψηλό επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η παρούσα πρόταση στοχεύει στην εναρμόνιση του πλαισίου Prüm με τη διαλειτουργικότητα αναφορικά με την ανταλλαγή δεδομένων στο σύνολο της αρχιτεκτονικής της Ε.Ε., προκειμένου να επιτευχθεί στενότερη και αποτελεσματικότερη συνεργασία, καθώς και καταπολέμηση του διασυνοριακού

¹⁷⁸ Το Eurodac αποτελεί ευρωπαϊκό σύστημα για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο.

¹⁷⁹ Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία («Prüm II»), την τροποποίηση των αποφάσεων 2008/615/ΔΕΥ και 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου και των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1726, 2019/817 και 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, Πρόσβαση στις 14/01/2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0784&from=EN>

εγκλήματος. Με την πρόοδο της τεχνολογίας, οι μέθοδοι τέλεσης εγκληματικών πράξεων διαφοροποιούνται και εξελίσσονται. Για το λόγο αυτό οφείλουν οι αρχές επιβολής του νόμου να εξελίσσονται και να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα, συνδράμοντας η μία αρχή την άλλη, υπό την σκέπη της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και δια μέσω των επίσημων διαύλων επικοινωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα προσωπικά δεδομένα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα στην καθημερινότητά μας. Η προστασία αυτών ανά τα χρόνια ενισχύθηκε σημαντικά στον ευρωπαϊκό χώρο με τελευταία την έκδοση του Γ.Κ.Π.Δ. και της Οδηγίας (Ε.Ε.) 2016/680.

Η επίτευξη μεγαλύτερης συνεκτικότητας και του ισοδύναμου επιπέδου προστασίας στις εθνικές έννομες τάξεις των κρατών μελών επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό και βοήθησε στη λειτουργία του οικοδομήματος της Ένωσης.

Μεταξύ των κρατικών φορέων, από την εφαρμογή των νομοθετημάτων για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων δε θα μπορούσε να εξαιρεθεί και η Ελληνική Αστυνομία.

Αρχικά, τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης με δυνατότητα καταγραφής, αποδείχθηκαν πέρα της προληπτικής λειτουργίας τους, σημαντικά στην καταστολή της εγκληματικότητας και στην εξιχνίαση υποθέσεων. Το συγκεντρωθέν υλικό εξ αυτών αποδεικνύεται καίριο στοιχείο στην αποδεικτική διαδικασία.

Η εγκατάσταση και λειτουργία φορητών συστημάτων επιτήρησης σε δημόσιους χώρους από τις ίδιες τις δυνάμεις της Ελληνικής Αστυνομίας προσδίδουν ομοίως πολλαπλά οφέλη. Τα συστήματα αυτά δύνανται να αποτελούν εξίσου αποδεικτικό μέσο στην προδικασία και στην ακροαματική διαδικασία, συνιστώντας μάλιστα απόδειξη της εναρμονισμένης δράσης των αστυνομικών δυνάμεων, προκειμένου να μην εγείρονται αμφιβολίες και ανακρίβειες.

Η επίδραση της χρήσης των συστημάτων επιτήρησης σε αθλητικούς χώρο καθίσταται και στην περίπτωση αυτή καταλυτική ως προς την ανακάλυψη - σύλληψη δραστών και την εξιχνίαση των αδικημάτων που διαπράττονται με αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις και εμπίπτουν στον αποκαλούμενο «Αθλητικό Νόμο».

Αναφορικά με τα βιομετρικά διαβατήρια που εκδίδονται από την Ελληνική Αστυνομία, το ενσωματωμένο μικροσίπ που υφίσταται στο μπροστινό εξώφυλλο και περιέχει τα βιομετρικά δεδομένα του υποκειμένου, διαθέτει ειδικά χαρακτηριστικά ασφαλείας που το κλειδώνουν, αποτρέποντας με τον τρόπο αυτό τυχόν παραβίαση, σημειώνοντας παράλληλα απόπειρες εισβολής. Οι αποθηκευμένες βιομετρικές πληροφορίες που βρίσκονται αποθηκευμένες εντός αυτού, τα καθιστούν ιδιαίτερα ασφαλή, με την πλαστογραφία τους να κρίνεται εξαιρετικά δύσκολη. Δέον να σημειωθεί ότι με τα βιομετρικά διαβατήρια έχει επιτευχθεί η μείωση του χρόνου

ελέγχου από τις αρχές στις εισόδους των συνόρων της Ε.Ε., καθώς με τη σάρωση αυτών σε ειδικά μηχανήματα, παρέχεται αντιστοίχιση σε βάσεις δεδομένων.

Ως δημόσια αρχή με διοικητικές αρμοδιότητες, η Ελληνική Αστυνομία, ένεκα της αποστολής της, διαχειρίζεται και καταρτίζει έγγραφα στα οποία περιέχονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με τον Κ.Δ.Δ., πρόσβαση στα δεδομένα αυτά έχει κάθε πρόσωπο το οποίο έχει ειδικό έννομο συμφέρον, όπου κατόπιν αιτήσεώς του, έχει το δικαίωμα ενημέρωσης, μελέτης ή και έκδοσης αντιγράφου εκ των εγγράφων που φυλάσσονται στις υπηρεσίες του δημοσίου και αφορούν υπόθεσή του, με τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στον Γ.Κ.Π.Δ. Η έκδοση πόσο μάλλον εισαγγελικής παραγγελίας καθίσταται δεσμευτική προς τη διοίκηση ως προς τη χορήγηση των δεδομένων του εγγράφου.

Συχνά παρατηρείται σύγκρουση μεταξύ δύο δικαιωμάτων, όπως της πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα και της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Έχοντας τα δικαιώματα αυτά ερείσματα στο Σύνταγμα και όντας συνδεδεμένα με τη δημοκρατική αρχή και τη νομιμότητα, τίθεται ζήτημα οριοθέτησης μεταξύ αυτών, με την κατά περίπτωση στάθμιση ανάλογα τις περιστάσεις, να αποτελεί τη λύση στο γρίφο.

Στα πλαίσια μάλιστα της αποτελεσματικής καταπολέμησης της οργανωμένης εγκληματικότητας στο έδαφος της Ε.Ε. και με σκοπό την επίτευξη της ασφάλειας, κρίθηκε αναγκαία η ενίσχυση των αρχών επιβολής του νόμου με αποδοτικά και ισχυρά εργαλεία ανταλλαγής πληροφοριών και προσωπικών δεδομένων. Στα πλαίσια αυτά της διασυνοριακής συνεργασίας, οι αρχές αλληλοβοηθούνται και ενημερώνονται γρήγορα και αποτελεσματικά, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφάλειας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Εν κατακλείδι, διαπιστώνουμε ότι τα προσωπικά δεδομένα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την καθημερινότητα των πολιτών, με τις αρχές επιβολής του νόμου να διαχειρίζονται, να επεξεργάζονται και να αποθηκεύουν αυτά, προς εκπλήρωση της αποστολής τους. Γεννάται συχνά το ερώτημα όμως μεταξύ των πολιτών αναφορικά με την επικράτηση του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων έναντι άλλων δικαιωμάτων, όπως η προστασία της ιδιοκτησίας. Για το λόγο αυτό, πέραν της τήρησης της ισχύουσας νομοθεσίας, απαιτείται και η συνεχής ενημέρωση και τροποποίηση των διατάξεων αυτής ανάλογα με τις αναφύμενες ανάγκες και συνθήκες της εκάστοτε εποχής, όπως ακριβώς συνέβη με την ανάπτυξη της

τεχνολογίας και την εξέλιξη του διαδικτύου, που οδήγησαν μεταξύ άλλων και στην έκδοση του Γ.Κ.Π.Δ. και της Οδηγίας 680/2016.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαδραματίζουν και θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλο σε πολλές εκφάνσεις της καθημερινότητάς μας. Ο αντίκτυπος και η επίδραση που επέφερε ο Κανονισμός σε πολλούς τομείς ήταν καταλυτικός, με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων των Ευρωπαίων πολιτών.

Ομοίως, και οι δημόσιοι φορείς, όπως η ΕΛ.ΑΣ. καθημερινά εμπλέκονται σε ζητήματα και περιστάσεις, όπου καλούνται να διαχειριστούν και να επεξεργαστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα φυσικών προσώπων, προς εκπλήρωση της αποστολής τους. Είτε αυτό αφορά προανακριτικές ενέργειες, είτε διοικητικές διαδικασίες, είτε ανταλλαγή δεδομένων στα πλαίσια διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας.

Η εξέλιξη και η πρόοδος της τεχνολογίας, δημιούργησε νέους κινδύνους στον τομέα της προστασίας, με συνέπεια να πρέπει οι αρμόδιες αρχές να ενημερώνονται διαρκώς και να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα νομοθετικά μέτρα διαφύλαξης και προάσπισης των δικαιωμάτων των πολιτών.

Συνεπώς, η ενασχόληση με το ζήτημα των δεδομένων θα πρέπει να είναι συνεχής, με τους αρμόδιους φορείς να δύνανται να ανταποκρίνονται και να παρεμβαίνουν άμεσα και αποτελεσματικά με σκοπό τη διαφύλαξη από κινδύνους και απειλές, όχι μόνο κατασταλτικά, αλλά και προληπτικά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία

1. **Βλαχόπουλος Σπυρίδων** (2007), *Διαφάνεια της κρατικής δράσης και προστασία των προσωπικών δεδομένων*, Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας
2. **Ιγγλεζάκης Δ. Ιωάννης** (2020), *Ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων : κανονισμός 2016/679 και ο εφαρμοστικός νόμος (Ν. 4624/2019)*, Θεσσαλονίκη: INTERACTIVE BOOKS
3. **Κότσαλης Λεωνίδας και Μενουδάκος Κωνσταντίνος** (2018), *Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων (GDPR)*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
4. **Λαζαράκος Γρηγόρης** (2006), *Το δικαίωμα πρόσβασης στη δημόσια πληροφορία*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
5. **Μαρκαντωνάτου - Σκαλτσά Ανδρομάχη** (2008), *Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα
6. **Μήτρου Λίλιαν** (2017), *ο γενικός κανονισμός προστασίας προσωπικών δεδομένων: νέο δίκαιο – νέες υποχρεώσεις – νέα δικαιώματα*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα
7. **Παπαγιάννης Δονάτος** (2016), *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
8. **Συμεωνίδης Ιωάννης** (2018), *Η πρόσβαση στα έγγραφα και λοιπές πράξεις της Διοίκησης*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
9. **Χρυσόγονος Κωνσταντίνος** (2006), *Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Διαδίκτυο

1. AWARE (2022), “ Making Travel Faster and Safer – The Promise of Biometric Passports”, Πρόσβαση 02-04-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.aware.com/blog-faster-safer-travel-biometric-passports/>
2. Britannica Encyclopedia, Λήμμα «Iron curtain», Πρόσβαση 25-05-2021, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.britannica.com/event/Iron-Curtain>

3. Broumas Antonis (2019), «Το Νομικό Πλαίσιο της Επεξεργασίας Βιομετρικών Δεδομένων», Πρόσβαση 27-11-2022, Διαθέσιμο στο εξής: www.lawandtech.eu/2019/09/09/biometric-data/
4. European Parliament, Presidency Conclusions of Tampere European Council 15 and 16 October 1999, Πρόσβαση 17-12-2022, Διαθέσιμο στο εξής: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm
5. Europe direct – ΕΛΙΑΜΕΠ - Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, «Κώδικας αστυνομικής συνεργασίας: Ενίσχυση της διασυνοριακής αστυνομικής συνεργασίας για ενισχυμένη ασφάλεια», Πρόσβαση στις 17/07/2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://europedirect.eliamep.gr/kodikas-astynomikis-synergasias-enischysi-tis-diasynoriakis-astynomikis-synergasias-gia-enischymeni-asfaleia/>
6. Europol, 2021 SOCTA (Serious and Organized Crime Threat Assessment – Αξιολόγηση απειλών σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος), Πρόσβαση στις 17/07/2023, Διαθέσιμα στο εξής: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/serious-and-organised-crime-in-eu-corrupting-influence>
7. Pejic Elena (2019), What is the EU Law Enforcement Directive, Belgrade Centre for Security Policy, Πρόσβαση 07-01-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2019/11/STA-JE-POLICIJSKA-DIREKTIVA-EVROPSKE-UNJE-ENG.pdf>
8. Statewatch, The Hague Programme of the Presidency Conclusions - Brussels 4 and 5 November 2004, Πρόσβαση 17-12-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2004/nov/hague-programme-final.pdf>
9. Walsch Christopher (2008), Europeanization and Democracy: Negotiating the Prum Treaty and the Schengen III Agreement, Politika misao , Vol XLV, Μελέτη (<https://core.ac.uk>)
10. Αρχή Προστασίας Δεδομένων, «Συστήματα βιντεοεπιτήρησης», Πρόσβαση 20-09-2022, Διαθέσιμο στο εξής: https://www.dpa.gr/el/enimerwtiko/thematikes_enotites/eisagwgi_videoepitiris_i
11. Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας, «Βιομετρικά δεδομένα», Πρόσβαση 27-11-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.passport.gov.gr/e-passport/biometrics.html>
12. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1990), Ανακοίνωση σχετικά με την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην Κοινότητα και την ασφάλεια των συστημάτων πληροφοριών, COM (90), 314 τελικό – ΣΥΝ 287 και 288 της 24 Σεπτεμβρίου του 1990, Πρόσβαση 10-2-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:51990DC0314>
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2003), Πρώτη έκθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας Προστασίας Δεδομένων 95/46/EK, COM (2003) 265 τελικό – της 15ης Μαΐου του 2003, Πρόσβαση 10-2-2023, Διαθέσιμο στο εξής: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52003DC0265>

14. Κουντούρης Π. Γεώργιος (2021), Αστυνομία και κάμερες: «Επί τον τύπον των ήλων», Άρθρο της 29-10-2021 στην ιστοσελίδα της εφημερίδας «Η Καθημερινή», Πρόσβαση 17-08-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.kathimerini.gr/society/561560251/astynomia-kai-kameres-epi-ton-typon-ton-ilon/>

Νομοθεσία

Ευρωπαϊκό Δίκαιο

Πρωτογενές Δίκαιο

1. **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση**, (Ενοποιημένη απόδοση των δύο Συνθηκών – 2016/C 202/1 της 7-6-2016)
2. **Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, (Ενοποιημένη απόδοση των δύο Συνθηκών – 2016/C 202/1 της 7-6-2016)
3. **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, (2000/C 364/1 της 18-12-2000)

Κανονισμοί

1. **Κανονισμός (ΕΚ) 2252/2004**, ΕΕ L385/1 της 29-12-2004, του Συμβουλίου της Ε.Ε. ως τροποποιήθηκε με τον Ε.Κ. 444/2009 της 28-05-2009 αναφορικά με την Καθιέρωση προτύπων για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τη χρήση βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα των κρατών -μελών
2. **Κανονισμός (Ε.Ε.) 2016/679**, ΕΕ L119/1 της 4-5-2016, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ
3. **Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1861**, ΕΕ L312/14 της 7-12-2018, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα των συντοριακών ελέγχων, την τροποποίηση της σύμβασης εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν και την τροποποίηση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1987/2006
4. **Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1862**, ΕΕ L312/56 της 7-12-2018, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1986/2006 του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της απόφασης 2010/261/ΕΕ της Επιτροπής

5. **Κανονισμός (ΕΕ) 2020/493**, ΕΕ L107/1 της 6-4-2020, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σχετικά με το σύστημα του επιγραμμικού μητρώου γνήσιων και πλαστών εγγράφων («FADO») και την κατάργηση της κοινής δράσης 98/700/ΔΕΥ του Συμβουλίου

Οδηγίες

1. **Οδηγία 95/46/ΕΚ**, ΕΕ L281/31 της 23-11-1995, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών
2. **Οδηγία (Ε.Ε.) 2016/680**, ΕΕ L119/89 της 4-5-2016, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου
3. **Οδηγία (Ε.Ε.) 2016/681**, ΕΕ L119/132 της 4-5-2016, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων

Αποφάσεις

1. **Απόφαση-Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ**, ΕΕ L386/89 της 29-12-2006, του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 2006 για την απλούστευση της ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2. **Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ**, ΕΕ L210/1 της 6-8-2008, του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου του 2008 σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος

Λοιπές πράξεις οργάνων της Ε.Ε.

1. **Κοινή δράση 98/700/ΔΕΥ** της 3ης Δεκεμβρίου του 1998, ΕΕ L333/4 της 9-12-1998, που θεσπίζεται από το Συμβούλιο ένεκα του άρθρου Κ3 της Σ.Ε.Ε. σχετικά με τη δημιουργία ευρωπαϊκού συστήματος αρχειοθέτησης εικόνων (FADO).
2. **Πρόταση Κανονισμού** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την αυτοματοποιημένη ανταλλαγή δεδομένων για την αστυνομική συνεργασία («Prüm II»), την τροποποίηση των αποφάσεων 2008/615/ΔΕΥ και 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου και των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1726, 2019/817 και 2019/818 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου
3. **Ψήφισμα** των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, ΕΕ C-310 της 28-10-2000, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 17ης Οκτωβρίου 2000, για τη συμπλήρωση των ψηφισμάτων της 23ης Ιουνίου 1981, της 30ης Ιουνίου 1982, της 14ης Ιουλίου 1986 και της 10ης Ιουλίου 1995, όσον αφορά την ασφάλιση των διαβατηρίων και άλλων ταξιδιωτικών εγγράφων

Συμβάσεις και Πράξεις Συμβουλίου της Ευρώπης

1. Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.) της 4^{ης} Νοεμβρίου του 1950 με ισχύ από την 3^η Σεπτεμβρίου του 1953
2. Σύμβαση 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης της 28^{ης} Ιανουαρίου του 1981 για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, Πρόσβαση 15-04-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://www.coe.int/en/web/data-protection/convention108-and-protocol>
3. Σύσταση R/87/15 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης της 17^{ης} Σεπτεμβρίου του 1987 για τη ρύθμιση της χρήσης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τομέα της αστυνόμευσης, Πρόσβαση 15-04-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://rm.coe.int/168062dfd4>

Ελληνικό δίκαιο

Σύνταγμα της Ελλάδος

Κώδικες

1. Αστικός Κώδικας
2. Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας
3. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
4. Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

Νομοθεσία

Νόμοι

1. **Νόμος 1599/1986** - ΦΕΚ Α-75/11-6-1986 «Σχέσεις κράτους-πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις»
2. **Νόμος 1756/1988** - ΦΕΚ 35/Α/25-2-1988 «Κώδικας οργανισμού δικαστηρίων και κατάσταση δικαστικών λειτουργών»
3. **Νόμος 2068/1992** - ΦΕΚ 118/Α/9-7-1992 «Κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα»
4. **Νόμος 2472/1997** - ΦΕΚ Α-50/10-4-1997 «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»
5. **Νόμος 2690/1999** - ΦΕΚ 45/Α/9-3-1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις»
6. **Νόμος 2691/1999** - ΦΕΚ 47/Α/12-3-1999 «Κύρωση της Συνθήκης του Άμστερνταμ που τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις, καθώς και των σχετικών πρωτοκόλλων και των δηλώσεων που περιλαμβάνονται στην Τελική Πράξη»
7. **Νόμος 2725/1999** - ΦΕΚ Α-121/17-06-1999 «Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις»
8. **Νόμος 3471/2006** - ΦΕΚ 133/Α/28-6-2006 «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του ν. 2472/1997»
9. **Νόμος 3480/2006** - ΦΕΚ 161/Α/2-8-2006 «Οργάνωση, λειτουργία και αρμοδιότητες του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού (Σ.Α.Ε.) και άλλες διατάξεις».
10. **Νόμος 3783/2009** - ΦΕΚ Α-136/7-8-2009 «Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις»
11. **Νόμος 3917/2011** - ΦΕΚ 22/Α/21-2-2011 «Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις»
12. **Νόμος 4249/2014** - ΦΕΚ 73/Α/24-3-2014 «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας»
13. **Νόμος 4579/2018** - ΦΕΚ 201/Α/3-12-2018 «Υποχρεώσεις αερομεταφορέων σχετικά με τα αρχεία επιβατών - προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 και άλλες διατάξεις»

14. **Νόμος 4624/2019** - ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019 «*Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις*»
15. **Νόμος 4727/2020** - ΦΕΚ 184/Α/23-9-2020 «*Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση στην Ελληνική Νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 και της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1024) Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972) και άλλες διατάξεις*»
16. **Νόμος 4908/2022** - ΦΕΚ 52/Α/11-3-2022 «*Μέτρα αντιμετώπισης της οπαδικής βίας, ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των λεσχών φιλάθλων, αθλητικός εθελοντισμός, πνευματικός αθλητισμός, ηλεκτρονικός αθλητισμός (e-sports), εργασιακός αθλητισμός, άλλες διατάξεις για τον εκσυγχρονισμό της αθλητικής νομοθεσίας και λοιπές διατάξεις*».

Διατάγματα

1. **Π.Δ. 430/1979** - ΦΕΚ: 133/Α/19.06.1979 «*Περί εκκαθάρισεως των αρχείων της Κεντρικής και των περιφερειακών υπηρεσιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών*»
2. **Π.Δ. 141/1991** - ΦΕΚ Α-58/30-4-1991 «*Αρμοδιότητες οργάνων και υπηρεσιακές ενέργειες του προσωπικού του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και θέματα οργάνωσης υπηρεσιών*», άρθρο 105 με τίτλο «*Παράσταση σε αθλητικές εκδηλώσεις*».
3. **Π.Δ. 245/1997** - ΦΕΚ Α-180/15-9-1997 «*Εκκαθάριση αρχείων των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας*»
4. **Π.Δ. 178/2014** - ΦΕΚ 281/Α/31-12-2014 «*Οργάνωση Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας*»
5. **Π.Δ. 75/2020** - ΦΕΚ 173/Α/10-9-2020 «*Χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους*»
6. **Π.Δ. 81/2021** - ΦΕΚ 200/Α/29-10-2021 «*Μεταφορά στην ελληνική νομοθεσία του κεφαλαίου 6 της απόφασης 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Ιουνίου 2008 σχετικά με την αναβάθμιση της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του διασυνοριακού εγκλήματος*»
7. **Π.Δ. 103/2021** - ΦΕΚ 255/Α/31-12-2021 «*Κώδικας Διοικητικών Διαδικασιών της Ελληνικής Αστυνομίας*»

Κοινή Υπουργική Απόφαση

1. Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΥΠΟΠΑΙΘ/ΓΔΥΑ/ΔΤΥ/ΤΜΑΕ/229158/12878/1281/237/2015 - ΦΕΚ
1802/Β/20-8-2015 «Εγκατάσταση και λειτουργία ηλεκτρονικού συστήματος
εποπτείας αθλητικών εγκαταστάσεων»

Αποφάσεις Αρχηγού Ελληνικής Αστυνομίας

1. Απόφαση υπ' αριθμ. 1691/20/2505381 από 13-11-2020 Αρχηγού Ελληνικής
Αστυνομίας (ΑΔΑ:6ΚΧ646ΜΤΛΒ-5ΣΩ), Πρόσβαση 03-01-2023, Διαθέσιμο
στο εξής:
<https://diavgeia.gov.gr/doc/6%CE%9A%CE%A7646%CE%9C%CE%A4%CE%9B%CE%92-5%CE%A3%CE%A9?inline=true>

Πράξεις της Α.Π.Δ.Π.Χ.

1. Απόφαση 134/2015 από 22-12-2015 «Σύσταση για προσαρμογή συστήματος βιντεοεπιτήρησης εγκατεστημένου σε οροφωδιαμέρισμα και είσοδο πολυκατοικίας»
2. Απόφαση 46/2018 από 24-05-2018 «Κατάργηση των γνωστοποιήσεων τήρησης αρχείου/επεξεργασιών και της χορήγησης αδειών»
3. Απόφαση 52/2018 από 29-06-2018 «Για το ζήτημα της αρμοδιότητας της Αρχής, σύμφωνα με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων, να επιλαμβάνεται επί ερωτημάτων και αιτήσεων υπευθύνων επεξεργασίας, των υποκειμένων των δεδομένων ή/και τρίτων σχετικά με ζητήματα επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων»
4. Γνωμοδότηση 3/2009 από 29-09-2009 «Έννομες συνέπειες εισαγγελικής παραγγελίας για τη χορήγηση δημοσίων εγγράφων»
5. Γνωμοδότηση 2/2010 από 12-03-2010 «Λειτουργία συστημάτων βιντεοεπιτήρησης από δημόσιες αρχές και ιδιώτες»
6. Γνωμοδότηση 5/2017 από 04-09-2017 της Α.Π.Δ.Π.Χ. «Προϋποθέσεις τοποθέτησης κάμερας στην είσοδο διαμερίσματος αποκλειστικά και μόνο για τον σκοπό της προστασίας των προσώπων που διαμένουν ή εργάζονται σε αυτό, καθώς και των αγαθών των ενοίκων του διαμερίσματος».

7. Γνωμοδότηση 3/2020 από 30-06-2020 «Γνωμοδότηση 3/2020 της Αρχής επί του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος σχετικά με τη χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους»
8. Οδηγία 1122/2000 από 26-09-2000 «Οδηγία 1122/2000 για τα κλειστά κυκλώματα τηλεόραση (καταργήθηκε με την οδηγία 1/2011)»
9. Οδηγία 1/2011 από 31-03-2011 «Χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης για την προστασία προσώπων και αγαθών»

Νομολογία

Αποφάσεις Δικαστηρίου Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δ.Ε.Ε.)

1. Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 11ης Δεκεμβρίου 2014, «Προδικαστική παραπομπή — Οδηγία 95/46/ΕΚ — Προστασία των φυσικών προσώπων — Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα — Έννοια των “αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων”» στην υπόθεση C-212/13, με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Nejnvyšší správní soud (Τσεχική Δημοκρατία) με απόφαση της 20ής Μαρτίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Απριλίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης František Ryněš κατά Úřad pro ochranu osobních údajů, ECLI:EU:C:2014:2428.
2. Απόφαση του Δικαστηρίου (δεύτερο τμήμα) της 14ης Φεβρουαρίου 2019, «Προδικαστική παραπομπή – Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Οδηγία 95/46/ΕΚ – Άρθρο 3 – Πεδίο εφαρμογής – Βιντεοσκόπηση αστυνομικών υπαλλήλων σε αστυνομικό τμήμα κατά τη διεκπεραίωση διαδικαστικών ενεργειών – Δημοσιοποίηση σε δικτυακό τόπο αναρτήσεως βίντεο – Άρθρο 9 – Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικώς για δημοσιογραφικούς σκοπούς – Έννοια – Ελευθερία εκφράσεως – Προστασία της ιδιωτικής ζωής» στην υπόθεση C-345/17, με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Augstākā tiesa (Ανώτατο Δικαστήριο, Λεττονία) με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 12 Ιουνίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης την οποία κίνησε ο Sergejs Buivids. παρισταμένης της Datu valsts inspekcija, ECLI:EU:C:2019:122.
3. Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 6^{ης} Οκτωβρίου 2015, «Προδικαστική παραπομπή – Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα – Προστασία φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρα 7, 8 και 47 – Οδηγία 95/46/ΕΚ – Άρθρα 25 και 28 – Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τρίτες χώρες – Απόφαση 2000/520/ΕΚ – Διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προς τις

Ηνωμένες Πολιτείες – Μη ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας – Κύρος – Καταγγελία φυσικού προσώπου του οποίου τα δεδομένα διαβιβάστηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση προς τις Ηνωμένες Πολιτείες – Εξουσίες των εθνικών αρχών ελέγχου» Στην υπόθεση C- 362/14, με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ που υπέβαλε το High Court (Ανώτατο δικαστήριο, Ιρλανδία) με απόφαση της 17ης Ιουλίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιουλίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης, ECLI:EU:C:2015:650.

Αποφάσεις Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Ε.Δ.Δ.Α.)

1. Judgment of 4-5-2000, Case of Rotaru v. Romania, application no. 28341/95, Πρόσβαση 26-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58586%22%5D%7D>
2. Judgment of 18-05-2010 (final in 18-08-2010), Case of Kennedy v. The United Kingdom, application no. 26839/05, Πρόσβαση 26-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-98473&filename=001-98473.pdf>
3. Judgment of 24-1-2019 (final 24-4-2019), Case of Catt vs the United Kingdom, application no. 43514/15, Πρόσβαση 20-10-2022, Διαθέσιμο στο εξής: <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press#%7B%22itemid%22:%5B%22003-6308613-8238123%22%5D%7D>

Αποφάσεις - Γνωμοδοτήσεις Δικαστικών-Εισαγγελικών Αρχών

1. Απόφαση 1944/2003 του Συμβουλίου της Επικρατείας
2. Απόφαση 3665/2005 Ολομέλειας του Συμβουλίου Επικρατείας
3. Γνωμοδότηση 620/1999 του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
4. Γνωμοδότηση 243/2000 του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
5. Γνωμοδότηση 383/2000 του Β' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
6. Γνωμοδότηση 1/2017 της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών